

Columnatraumer og degenerative rygsygdomme

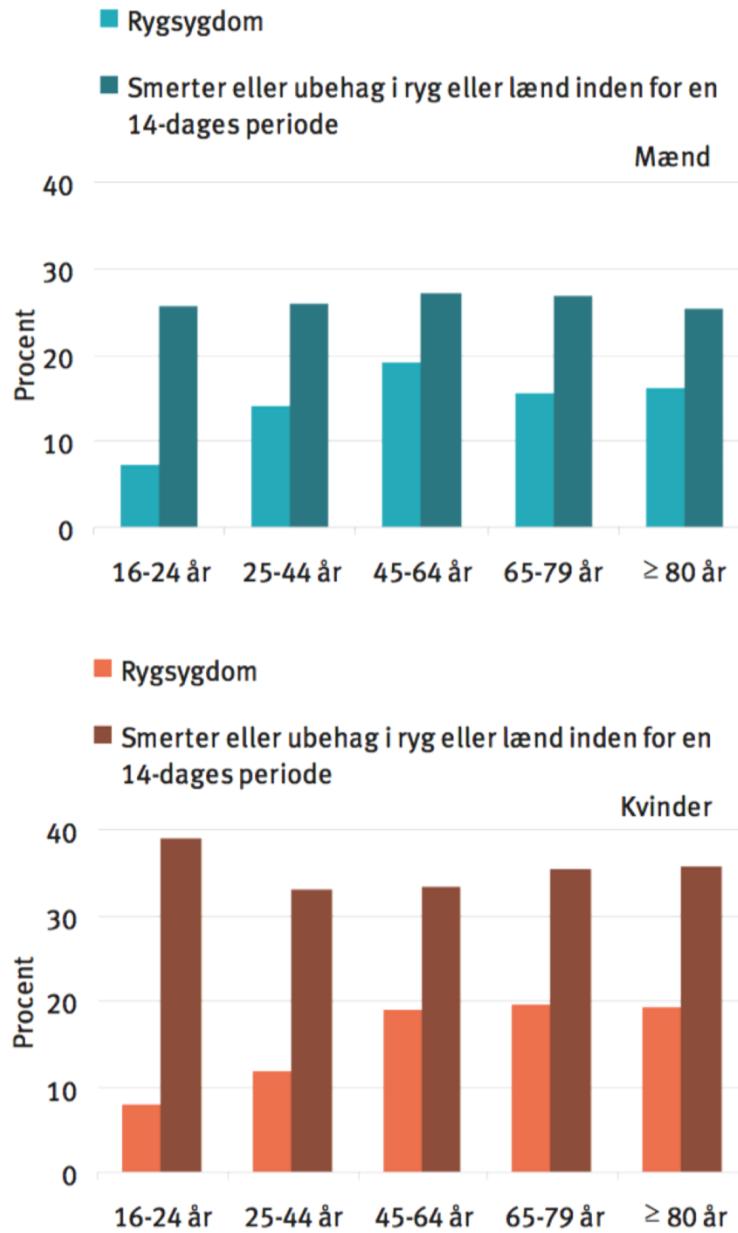
Jørgen Degn

Afdelingslæge og klinisk lektor

Videncenter for Reumatologi og Rygsygdomme
Glostrup Hospital

**Hvem har haft smerter
eller ubehag i ryggen
inden for de sidste
2 uger?**

Figur 7.3. Forekomst (%) af lænderygsmerter blandt mænd og kvinder i forskellige aldersgrupper. 2005.

Kilde: Sundheds- og syglighedsundersøgelsen 2005.

Vigtige kliniske problemstillinger

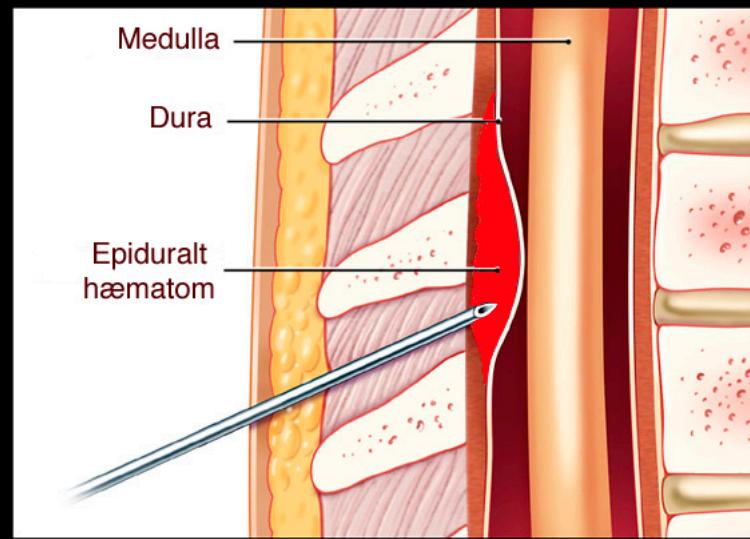
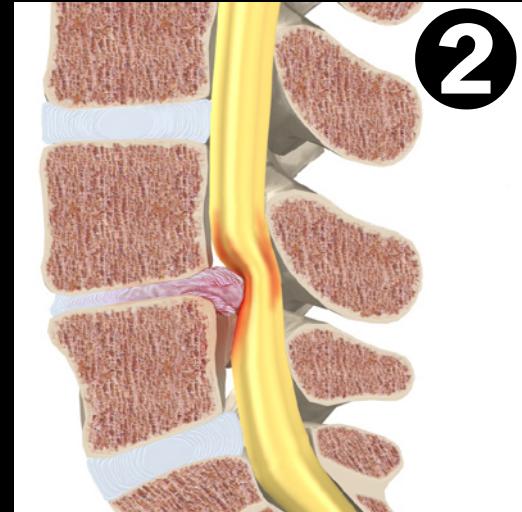
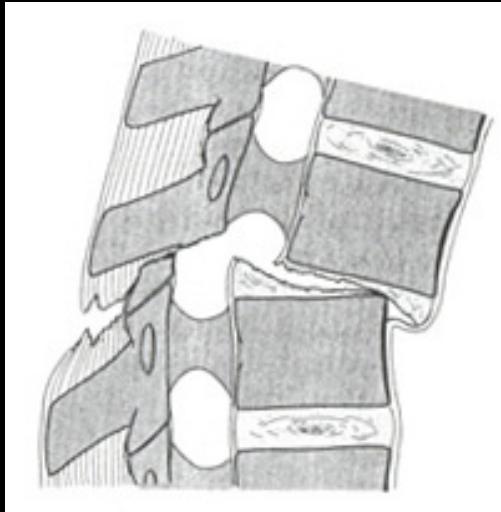
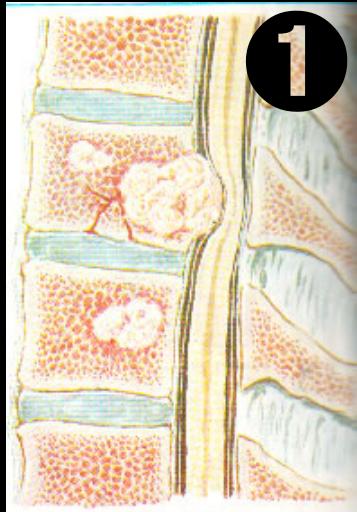
- 1. eller 2. neurons påvirkning
 - "Tværsnit" eller "cauda"
 - Let eller svær parese
-
- Lette eller svære smerter
 - Diskogene eller radikulære smerter
 - Central eller foraminær stenose
 - Myoser eller columnalidelse
 - Akut eller langvarig tilstand
 - Reelle symptomer eller somatisering
 - MR- eller CT-skanning
 - Urinretention eller –inkontinens
 - Normal eller slap analsfinkter

!

WHAT'S IN IT FOR ME?

Årsager til nervepåvirkning

Red flags

Tværsnits-
syndrom

Cauda
equina
syndrom

Prog.
svær
parese

Intraktable
smerter

1. Klinisk diagnose? - anamnese og objektiv us.

Fraktur? Diskogene smerter? Instabilitet? Rodtryk? Myelopati? Neurogen claudicatio?

2. Akut tilstand? - med nyopstæde svære neuroudfald

Tværsnit? Cauda? Rodinkarceration med prog. svær parese (0-3)? RH/VRR

3. Subakut tilstand?

Smerteforpint? Svær parese gennem flere døgn?

4. Elektiv tilstand? F.U. I løbet af 1-2 måneder

Kroniske rygsmærter? (kons. 26 uger) Rodtryk med let parese? (kons. 6-12 uger)

5. Radiologisk udredning? – Lab? – MR el. CT

Overensstemmelse med klinisk diagnose? Region H: udredning på lokal. Reum. Afd.

6. Operationsønske?

Har pt. allerede taget stilling?

7. Komorbiditet? – differentialdiagnoser - CAVE

Hjertesyg? Lungenesyg? Nyresyg? Koagulopati? Malignitet? – Risikovurdering

8. Blodfortyndende behandling? Og fastetidspunkt

Marevan? Plavix? Magnyl? Fiskeolie?

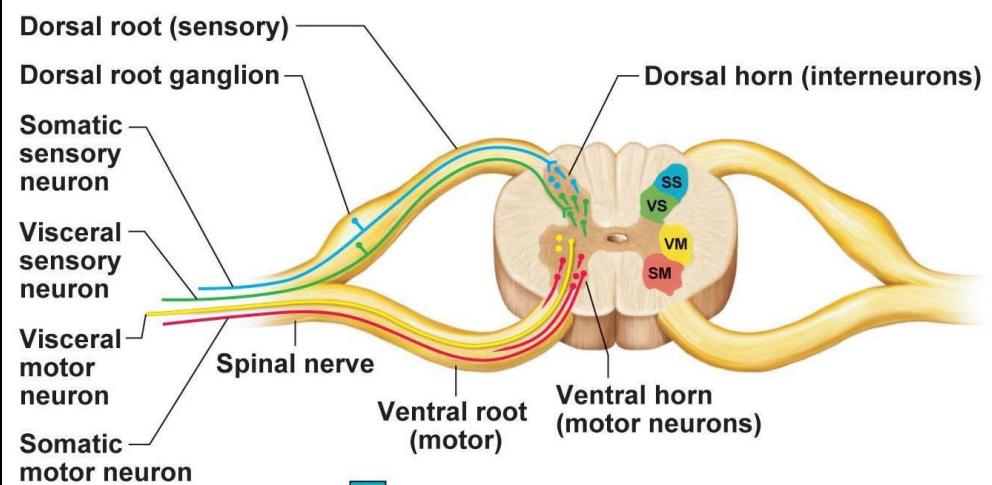
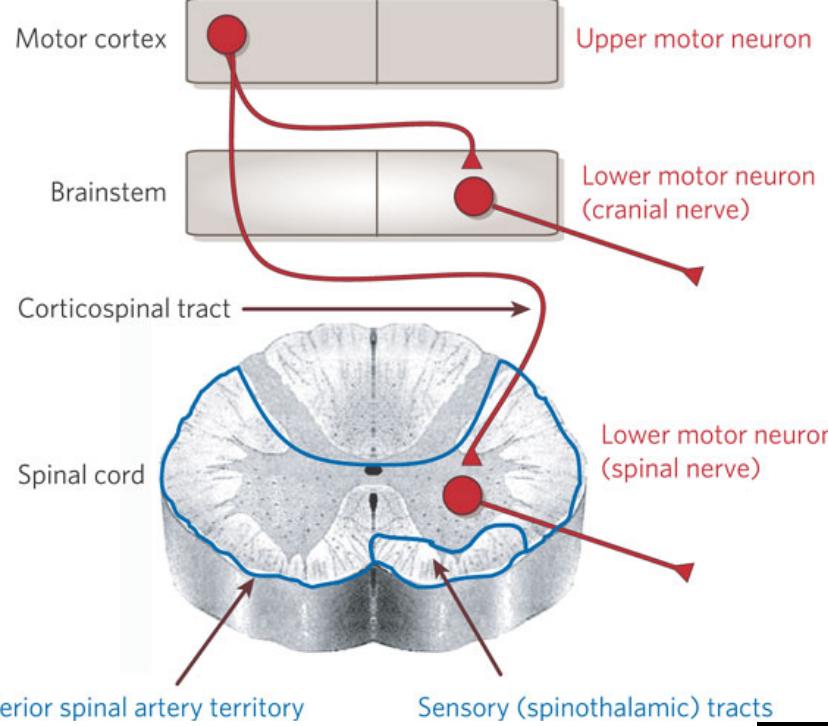
1. eller 2. neuron?

CNS: UMN

- Tetra/paraparese
- Sensibilitetsgrænse
- Hyperrefleksi
- Fodklonus
- Spastisk tonusøgning
- Babinskis tåfænomen
- Hoffman's refleks
- Lille blære
- Evt. let atrofi

PNS: LMN

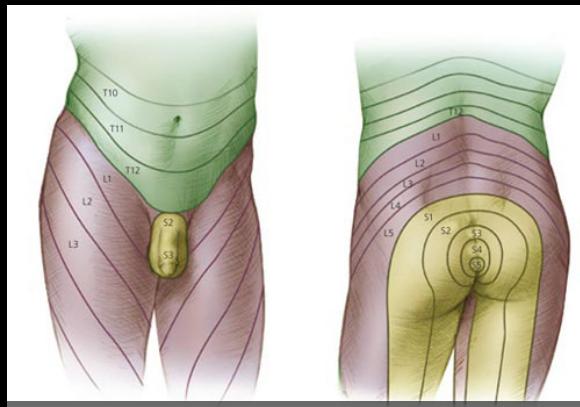
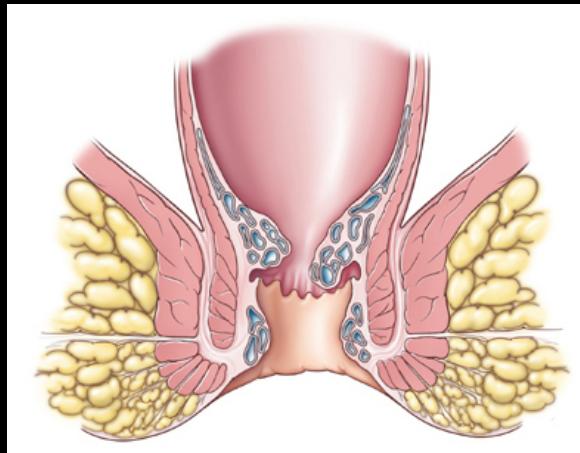
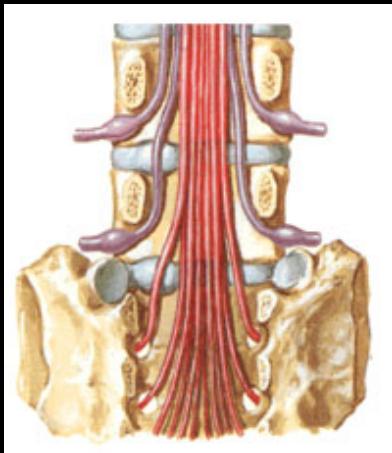
- Slap (mono)parese
- Dermatomafgræns.
- Hyporefleksi
- Fascikulationer
- Svær muskelatrofi
- CES: Stor blære

- SS Interneurons receiving input from somatic sensory neurons
- VS Interneurons receiving input from visceral sensory neurons
- VM Visceral motor (autonomic) neurons
- SM Somatic motor neurons

Cauda Equina Syndromet

Heldigvis utroligt sjældent men alvorligt – giver sfinkterpåvirkning med urinretention (ophævet fornemmelse af blærefyldning, evt. overløbskontinens) – slap sfinkter - nedsat perianal sensibilitet – bilat. symp. Akut behandling: Faste, blæreskanning (efter vandladning!), KAD, akut MR eller CT, evt. kontakt til rygkirurg mhp. akut operation (inden 6-24-48 timer)

Klinisk diagnose

Ingen UR: risikoen for CES er 1/1.000 !!!

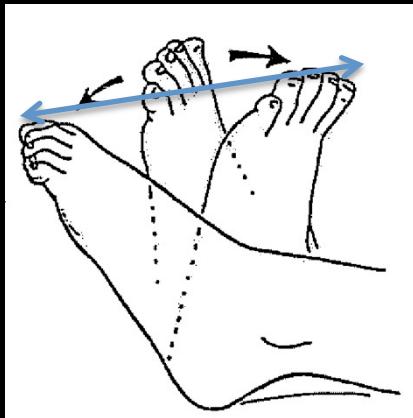
Andre årsager til UR:
Smerter, morfika, BPH

Har pt. klinisk CES?

Klinisk diagnose	Anamnese		Objektivt	
	Påvirkning	Fravær	Påvirkning	Fravær
Følesansen	Ridebukser		Perianalt	
Blæren	Tissetrang Ufrivillig afgang	Prostatabesvær	Urin-retention	
Analfunktion	Ufrivillig afgang f.eks. luft	Diarre	TONUS Knibekraft Anokutan reflex Anoanal reflex	
Andet	Impotens		Schizas D (svær LSS)	Cancer
Begge ben	Smerter evt. lammelser		Achilles reflexer Pareser	1. neurons tegn Smerter

<http://pdf.rygsygdom.dk/ces.pdf>

Plantar Flexion

0°

20°

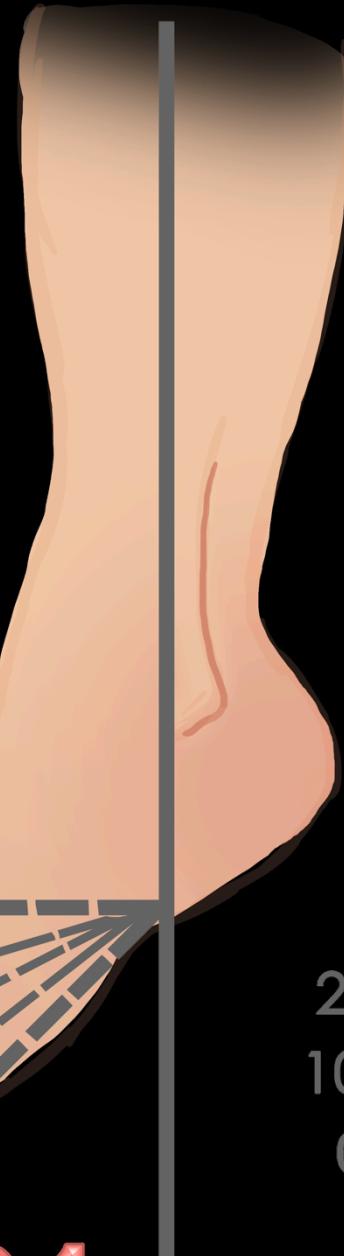
30°

40°

45°

S1

© 2013 property of militaryrecruitability.com

DROPFOD

Dorsiflexion

L5

20°

10°

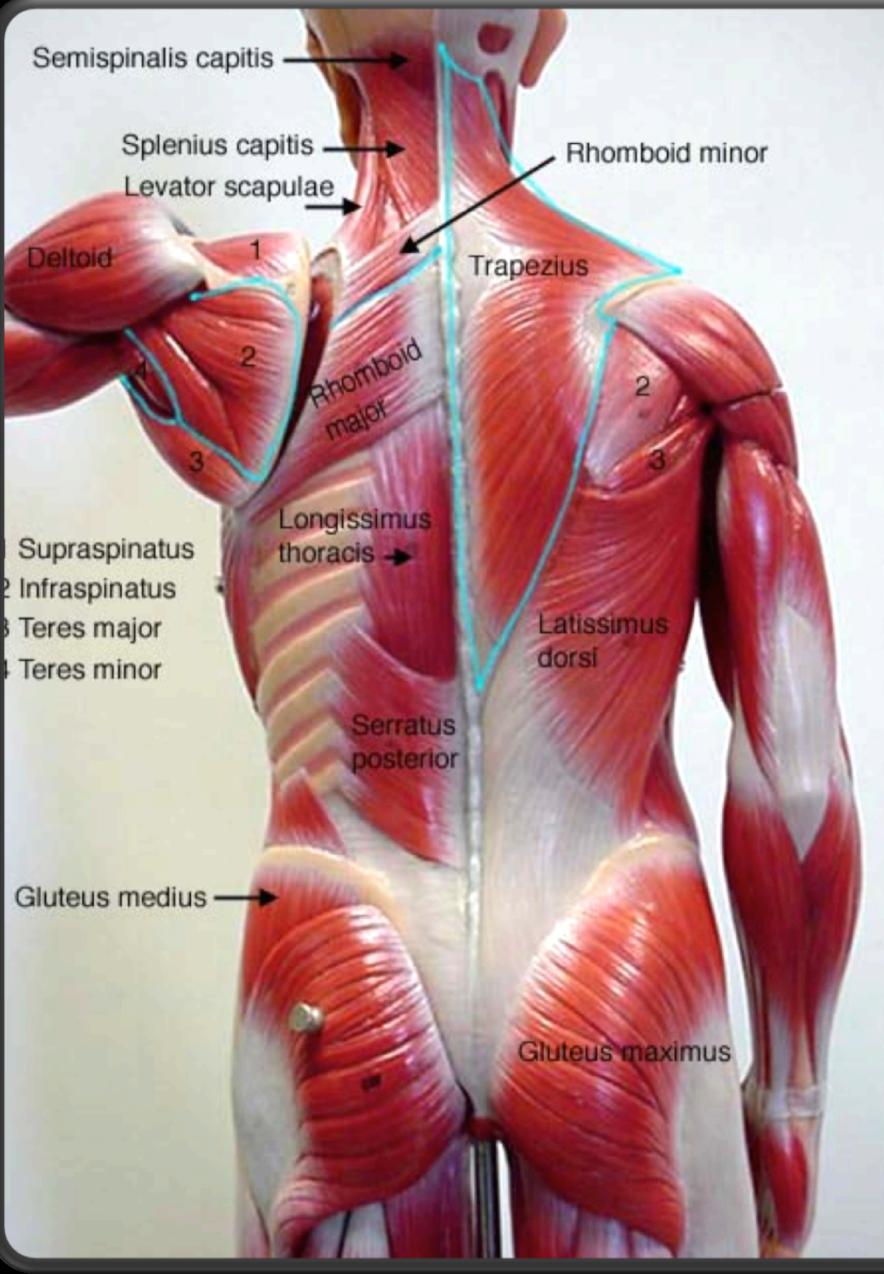
0°

Den kliniske diagnose & smertegeneratoren

- Smerte i huden
- Muskelsmerter (myosser)
- Diskogene smerter (DDD)
- HIZ-læsion
- Neuropatiske smerter
- Nerverodssmerter (radikulopati)
- Facetledssmerter (ægte led)
- Hvirvelbrud (fraktur)
- Meddelt smerte fra andet organ
- Instabilitet (spondylolistese)
- Infektion (spondylodiskitis)
- Skvatryg (Kissing spine, Basstrup)
- Somatisering
- SI-led
- Hofteartrose
- Tumor, cyste
- Scheuermann
- Axial artrit
- Simvastatin
- Vasc. claudicatio

Forside

Web-encyklopædi om kirurgisk behandling af rygsygdomme

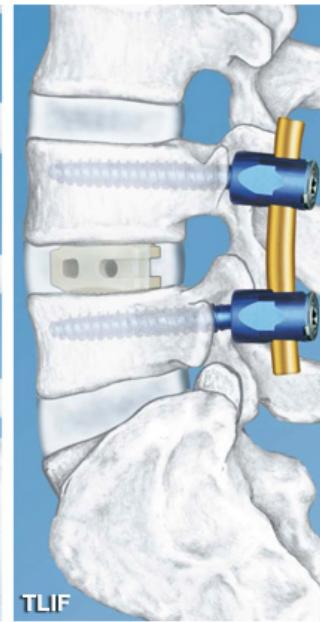
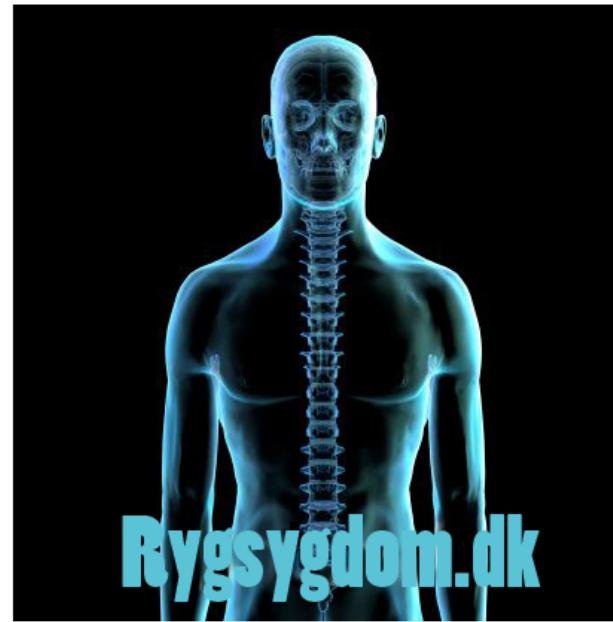
navigation

- [Forside](#)
- [Forside for skribenter](#)
- [Aktuelle begivenheder](#)
- [Seneste ændringer](#)
- [Tilfældig artikel](#)
- [Alle sider](#)
- [Vejledninger](#)
- [E-learning](#)
- [Undervisning](#)
- [Uddannelsen](#)
- [Stud. med.](#)
- [YouTube-kanal](#)
- [Moodle \(E-læring\)](#)
- [Neurowiki.dk](#)
- [Læger](#)
- [Anæstesi](#)
- [Sygeplejersker](#)
- [Sekretærer](#)
- [Hjælp](#)

søg

værktøjer

- [Hvad henviser her til](#)
- [Relaterede ændringer](#)
- [Læg en fil op](#)
- [Specialsider](#)
- [Udskriftsvenlig udgave](#)
- [Permanent henvisning](#)

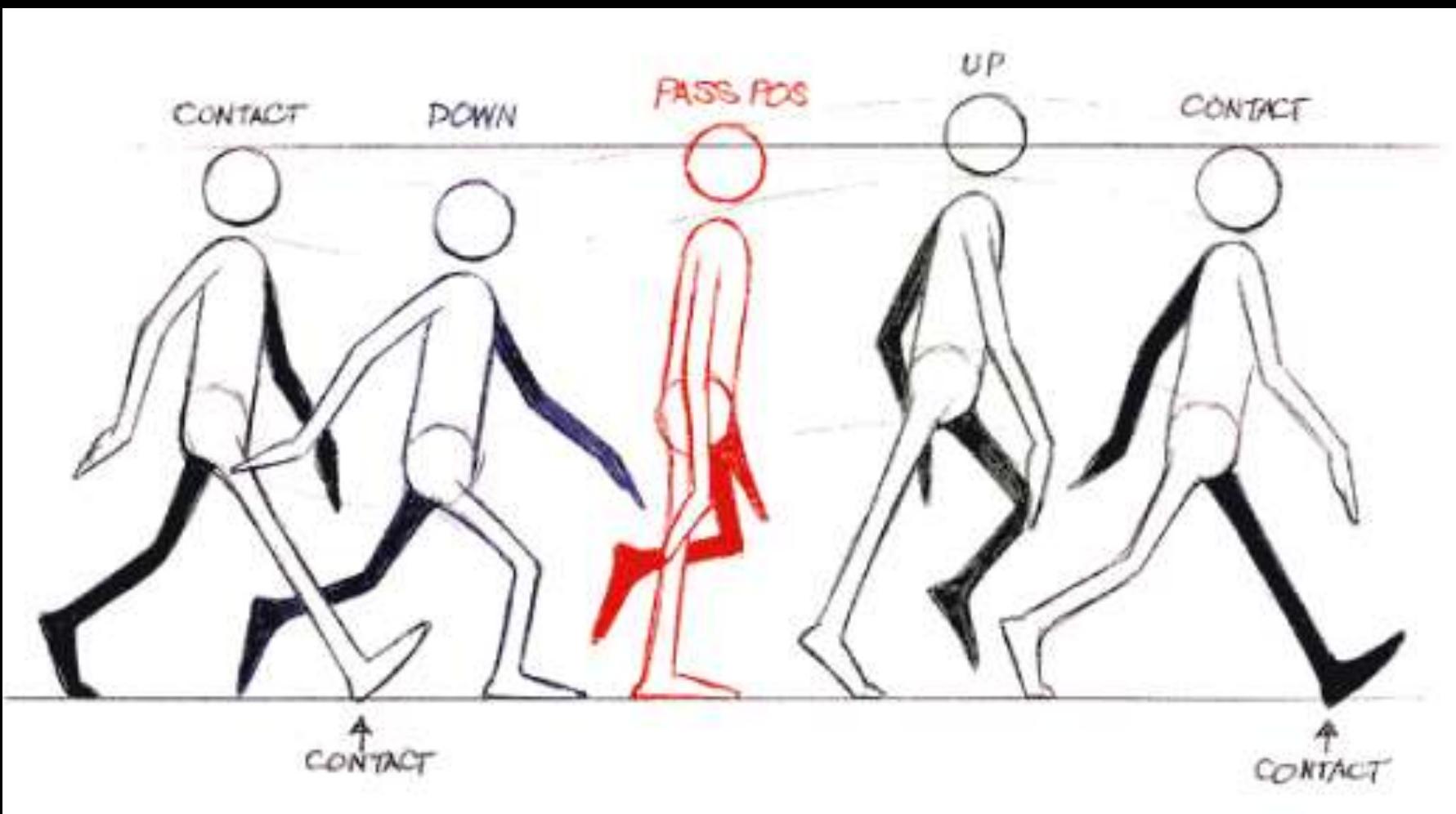
[Alle sider](#)[Intro-
duktion](#)[Lumbar
spinal-
stenose](#)[Lumbar
diskus-
prolaps](#)[Lumbar
diskus-
degeneration](#)[Cauda
equina
syndrom](#)[Parese](#)[Cervikal
diskus-
prolaps](#)[Cervikal
spinal-
stenose](#)[Fokuseret
klinisk
ophold](#)[E-learning](#)[Under-
visning](#)[Ryg-
under-
søgelsen](#)[Forskning](#)[Artikler](#)[Smerte-
diagram](#)[Patient-
information](#)[Forunder-
søgelsen](#)[Vagt-
skema](#)

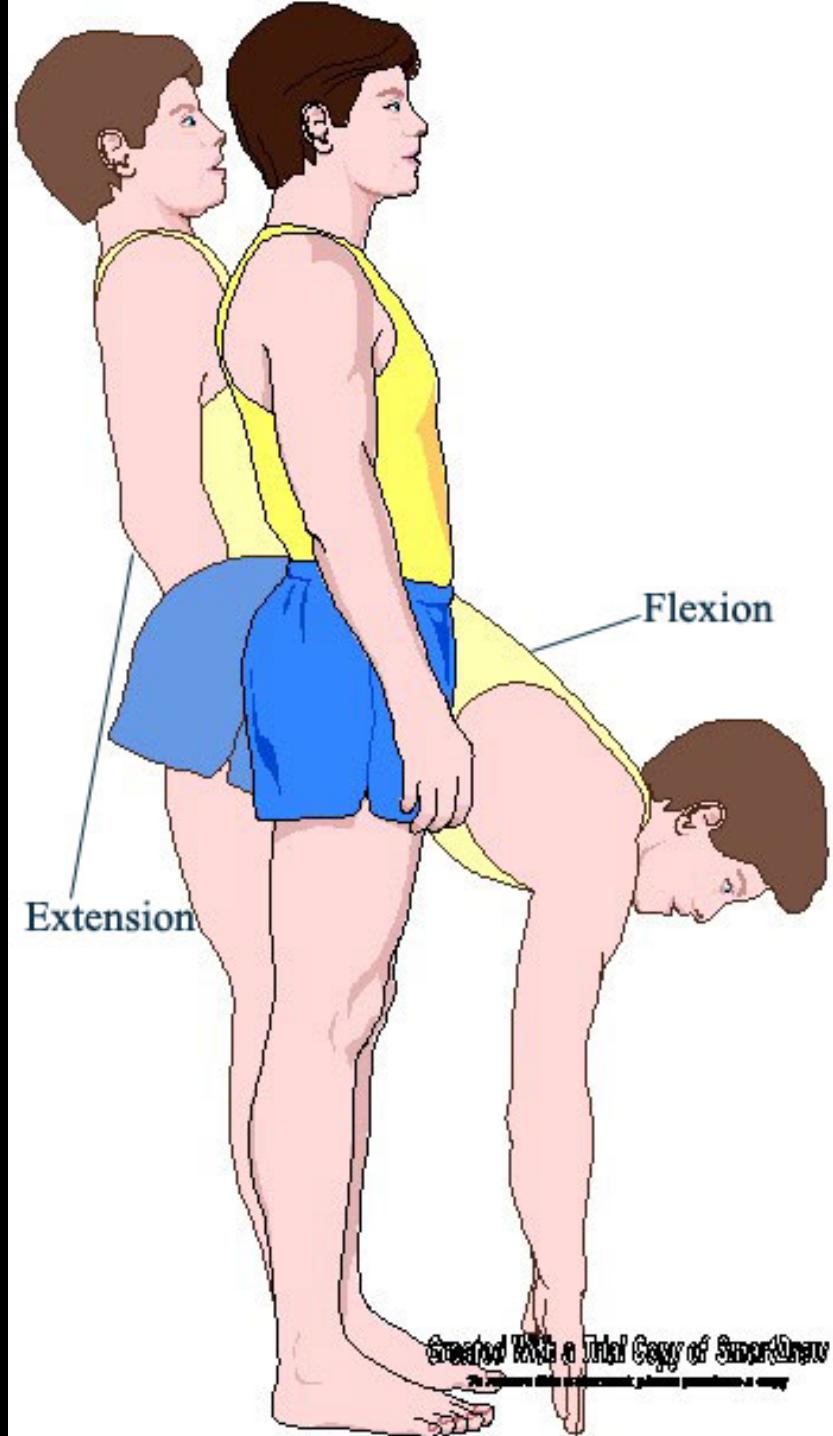
Klinisk diagnose?

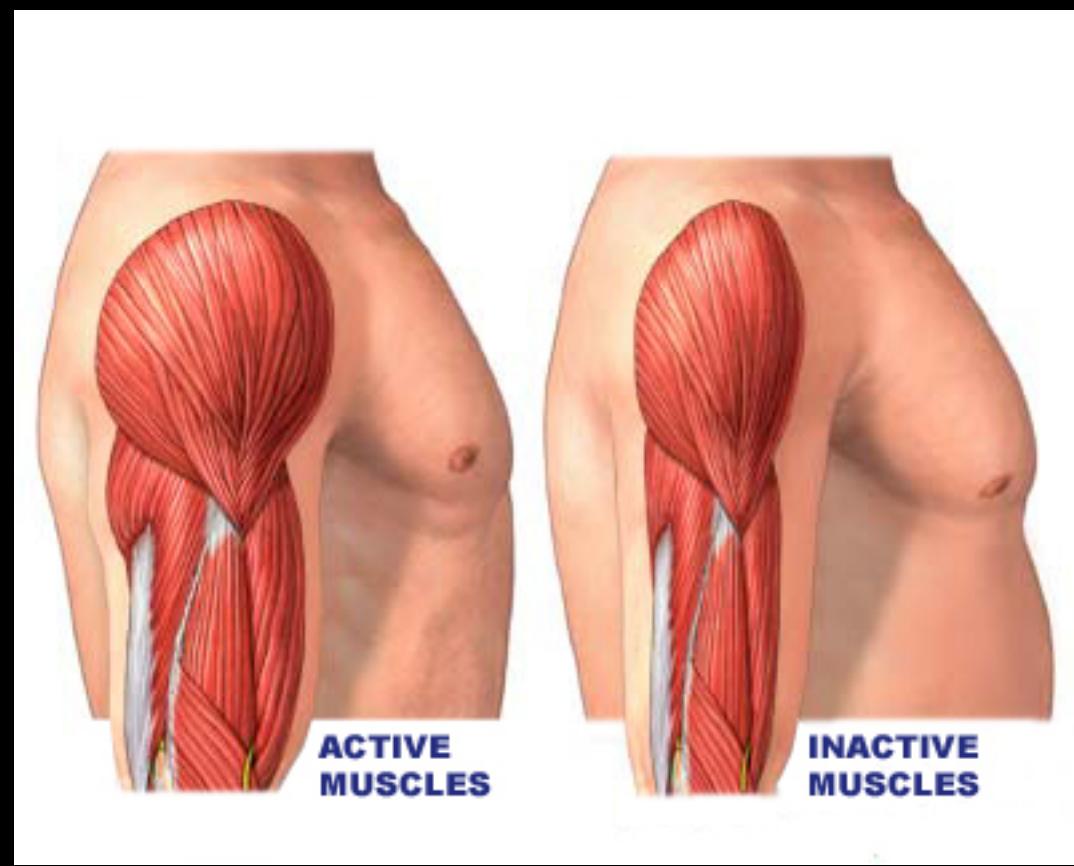
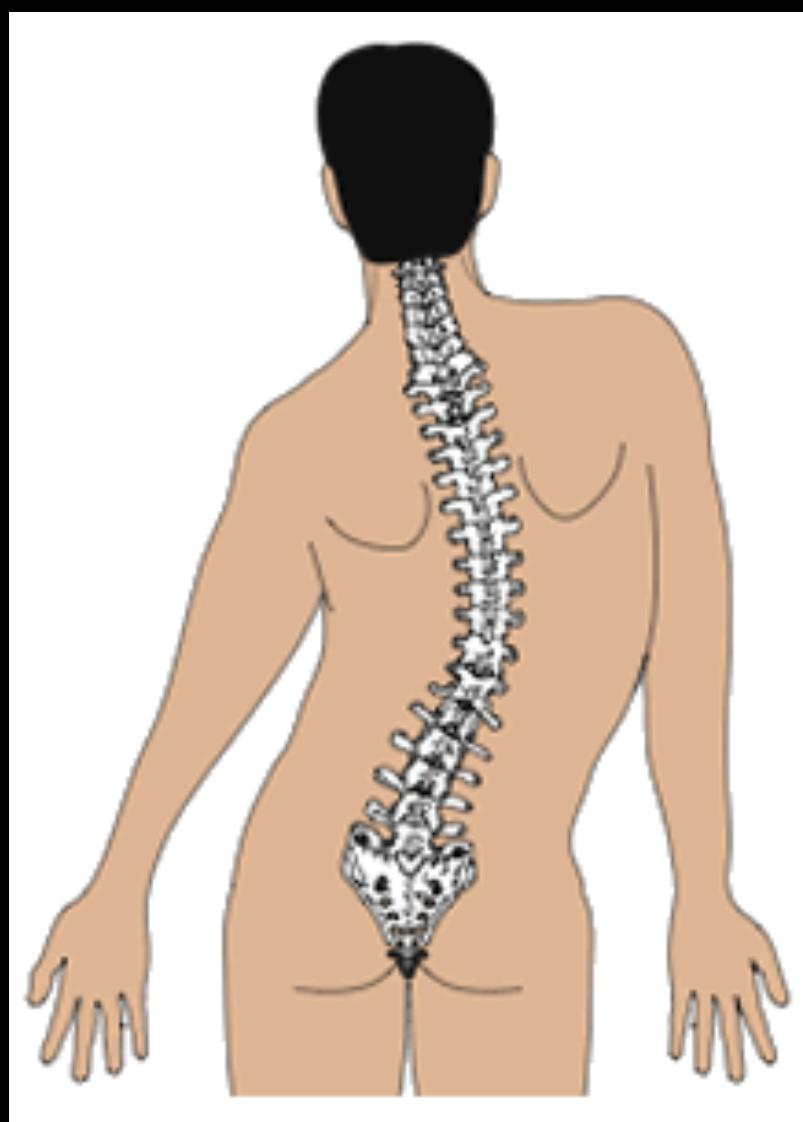
Hvor sidder læsionen?

- Storhjernen, lillehjernen, kranienerver
- Cervikale rygmarv eller nerverod
- Thorakale rygmarv eller nerverod
- Lumbale nerverødder
- Sacrale nerverødder
- Perifere nerver
- Højre / venstre side

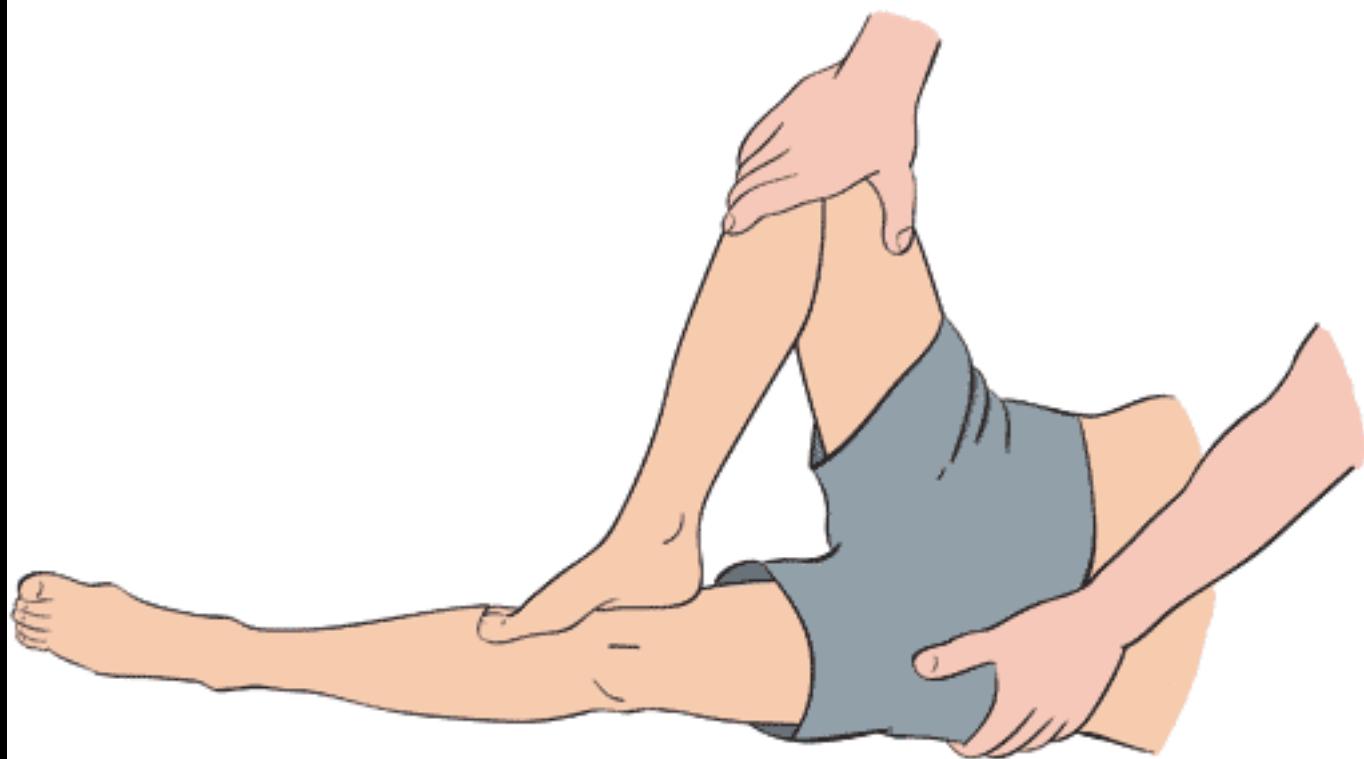

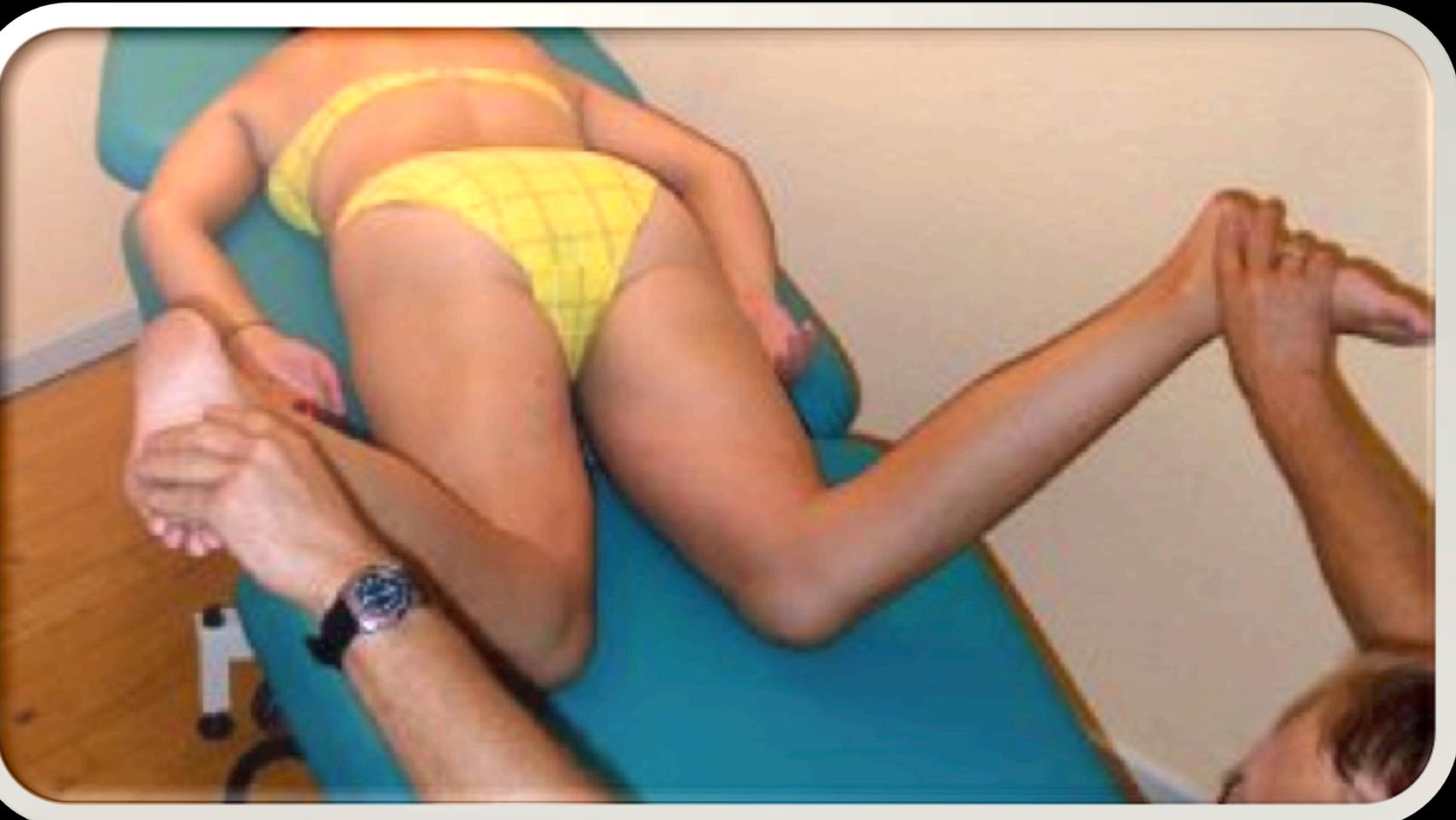

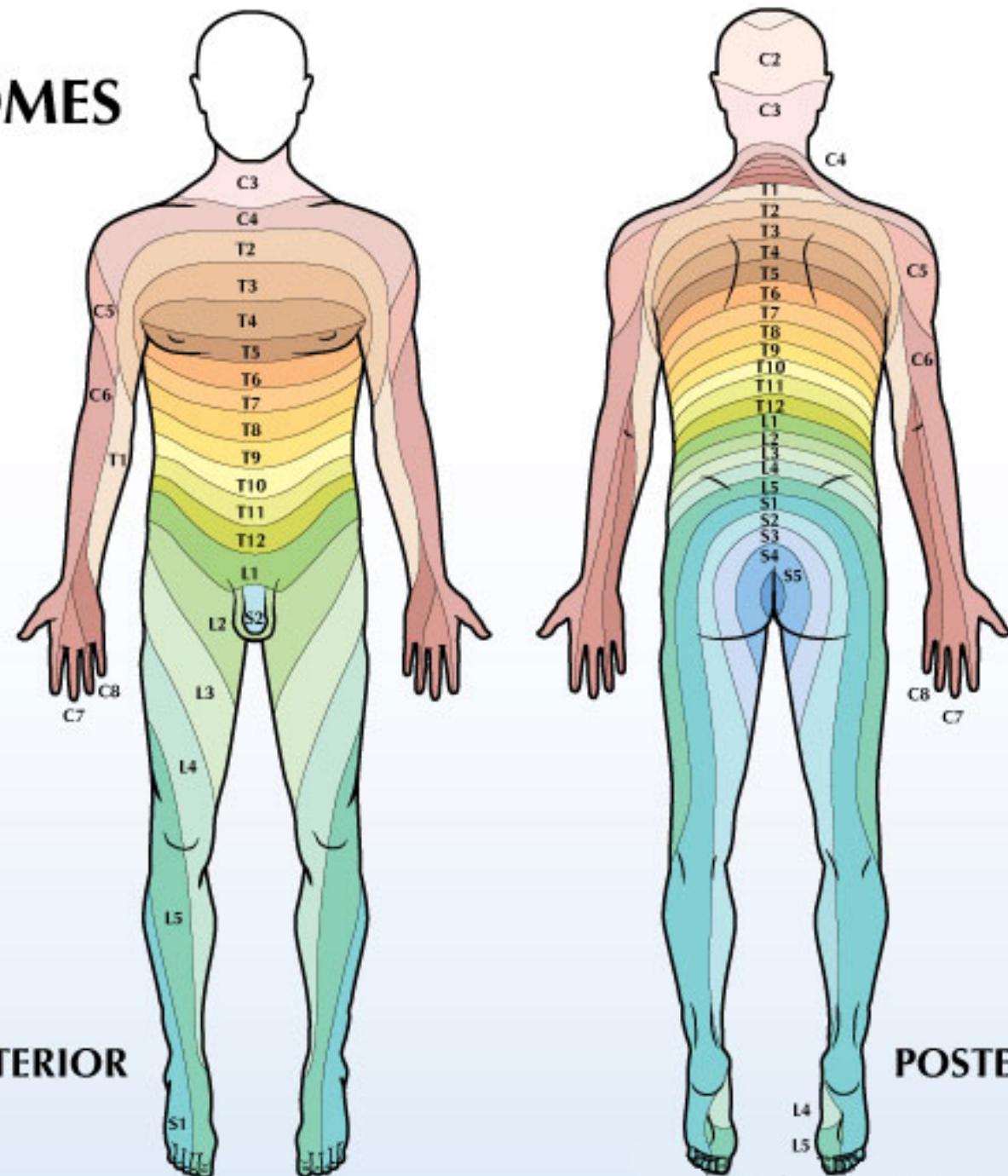

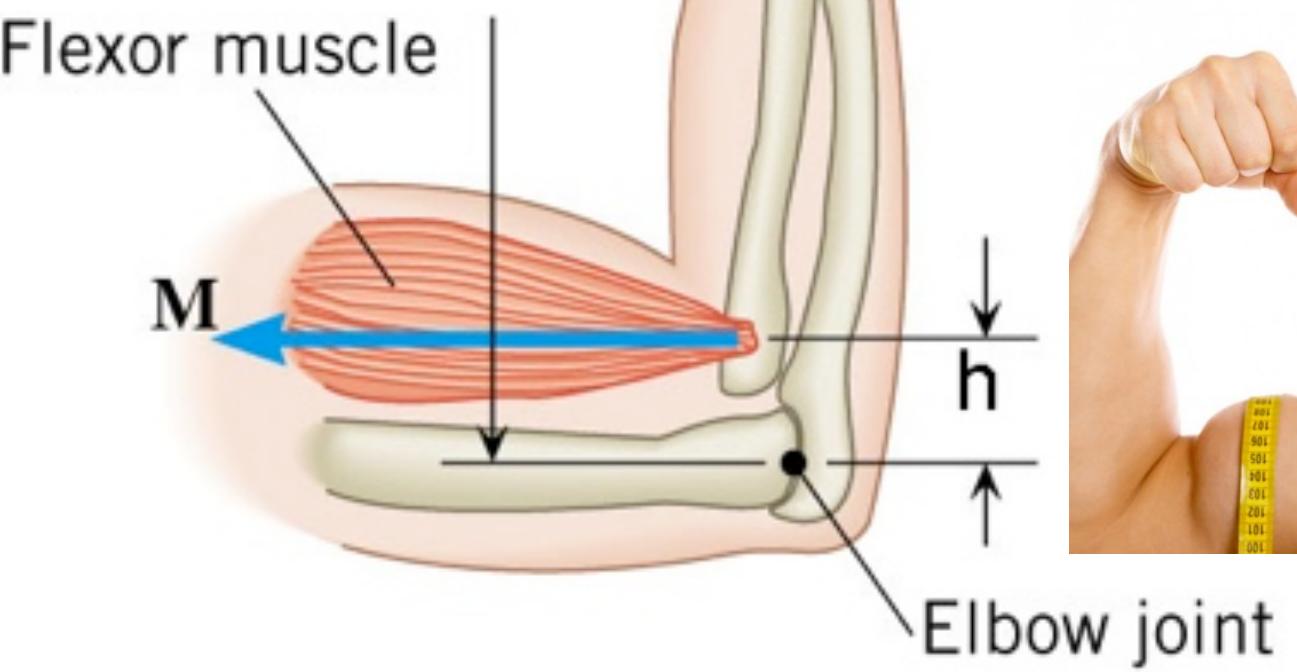
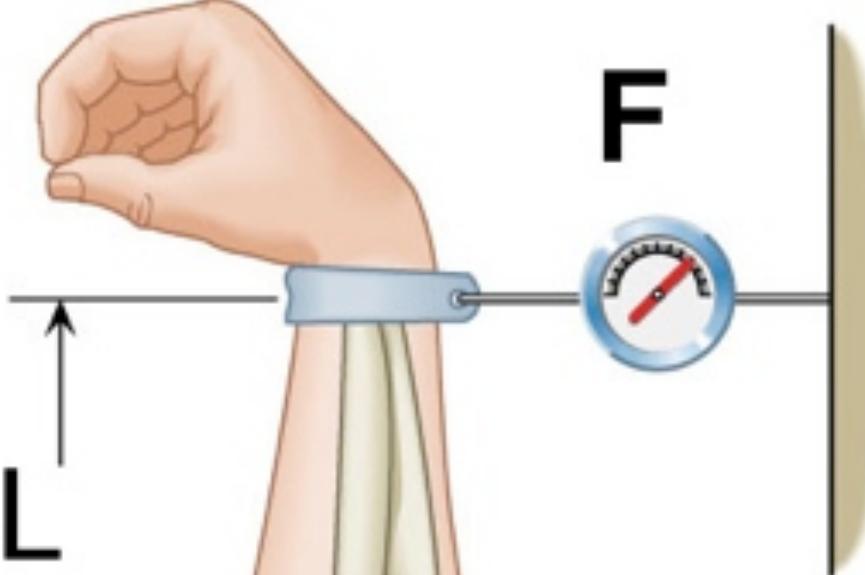

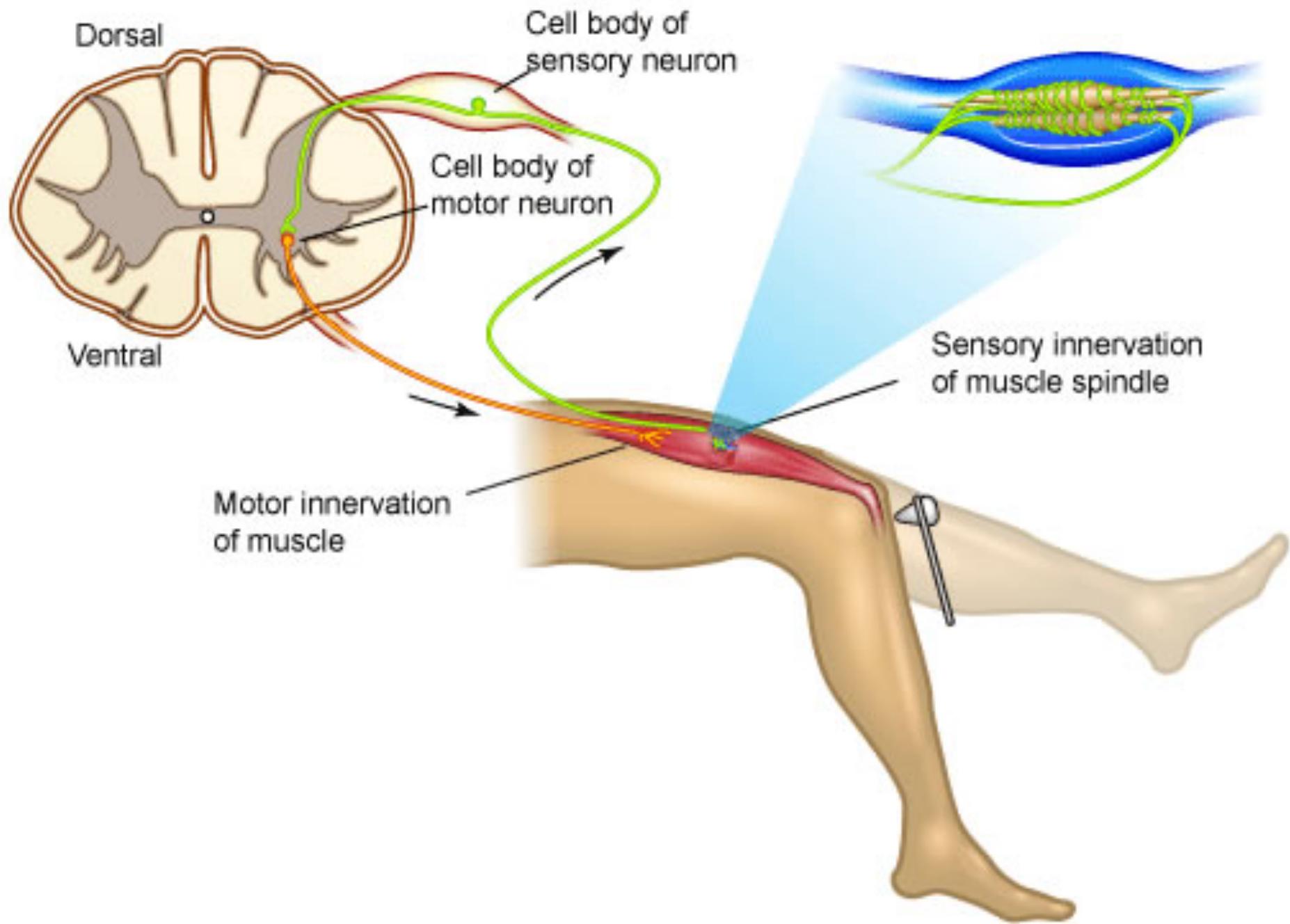
Indadrotationen i hoften nedsat og smertefuld ved artrose

DERMATOMES

Moderat parese/normal muskelstyrke

5: Normal muskelkraft (100% kraft)

4+: Submaximal, overvinder stærk modstand med næsten normal kraft (75% kraft)

4: Moderat kraft, overvinder moderat modstand med halvdelen af den normale styrke (50% kraft)

4-: Svag kraft, overvinder kun let modstand (25% kraft)

Svær parese

3: Ekstremiteten kan overvinde **tyngdekraften, men IKKE modstand appliceret af undersøgeren (svær parese).**

Skal kunne bevæge hele bevægebanen.

2: Ekst. bevæges kun hvis tyngdekraften er opnået

1: Synlig muskelkontraktion men INGEN bevægelse

0: Ingen reaktioner (= paralyse)

Tips

Sørg for at pt. er tilstrækkeligt smertedækket i forbindelse med undersøgelsen – OVERTAL!

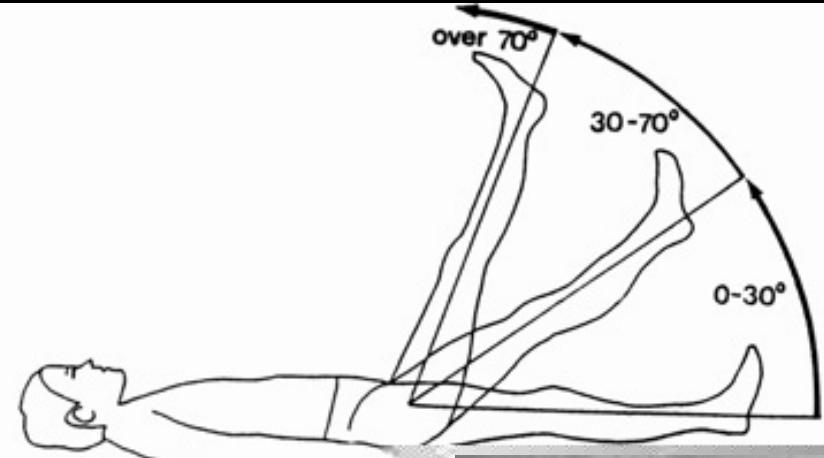
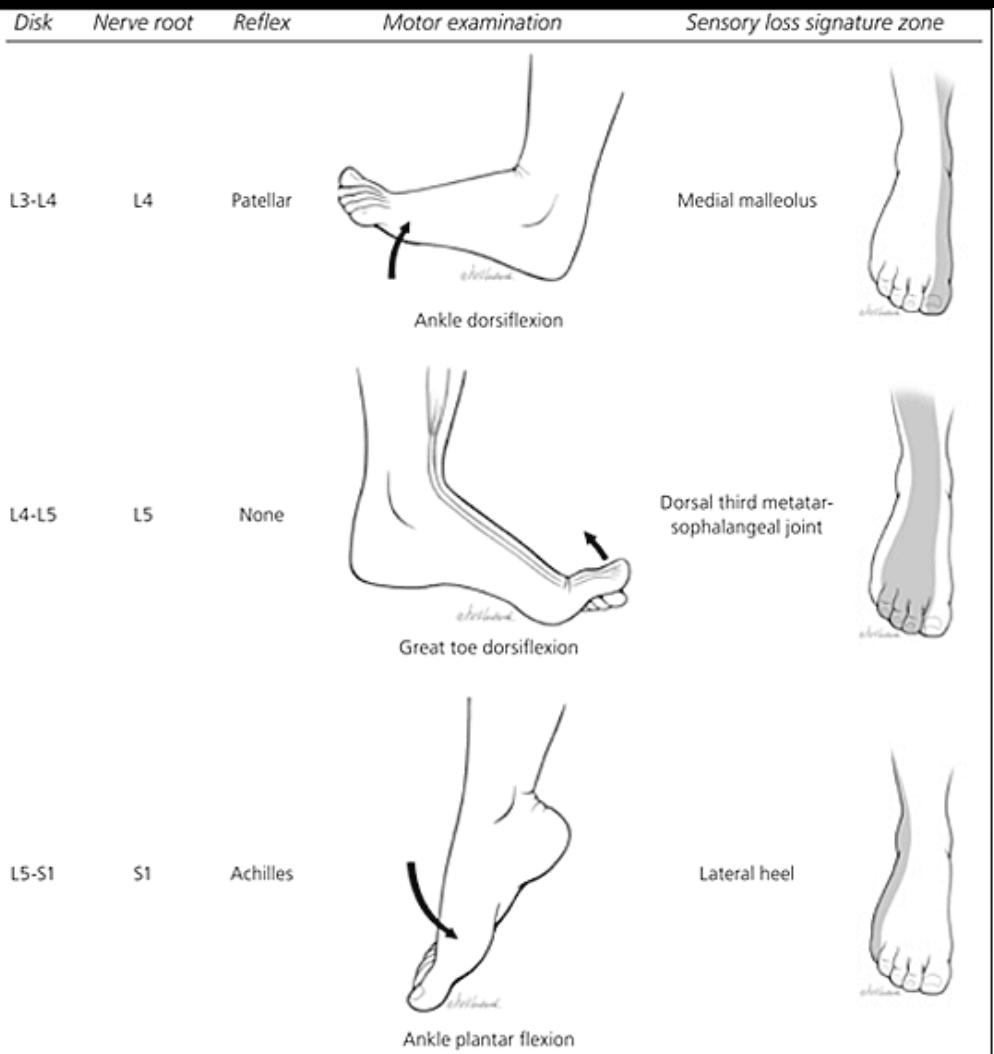
Paresen omtales f.eks. som "kraft grad 3"

Hvor længe har paresen været til stede?

Ved en svær, nyopstået pareses kan det være en god ide at lade patienten faste - indtil sagen er afklaret

Udredning

Anamnese - Hæl/tågang - FGA/Schobers test - Lasègue/Bragard
 Neurologisk us (moto-sens-refleks) – ER - MR

1. neuronstegn?

A painting of Jim Rash as Dean Pelton from the TV show Community. He is shown from the chest up, wearing a dark pinstripe suit, a white shirt, and a dark bow tie. He has short brown hair and is looking slightly to his left with a neutral expression. The background is a soft-focus landscape with rolling hills and a warm, golden light.

Lesion of
upper or lower
motor neurons?

Enjoy Your Life
2011

Supranukleær læsion

Upper Motor Neuron syndrome, CNS,
"Pyramidebanelæsion", "1. neurons påvirkning",

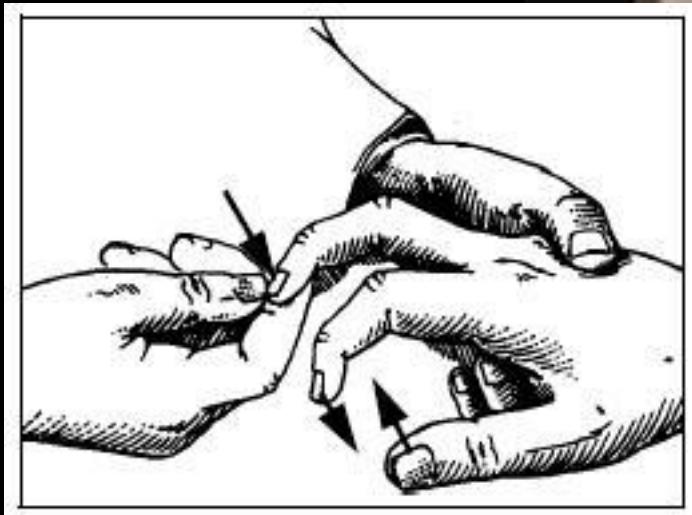
- Hyperrefleksi
- Fodklonus
- Spastisk tonusøgning
- Babinskis tåfænomen
- Hoffman's refleks
- Sensibilitetsgrænse
- Para/tetraparese
- Blæreparalyse
- Evt. let atrofi

Eksempler: Cervikal eller thorakal myelopati. **Akut medullært tværsnitssyndrom**, evt. af **inkomplet** type: Brown-Séguard, centralt, anteriort, posteriort.

OBS: tidsfaktor for udvikling af de klassiske supranukleære tegn: **Spinalt shock** initialt med slap parese, manglende senereflekser og atonisk blæreparalyse.

Ankel-klonus

Babinski

Hoffman's
reflex

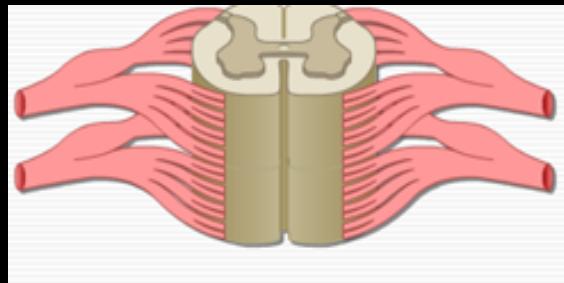
Myelopati med thenaratrofi

Infra/nuklear læsion

Lower Motor Neuron syndrome, PNS,
Perifer nervepåvirkning, "2. neurons påvirkning"

- Hyporeflexi
- Slap parese
- Svær muskelatrofi
- Fascikulationer
- Dermatomafgrænsning

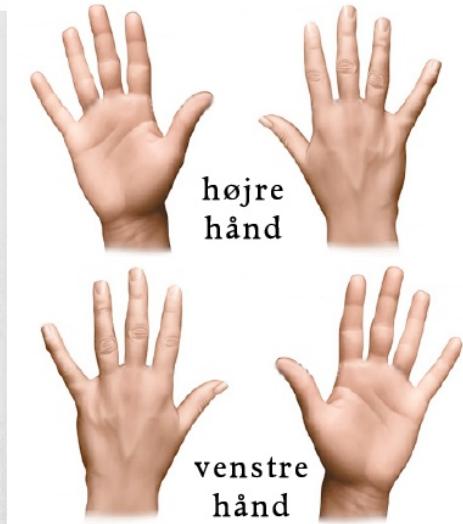
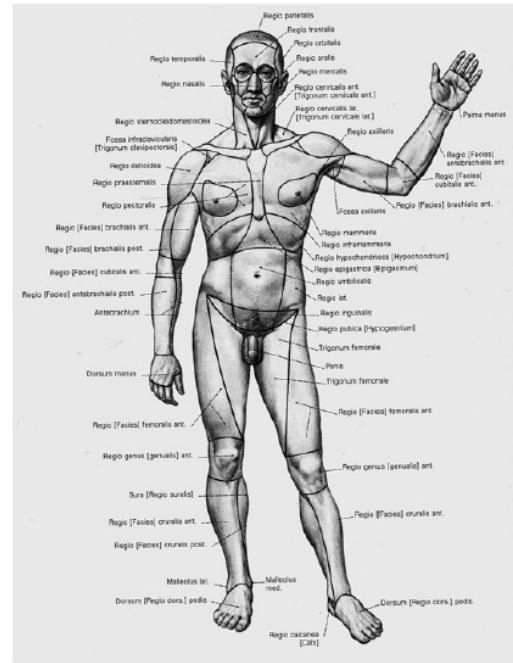

Eksempler: Neurogen claudicatio med påvirkning af de lumbosacrale nerverødder ved central lumbal spinalkanalstenose - giver bensmerter ved gang. **Cauda equina syndromet** med sfinkterpåvirkning herunder urinretention. Monoradikulopati ved prolaps eller rodkanalstenose, giver smerteudbredning i relevante dermatom. Evt. svær, progredierende parese (kraft grad 0-3) ved **rodinkarceration**

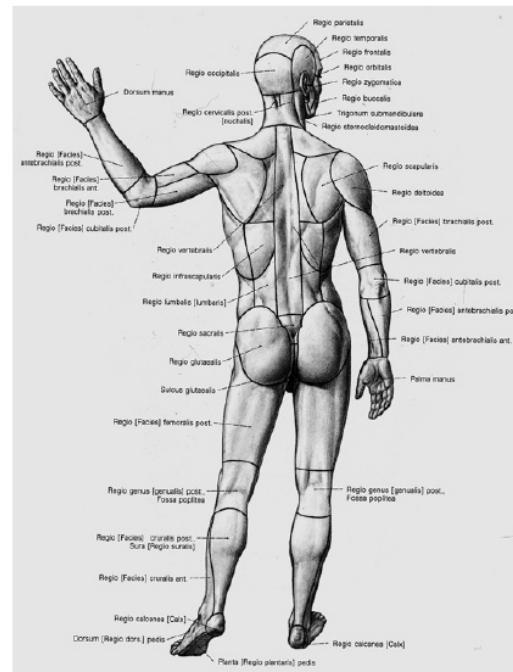
Symptomer

- A. Hovedpine
 - B. Nakkesmerter
 - C. Skuldersmerter
 - D. Armsmerter ***
 - E. Smerter i brystryg
 - F. Lændesmerter **
 - G. Bensmerter *** / referred pain
 - H. Kraftnedsættelse **
 - I. Styringsbesvær **
 - J. Føleforstyrrelser *
 - K. Nedsat gangdistance ***
 - L. Bevægeindskrænkning (ADL)
 - M. Tab af blærefyldningsfornem.
 - N. Blæretømningsbesvær *
 - O. Afføringsinkontinens *
 - P. Impotens
 - Q. Smertekarakter
 - R. Smertestyrke og -tærskel (VAS)
 - S. Debut, varighed, variabilitet
 - T. Diffus eller dermatomal
 - U. Provokation/lindring

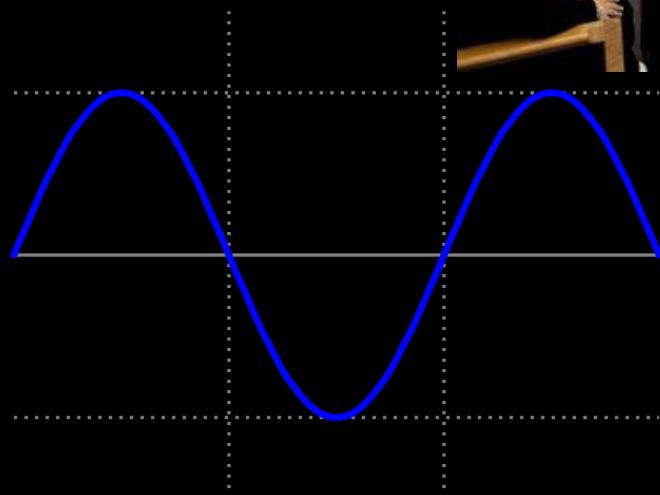
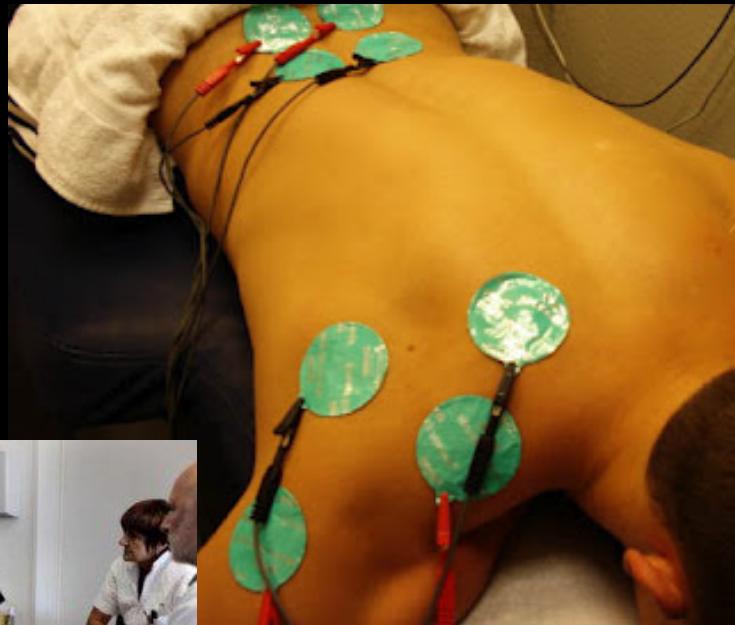
Smertediagrammet

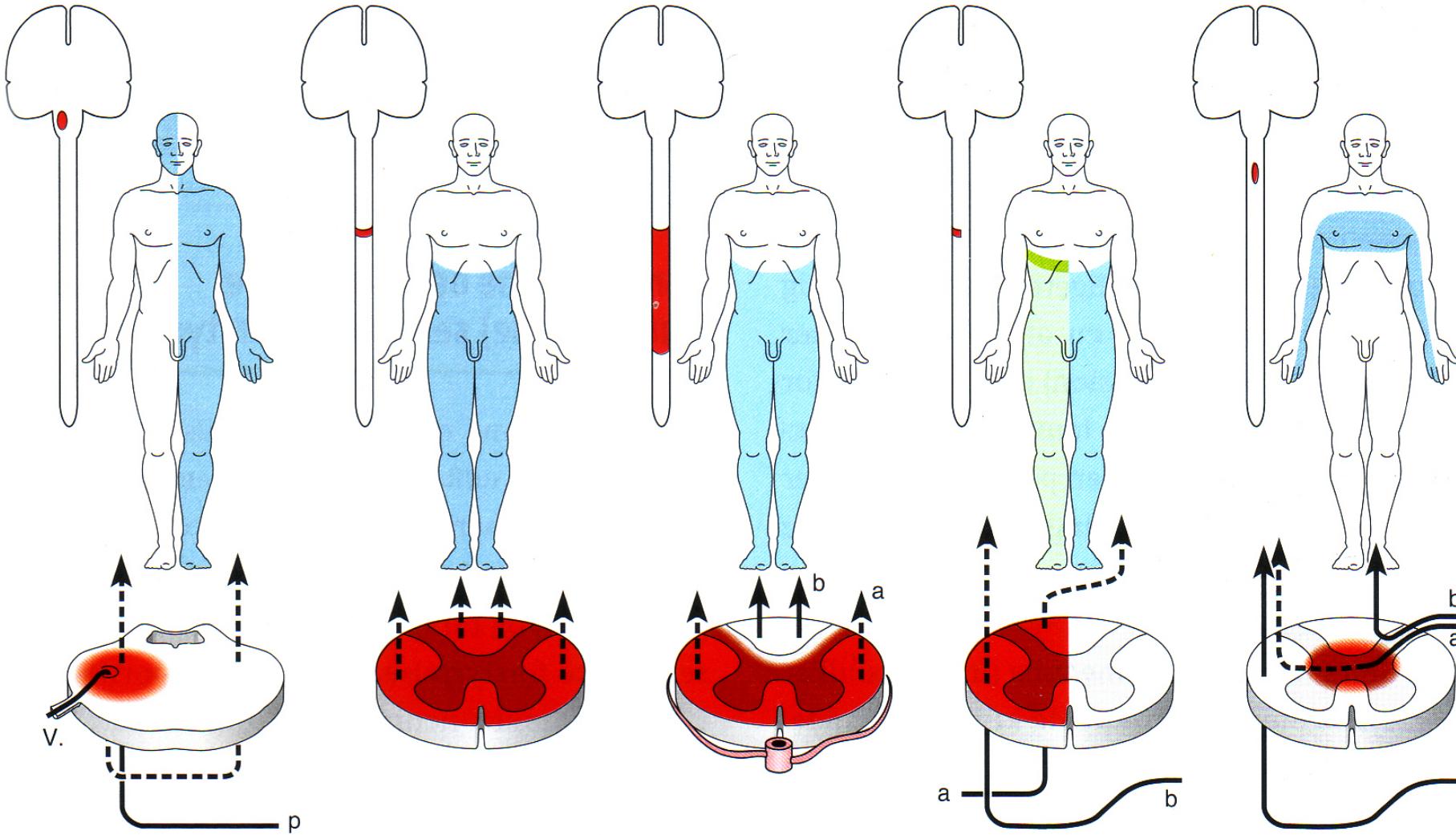

SMERTE (rød, x)
MYREKRYB (grøn, Δ)
FØLELSESLØSHED (blå, o)
NEDSAT BEVÆGELIGHED (□)

Smertekarakter

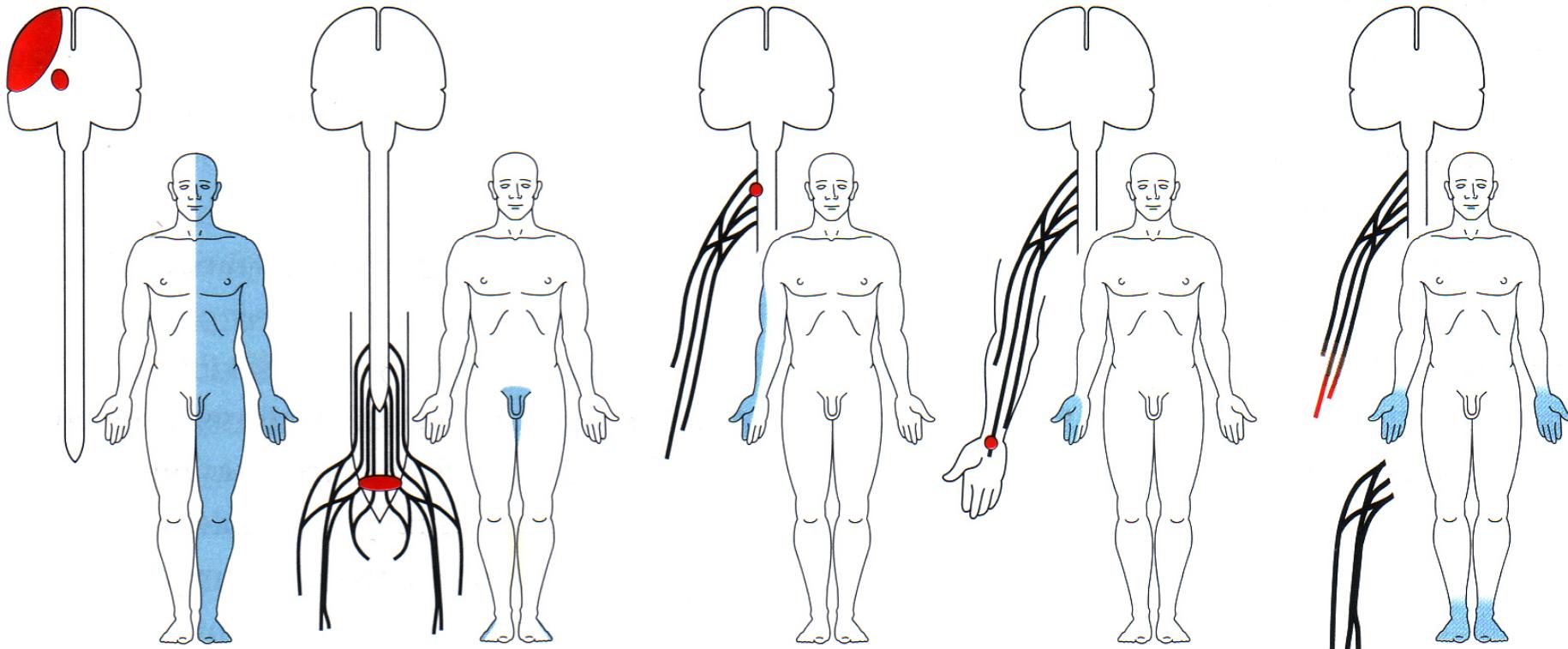
**Hjernestammelæsion
(halvsidig)
(fx infarkt)**
Tab af smerte- og
temperatursans sam-sidigt i ansigtet
(n. trigeminus, V.) og
modsidigt på krop
og ekstremiteter (p.).

**Medullært
tværsnitssyndrom
(fx kolumna-metastase)**
Tab af alle senso-riske modaliteter
distalt for det på-gældende medul-lære segment.
(+ paraparesis inf.)

**Spinalis anticus
syndrom**
(fx trombose i
a. spinalis ant.)
Tab af smerte- og
temperatursans (a),
men bevaret stillings-
og vibrationssans (b).
(+ paraparesis inf.)

**Brown-Séquard
syndrom (Halvsidigt
medullært tværsnits-syndrom)**
Samsidigt tab af
stillings- og vibrations-sans (a), modsidigt tab af
smerte og tempera-tursans (b).
(Samsidig benparese)

**Central medullær læsion
(cervicalt) (fx kontusion)**
Kyras-formet dissociert sensibilitetsudfall sva-rende til flere dermatomer med tab af smerte og temperatursans (a), men bevaret berørings- og proprioceptiv sans (b).
(Armparese)

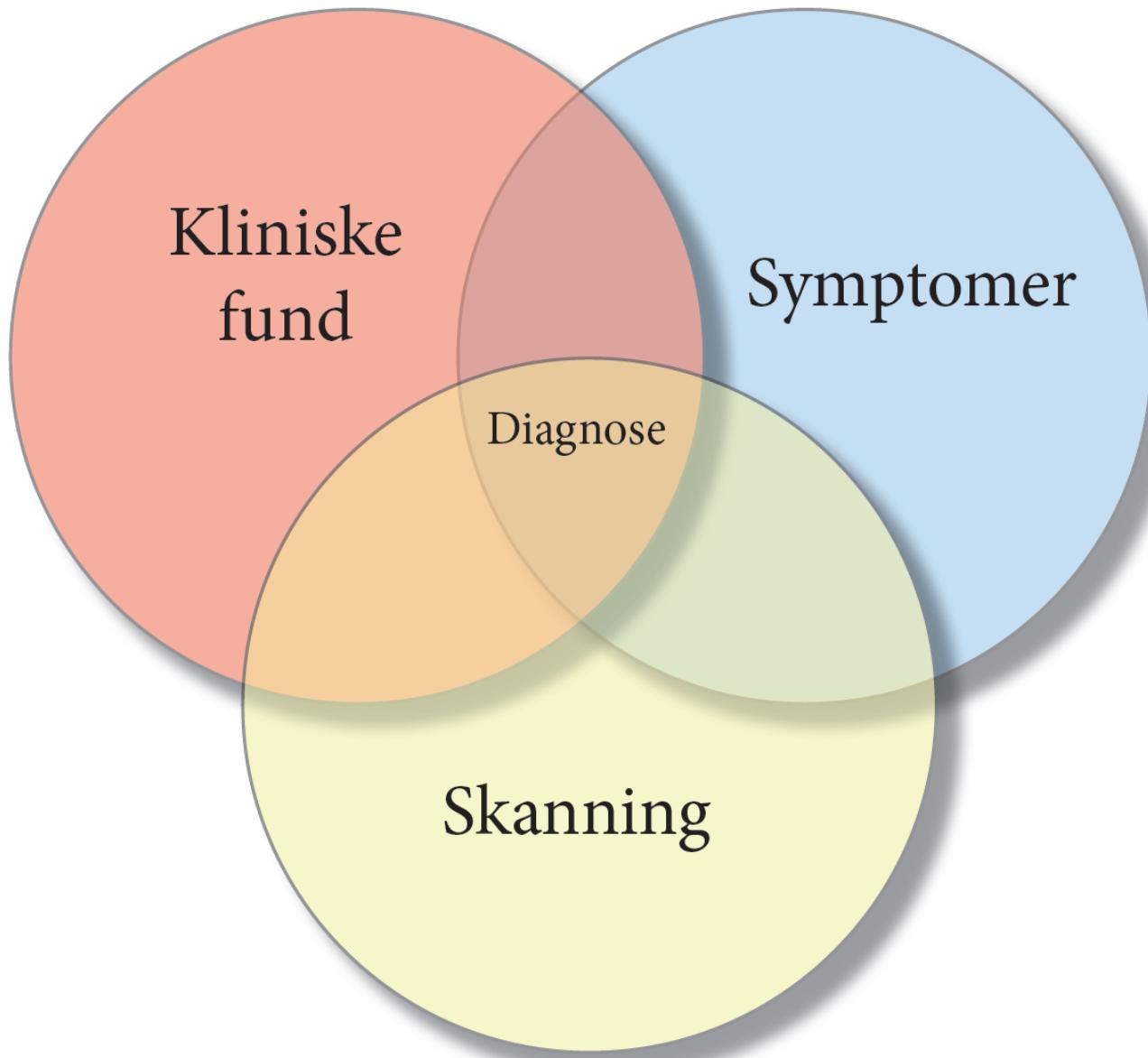
**Sensorisk cortex
eller thalamus**
(fx apopleksi) Modsidigt
hemiformt føletab.
For sensorisk cortex
desuden astereognose
og sensorisk inattention.

Cauda equina syndrom
(fx sakrale nerverødder
S1-S5 ved stor L5 prolaps)
Sensorisk tab i ride-
bukseområdet og
S1-dermatomer.

Radikulopati
(fx 6. cervikale nerverod
(ved cervikal diskus-
prolaps C5/6)
Sensibilitetstab i det
pågældende dermatom.

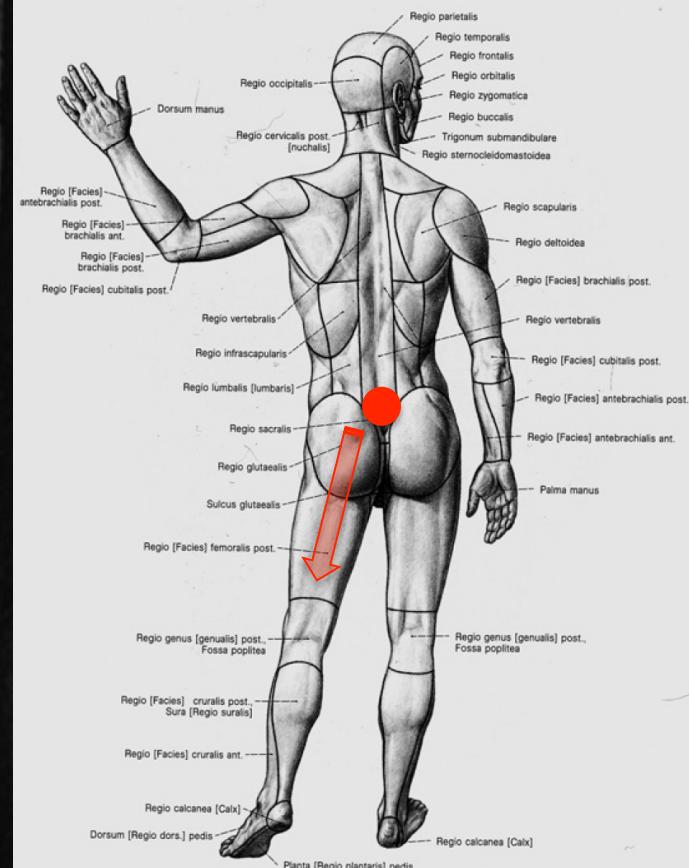
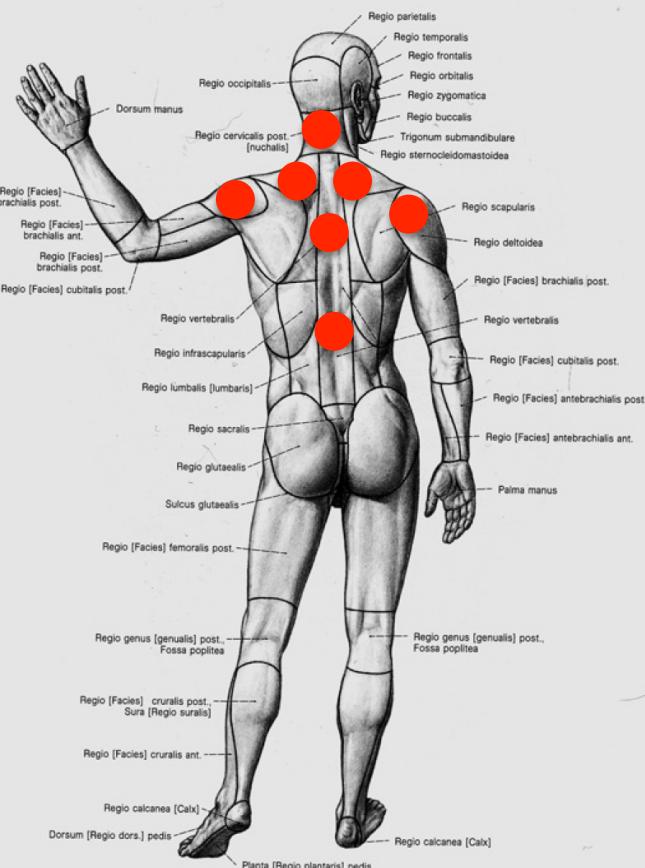
Mononeuropati
(fx n. medianus ved
carpaltunnelsyndrom)
Sensibilitetstab sv.t.
den pågældende
perifere nerve distalt for
læsionsstedet.

Polyneuropati
Handske- og sok-
formet sensi-
bilitetsudfalde.

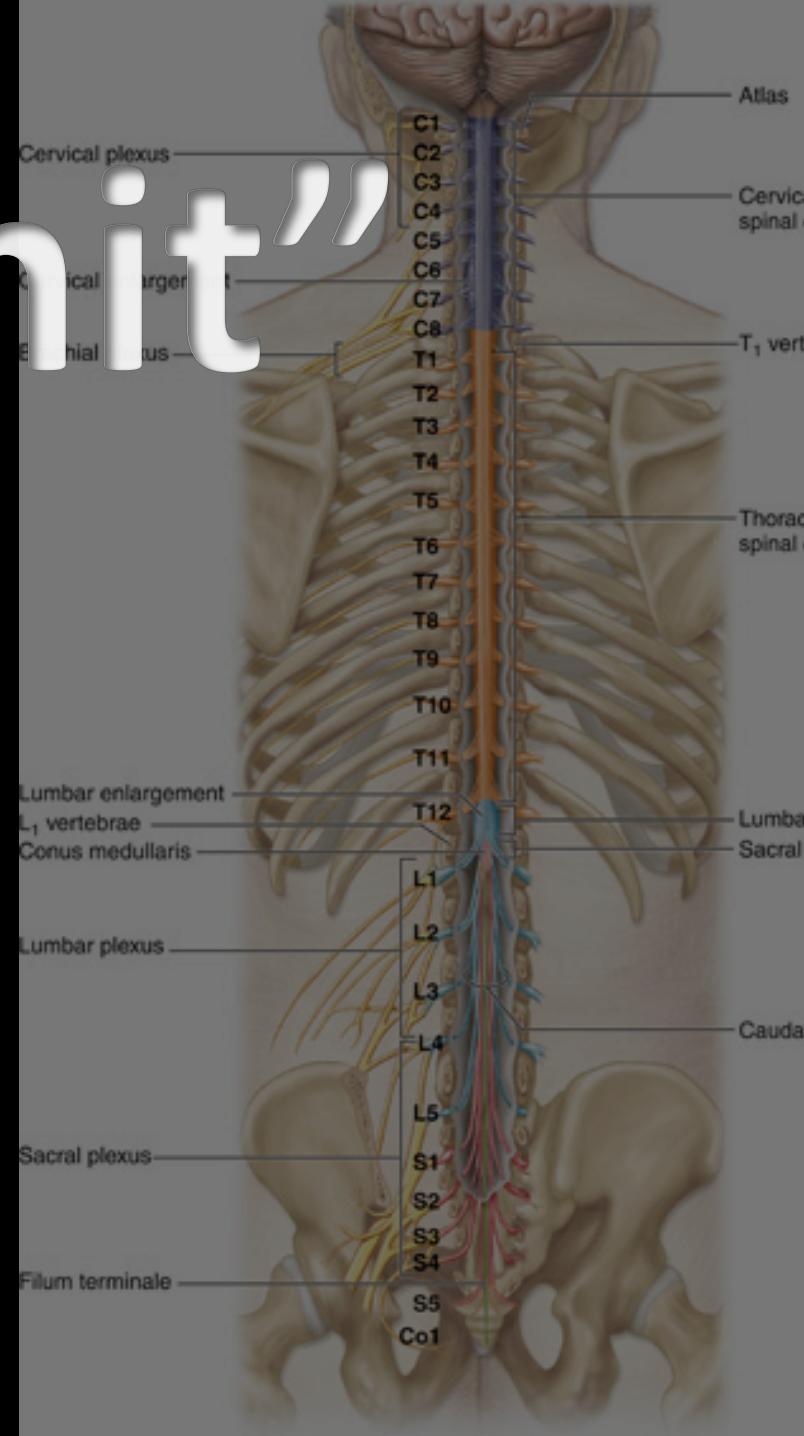

Hvilken smertegenerator?

Diskus? Facetledsartrose? Rodtryk? Myoser? Gigt?

”Tværsnit”

Medullært tværsnitssyndrom

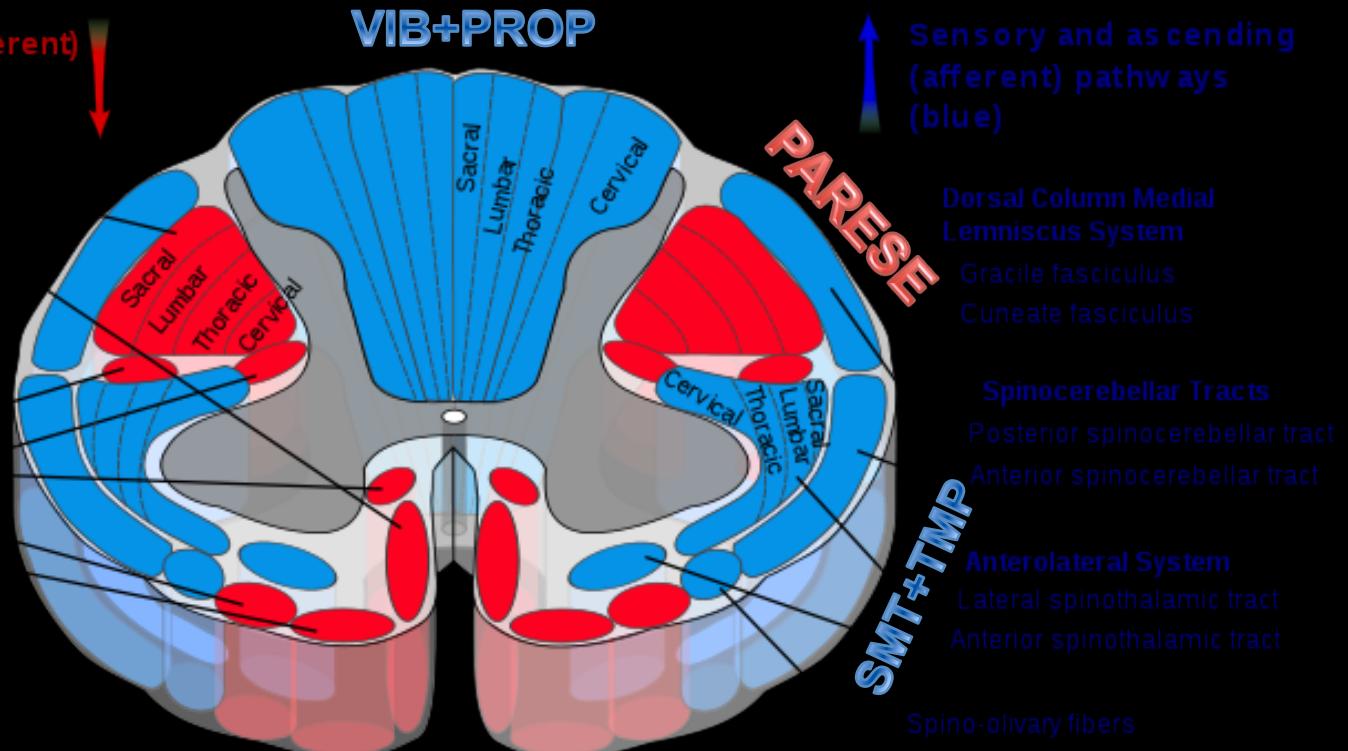
Motor and descending (efferent) pathways (red)

Pyramidal tracts

- Lateral corticospinal tract
- Anterior corticospinal tract

Extrapyramidal Tracts

- Rubrospinal tract
- Reticulospinal tracts
- Olivospinal tract
- Vestibulospinal tract

KOMPLET

Totalt bortfald udfor og nedenfor læsionen
med skarp sensibilitetsgrænse

PARTIELT

Halvsidigt (Brown-Séquard): smt+tmp krydser
Anterior (SAS) eller posterior
Centralt (OE) eller blandet

Patient Name _____

Examiner Name _____

Date/Time of Exam _____

STANDARD NEUROLOGICAL CLASSIFICATION OF SPINAL CORD INJURY

ISCOS

MOTOR

KEY MUSCLES
(scoring on reverse side)

R

L

C5	☐	☐	☐	Elbow flexors
C6	☐	☐	☐	Wrist extensors
C7	☐	☐	☐	Elbow extensors
C8	☐	☐	☐	Finger flexors (distal phalanx of middle finger)
T1	☐	☐	☐	Finger abductors (little finger)

UPPER LIMB
TOTAL
(MAXIMUM) + =

Comments:

**LIGHT
TOUCH**
R L R L

C2	☐	☐	☐	☐
C3	☐	☐	☐	☐
C4	☐	☐	☐	☐
C5	☐	☐	☐	☐
T1	☐	☐	☐	☐
T2	☐	☐	☐	☐
T3	☐	☐	☐	☐
T4	☐	☐	☐	☐
T5	☐	☐	☐	☐
T6	☐	☐	☐	☐
T7	☐	☐	☐	☐
T8	☐	☐	☐	☐
T9	☐	☐	☐	☐
T10	☐	☐	☐	☐
T11	☐	☐	☐	☐
T12	☐	☐	☐	☐
L1	☐	☐	☐	☐
L2	☐	☐	☐	☐
L3	☐	☐	☐	☐
L4	☐	☐	☐	☐
L5	☐	☐	☐	☐
S1	☐	☐	☐	☐
S2	☐	☐	☐	☐
S3	☐	☐	☐	☐
S4-5	☐	☐	☐	☐

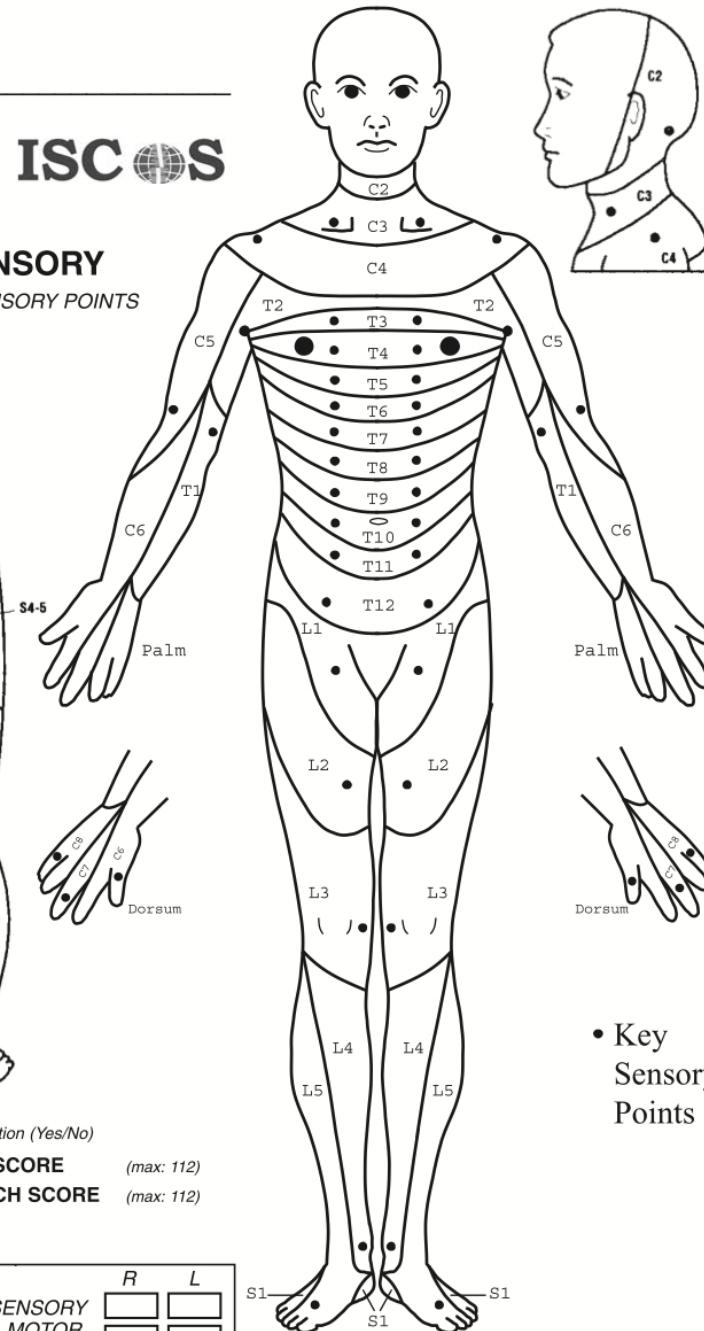
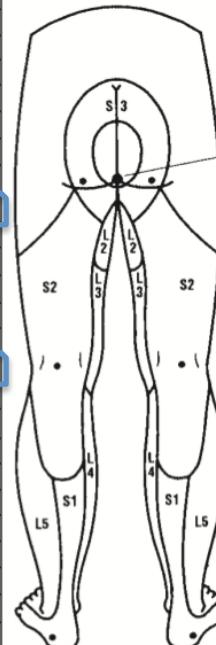
Voluntary anal contraction
(Yes/No)

LOWER LIMB
TOTAL
(MAXIMUM) + =

SENSORY

KEY SENSORY POINTS

0 = absent
1 = impaired
2 = normal
NT = not testable

NEUROLOGICAL LEVEL

The most caudal segment with normal function

R L
SENSORY MOTOR

COMPLETE OR INCOMPLETE?

Incomplete = Any sensory or motor function in S4-S5

ASIA IMPAIRMENT SCALE

ZONE OF PARTIAL PRESERVATION

Caudal extent of partially innervated segments

R L
SENSORY MOTOR

R L
S1 S1
S1 S1

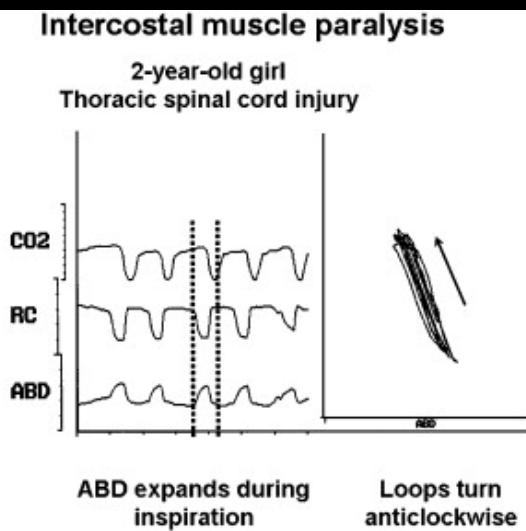
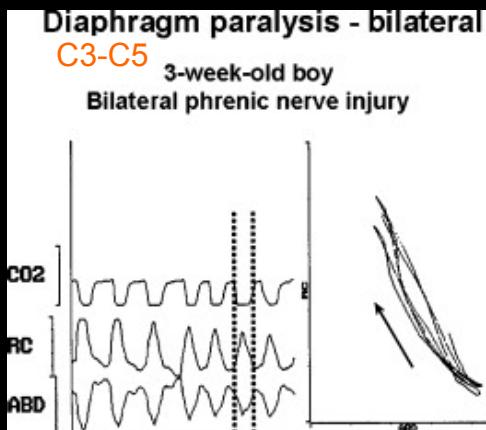
Paralytisk ileus

Nedsat svedsekretions distalt

Erektiv dysfunktion

Respiratoriske indtrækninger
(C5-Th6)

Autonom dysfunktion
Hvp, HT, bradykardi, flushing - blæredistension

Kardiovaskulære symptomer

Cervikal medullær læsion kan medføre
funktionel sympatectomi

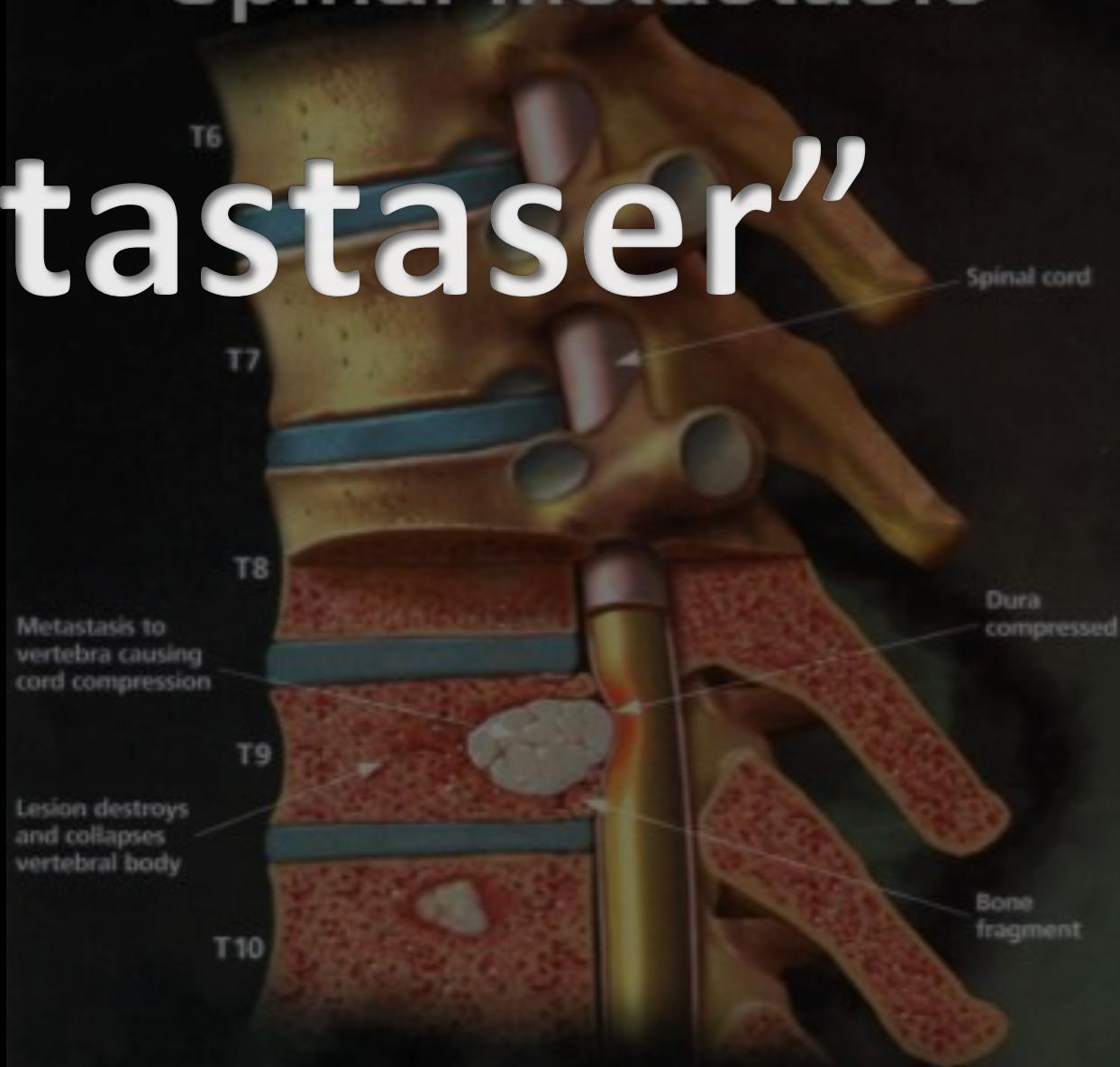
- Nedsat hjertefrekvens
- Nedsat cardiac output
- Nedsat blodtryk

Risiko for lungeødem ved behandling !

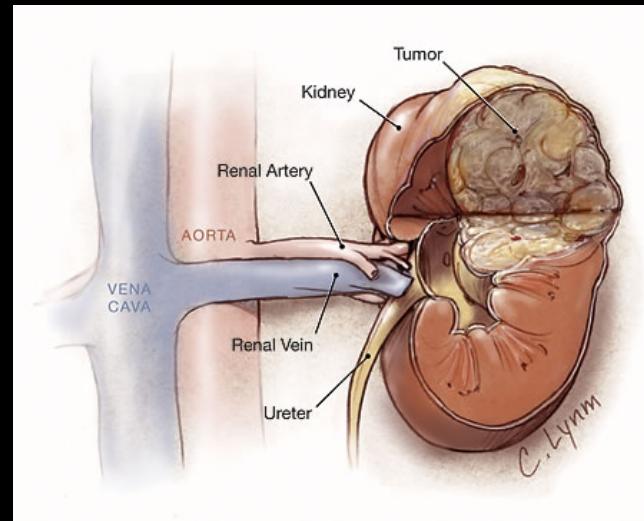
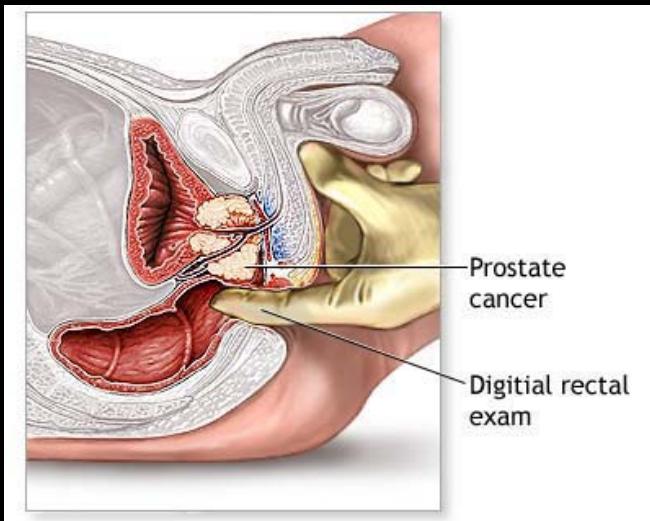
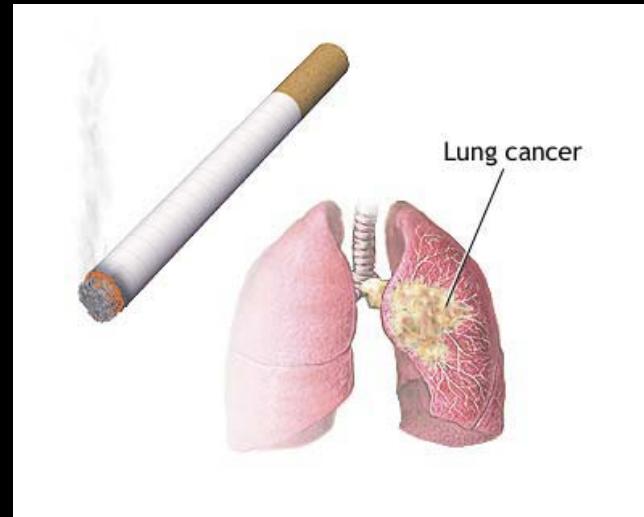
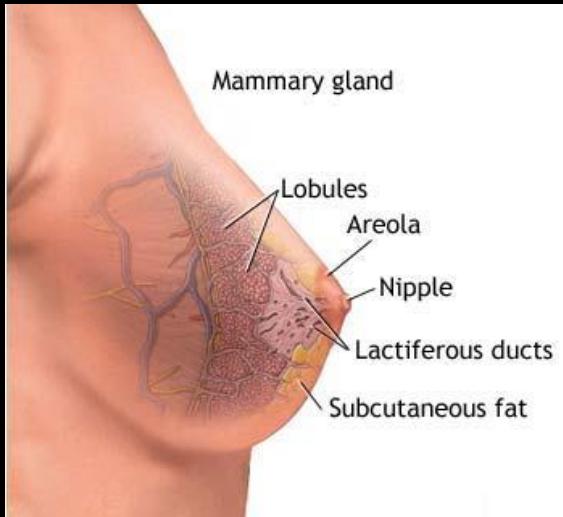
Prediction Model Spinal Metastasis

”Metastaser”

70% sidder thorakalt
85% svt. corpus vertebra

Primær tumor

CASE

Besøg hos e.l. pga.
tiltagende og
betydelige
gangproblemer

Hvad vil du spørge pt.
om? Hvilke
undersøgelser?

A

B

A detailed anatomical illustration of a human spine from a posterior perspective. The vertebrae are shown in a light brown color. A blue and white striped bandage is wrapped around the middle section of the spine. A red, translucent rectangular area highlights a specific fracture site in the middle vertebrae, indicating a column fracture.

Columnafraktur

Epidemiologi

- 80 % < 40 år
- Mænd : Kvinder = 3:1
- 50% : Trafikulykker
- 40% : Faldulykker
- 10% : Andet
- 500 / mill / år
- Medullær læsion:
60-70 årligt i DK

Generelt

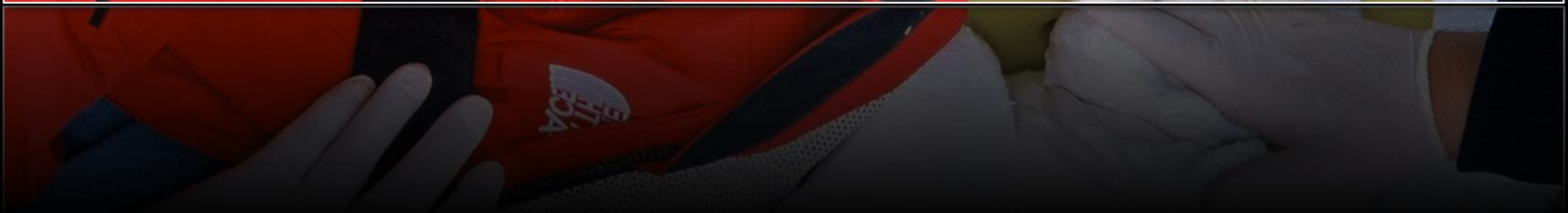
- Fraktur af columna skal altid mistænkes ved **højenergitraumer**
- **Bevidstløse** pt. skal altid mistænkes for evt. fraktur/medullær skade indtil det er afkræftet
- Columnaskade med medullær påvirkning kræver akut behandling for at **begrænse skadevirkningerne**. Den primære skade forværres af hypoxi og lavt perfusionstryk
- Columna **lejres stabilt**. Undlad forsøg på reposition. Tænk på risiko for **tryksår** ved lejring og bandagering.

Undersøgelse efter traumeprotokol

ATLS-princippet

- A-B-**C-D-E**: frie luftveje, MAP>75, GCS>7
- Stabilisere col. cerv. med **stiv halskrave**
- (D: **Hurtig** klinisk/neurologisk undersøgelse)
- **Billeddiagnostik**: røntgen (thorax, bækken, col. cervicalis), UL-abdomen, CT, MT
- **Klinisk undersøgelse** (husk rectal eksploration)
- GCS<8 intub., ICP<20, CPP>60, O2>12, CO₂ 4,5

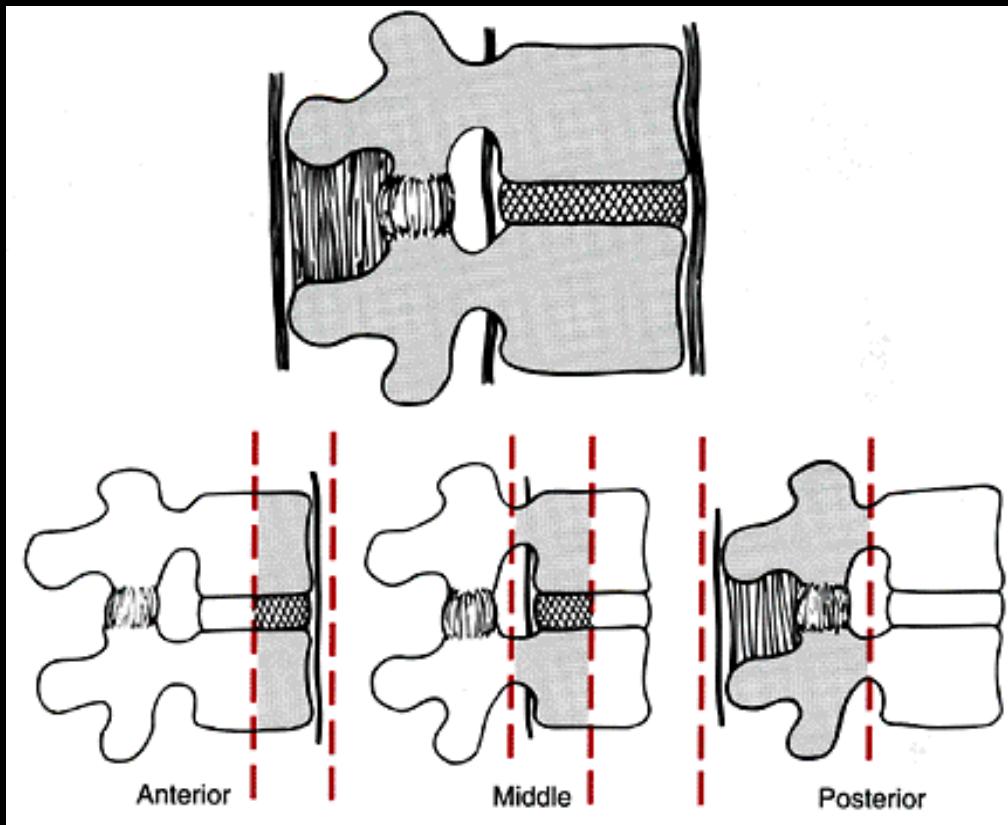
Præhospital immobilisation

Spinal stabilitet

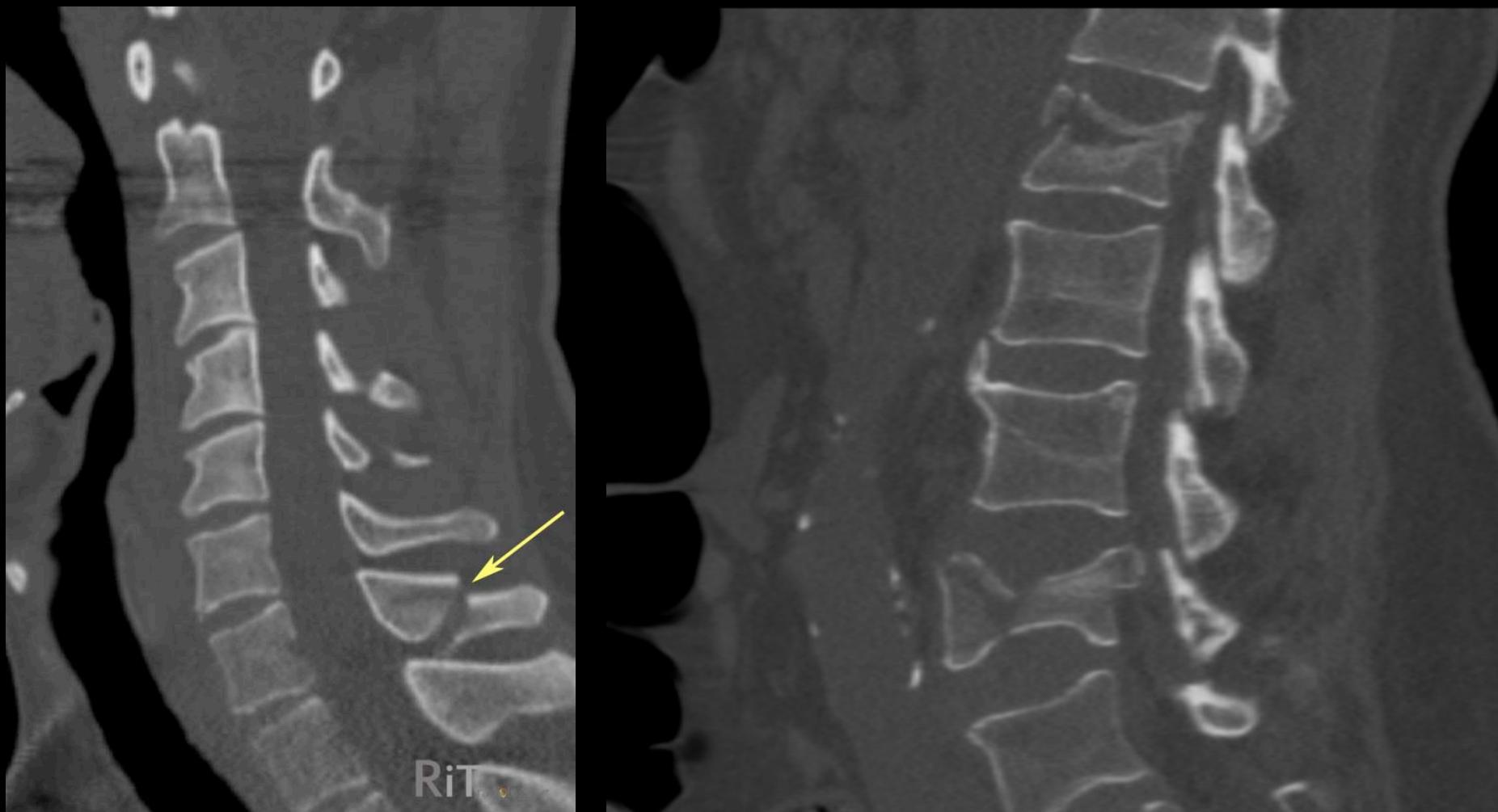
Evnens til at opretholde relationerne mellem de enkelte hvirvler på en sådan måde at der ikke på baggrund af fysiologiske belastninger sker statiske eller progredierende strukturelle ændringer hvorved der sker en skade på **nervevævet**, tilkommer betydende **fejlstilling** eller tilkommer **smerter**

Behandling afhænger af:

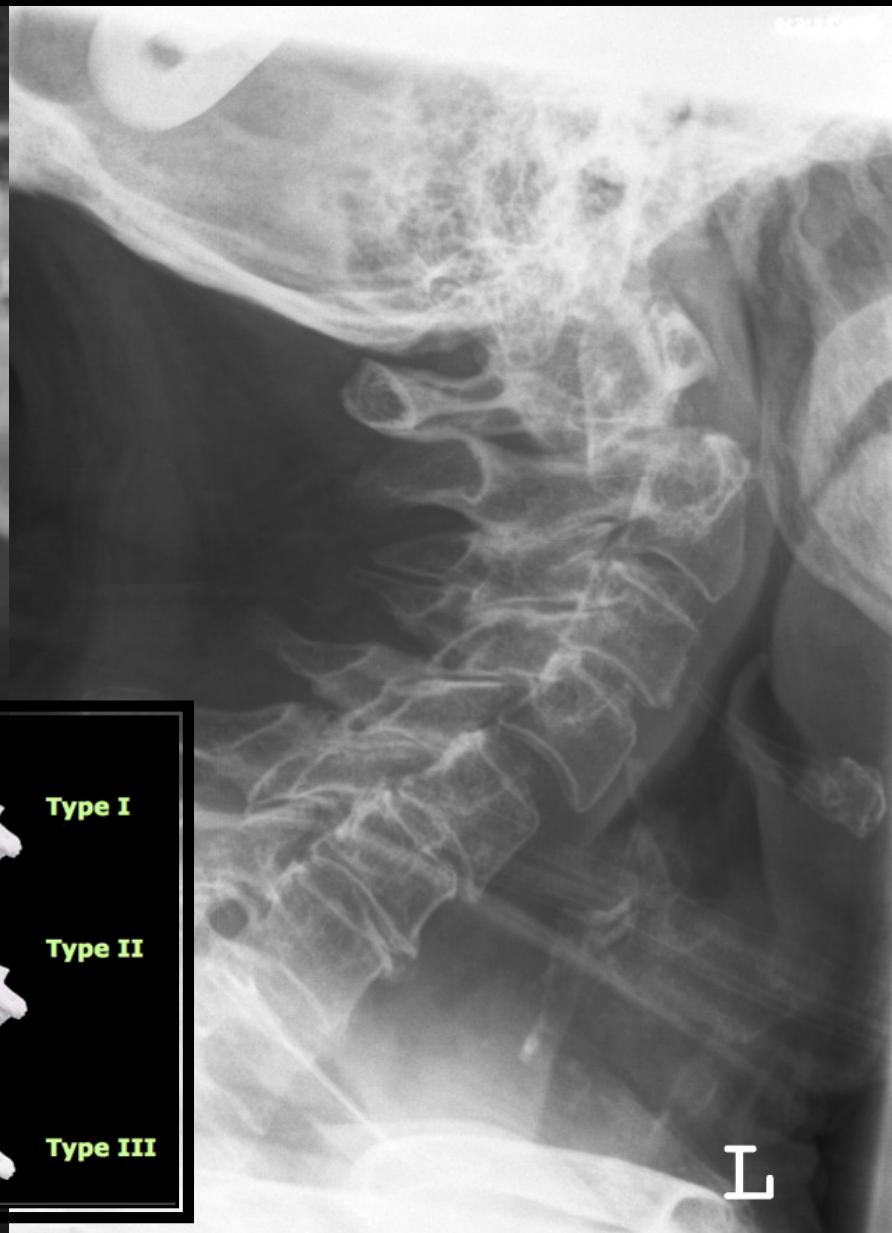
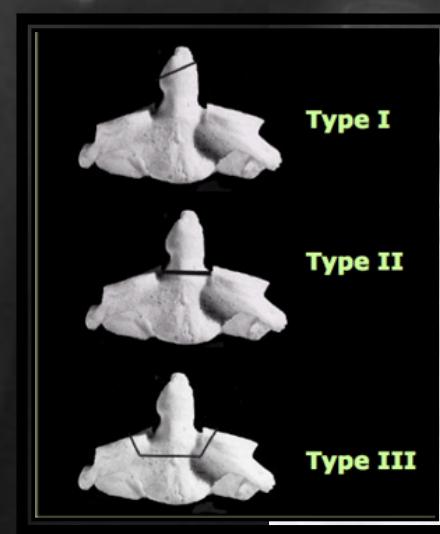
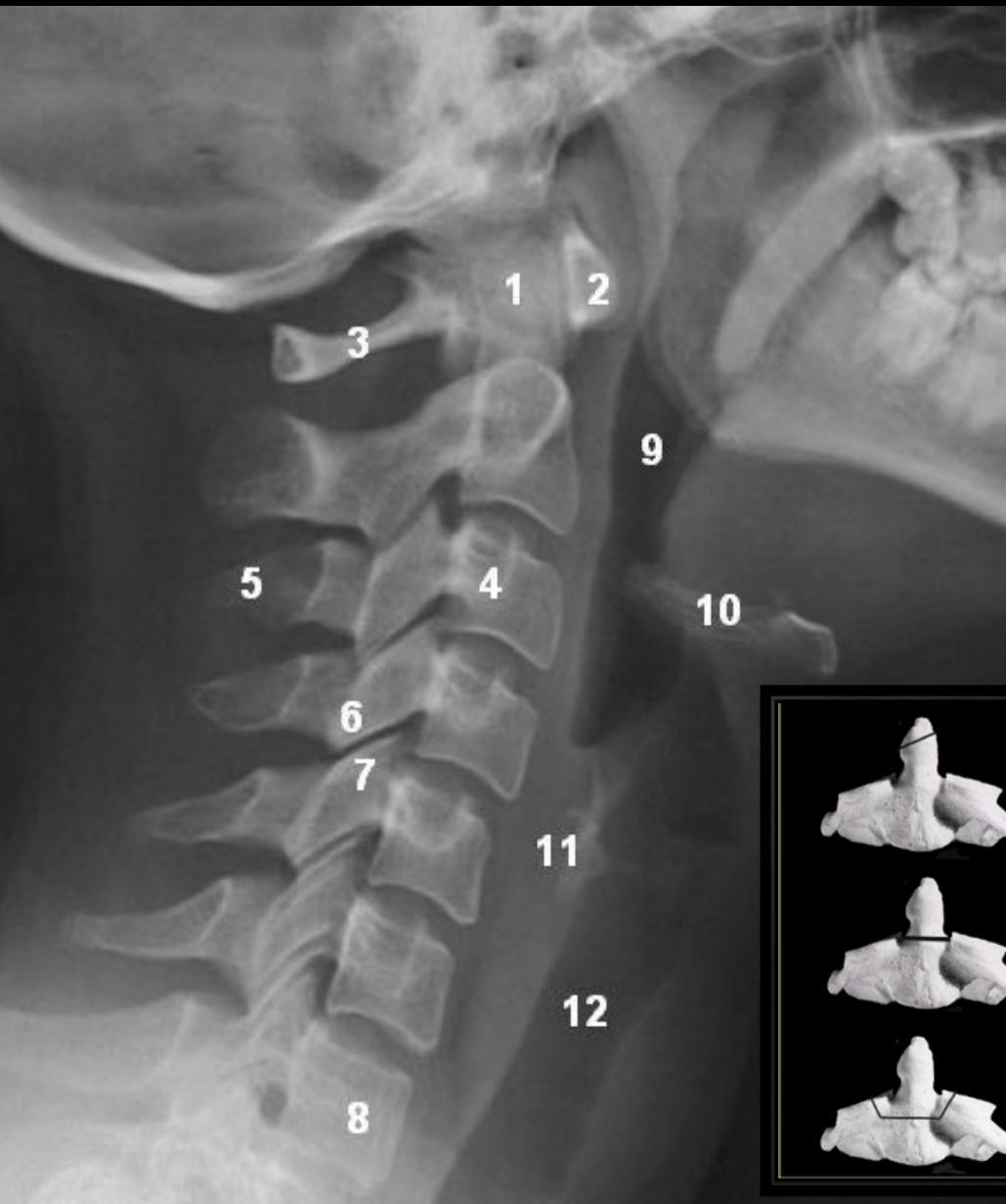
- Ustabil fraktur?
- Operation?
- Pt's almentilstand?
- Kooperation?

CT-skanning

RiT

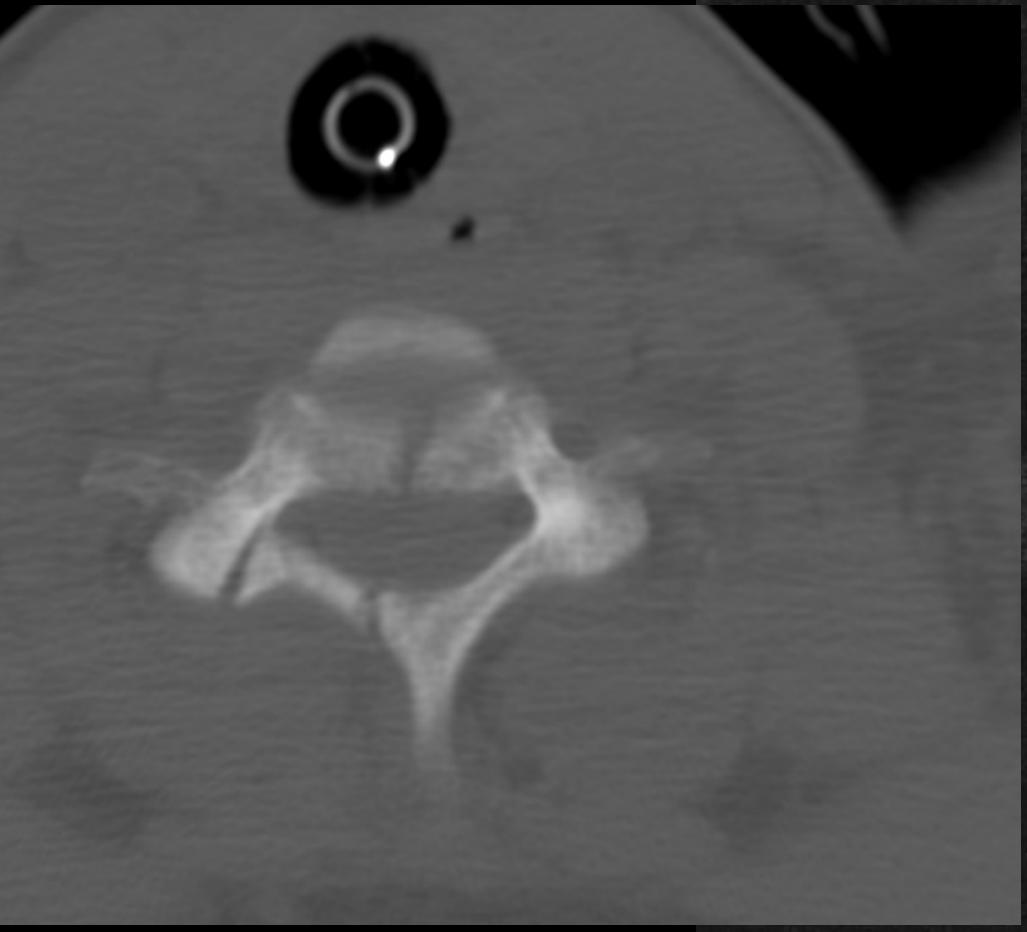
Dens-fraktur

L

C1/C2 instabilitet

Klassifikation af cervikale frakturer

- Occipito-cervikale samt dislokationer
- Øvre (C1-C2): Jefferson fraktur (Atlas), Dens/
Hangmann (C2)
- Nedre (C3-C7): afh. af traumemekanismen

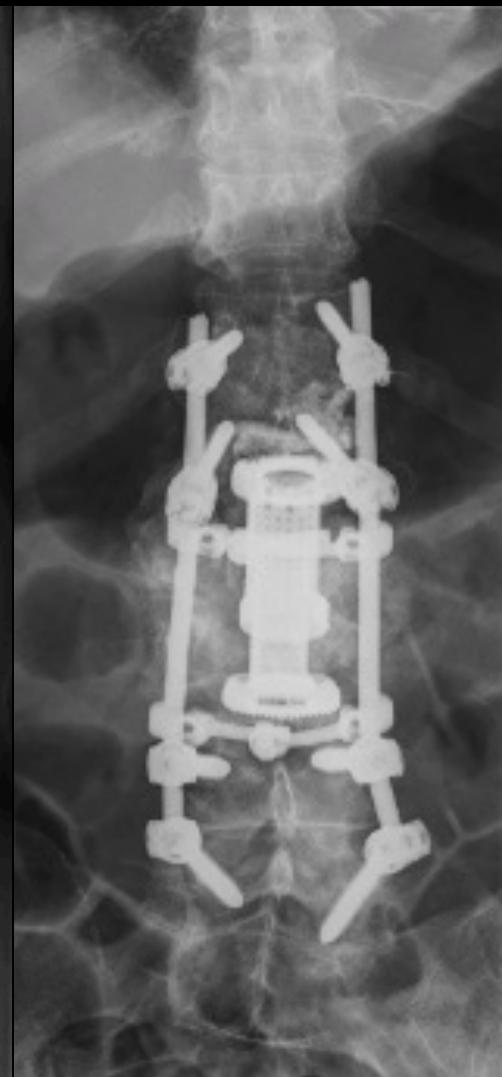

Behandling

Konservativ behandling gennem immobilisation med stiv halskrave, Halovest eller korset. Evt. stræk og sengeleje.

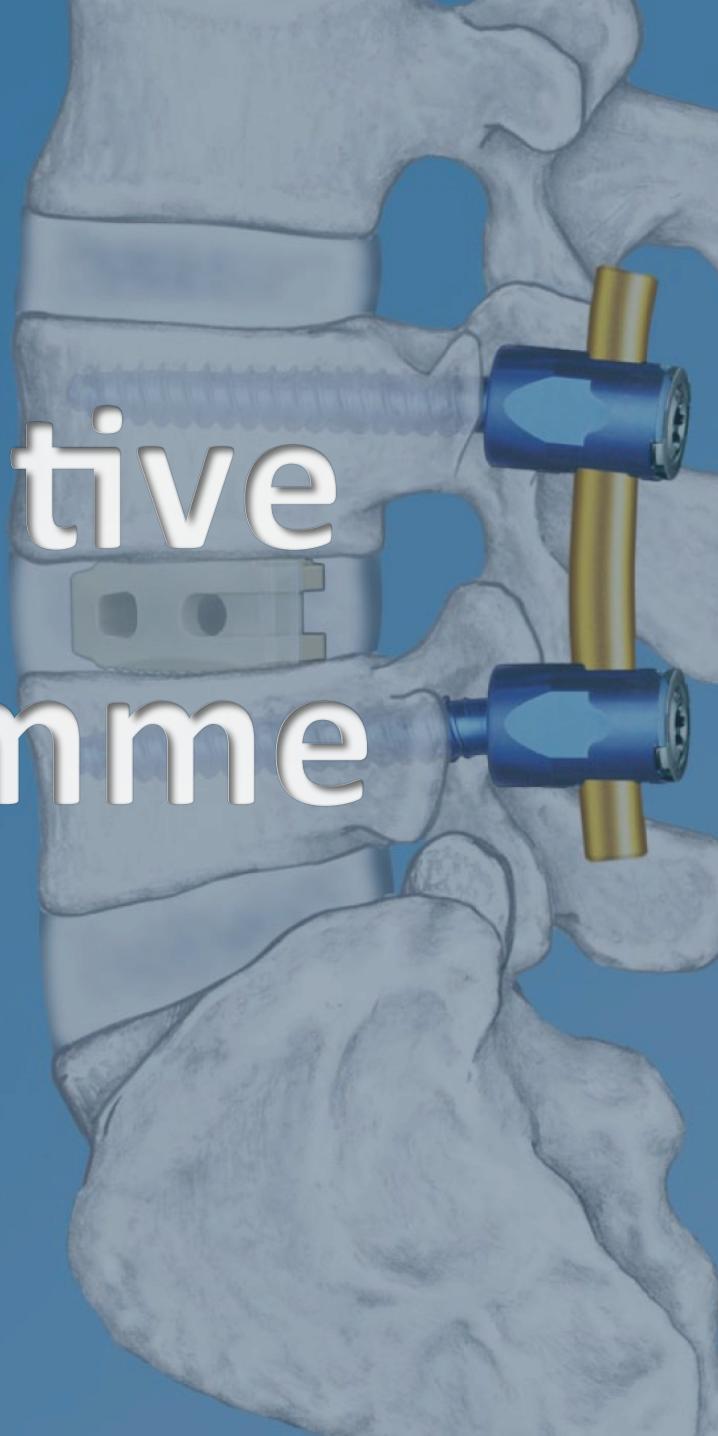
L2-fraktur

HUSK!

- Røntgen af columna cervicalis ved svært hovedtraume - 1:20 har fraktur
- Evt. funktionsoptagelse
- Medulla slutter ved L1

Degenerative rygsygdomme

10-03-2012 09:58 Smerter i nakke, ryg og ud i hø. arm
Nyligt op. i nakkehvirvlerne

Obj.:

Egal nat. neurologi

st p et c ia

Massivt myotisk over begge skuldre/nakke, mest over hø. side

Er i max. smertestillende.

Lægger med info og varsel muskelrelaxans på
Caudavarsel.

Smertetitrering ved e.l. eller privathospitalet

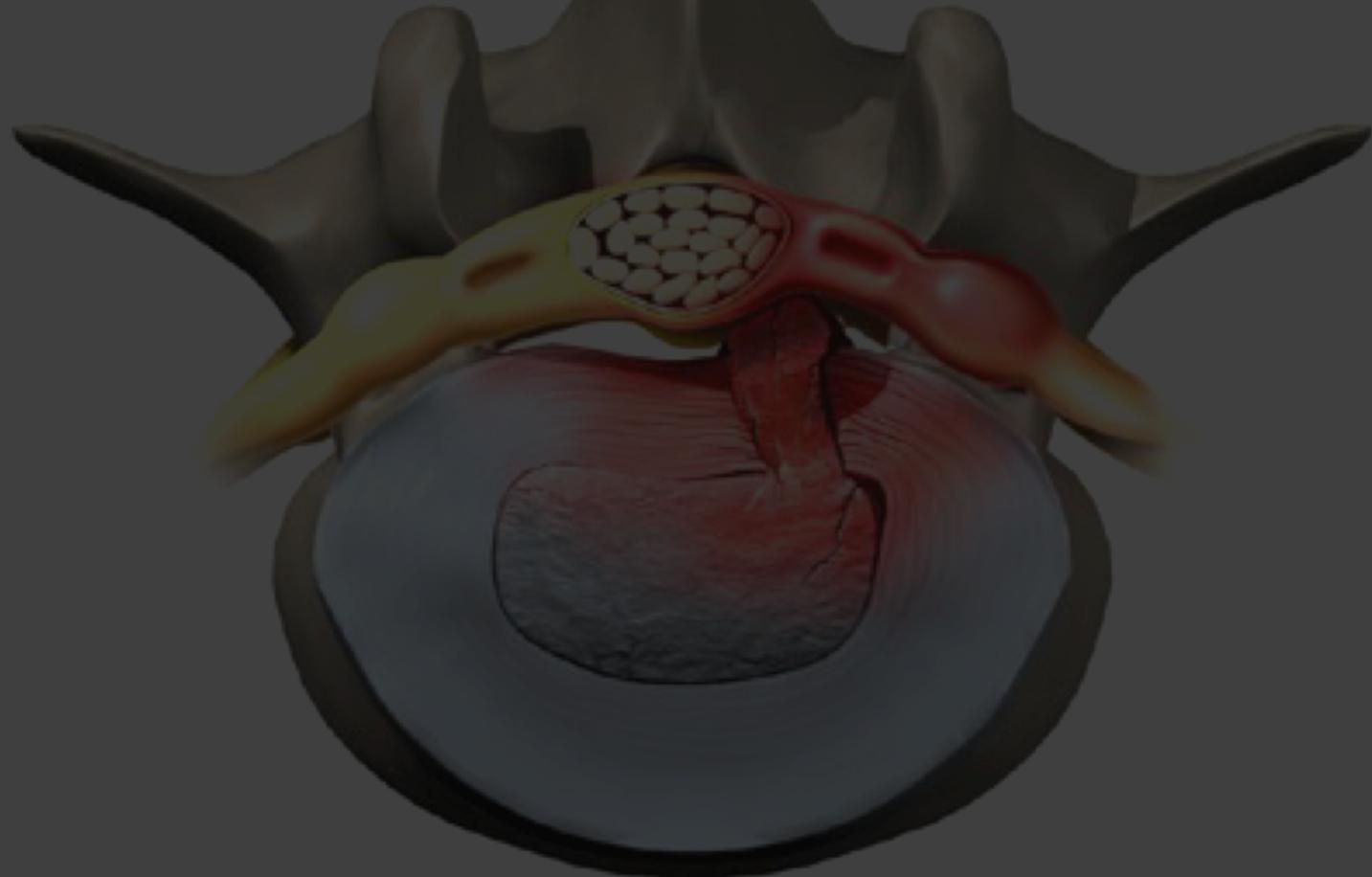
Handling: Konsultation

RYGKIRURGI

- DEKOMPRESSION (FRILÆGNING)
- SONDYLODESE (STIVGØRING)
- KORREKTION (OPRETNING)
- KOKKEKITION (ОЪКЕТНИЕ)

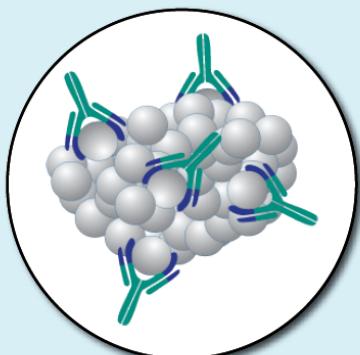
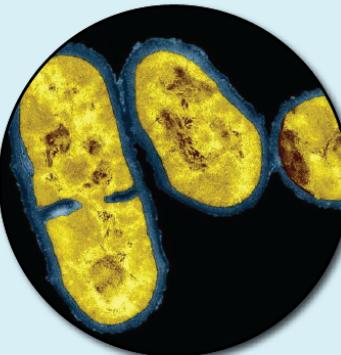
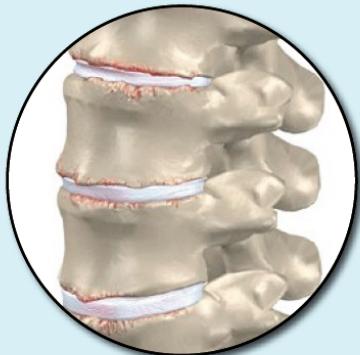
Lumbar prolaps

Årsag til diskusdegeneration? ("slidgigt" i ryggen)

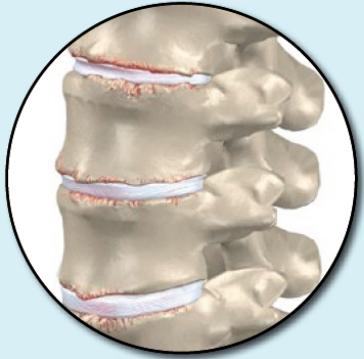
Multifaktoriel kumulativ model

10%

5%

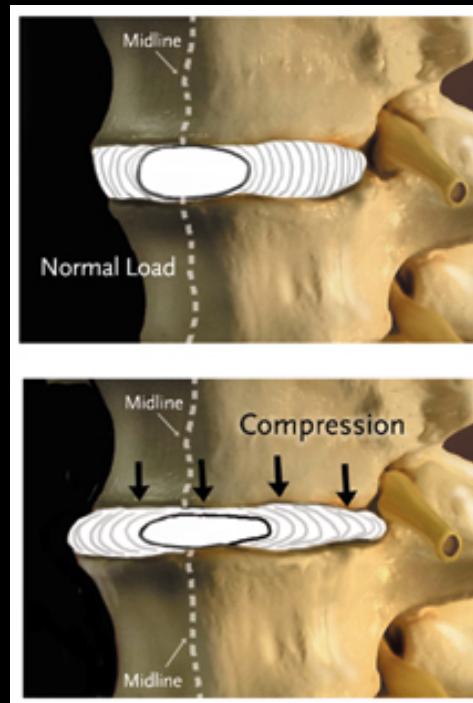
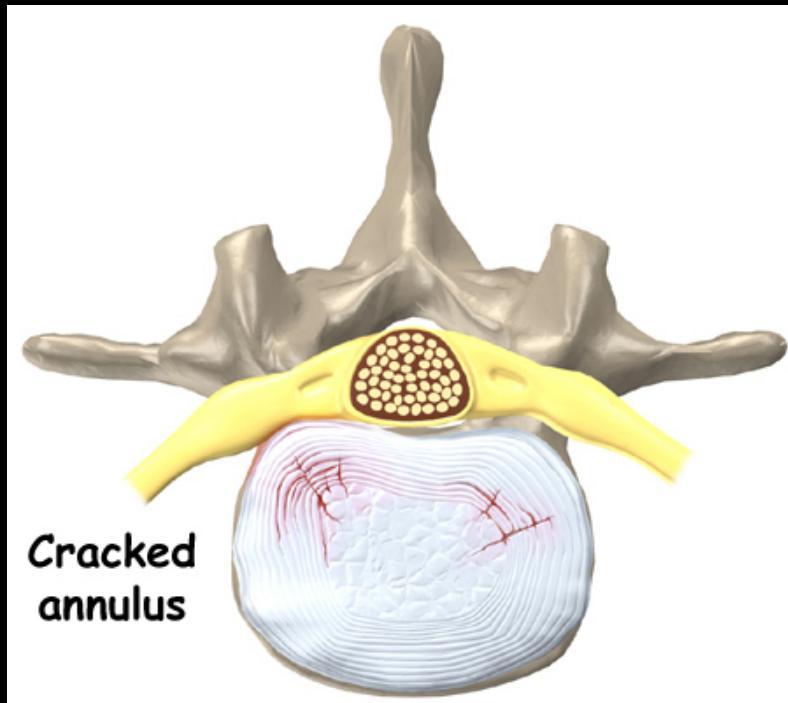
60%

15%

Diskusdegeneration

Degeneration af annulus fibrosus med udvikling af sprækker, inflammation, nedsat vandindhold, affladning og smerte

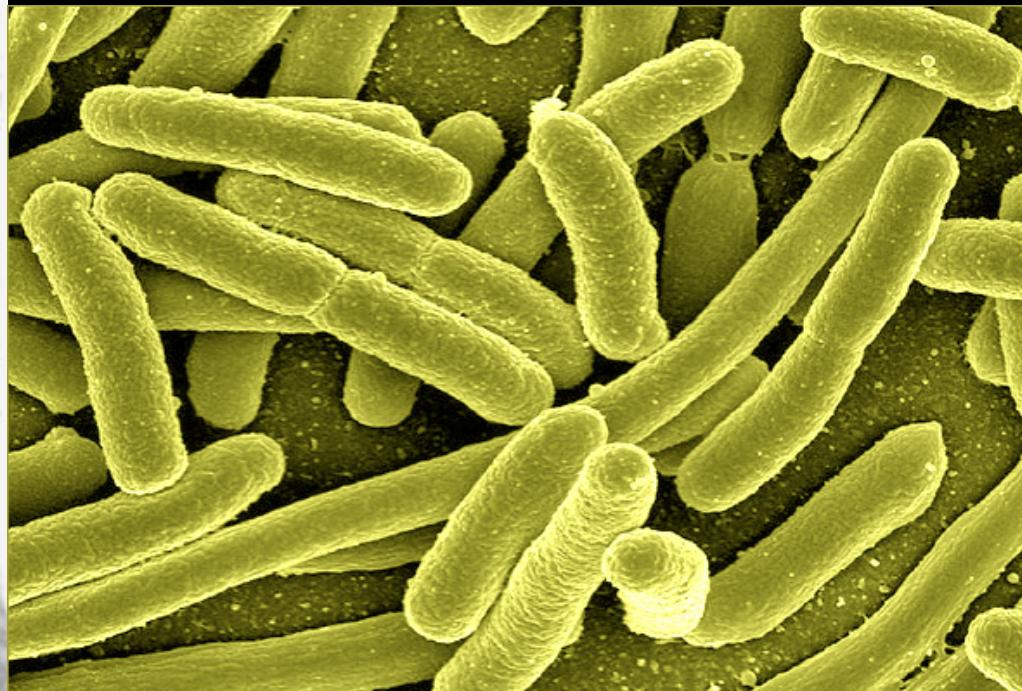

Modic type 1 & Biocavid

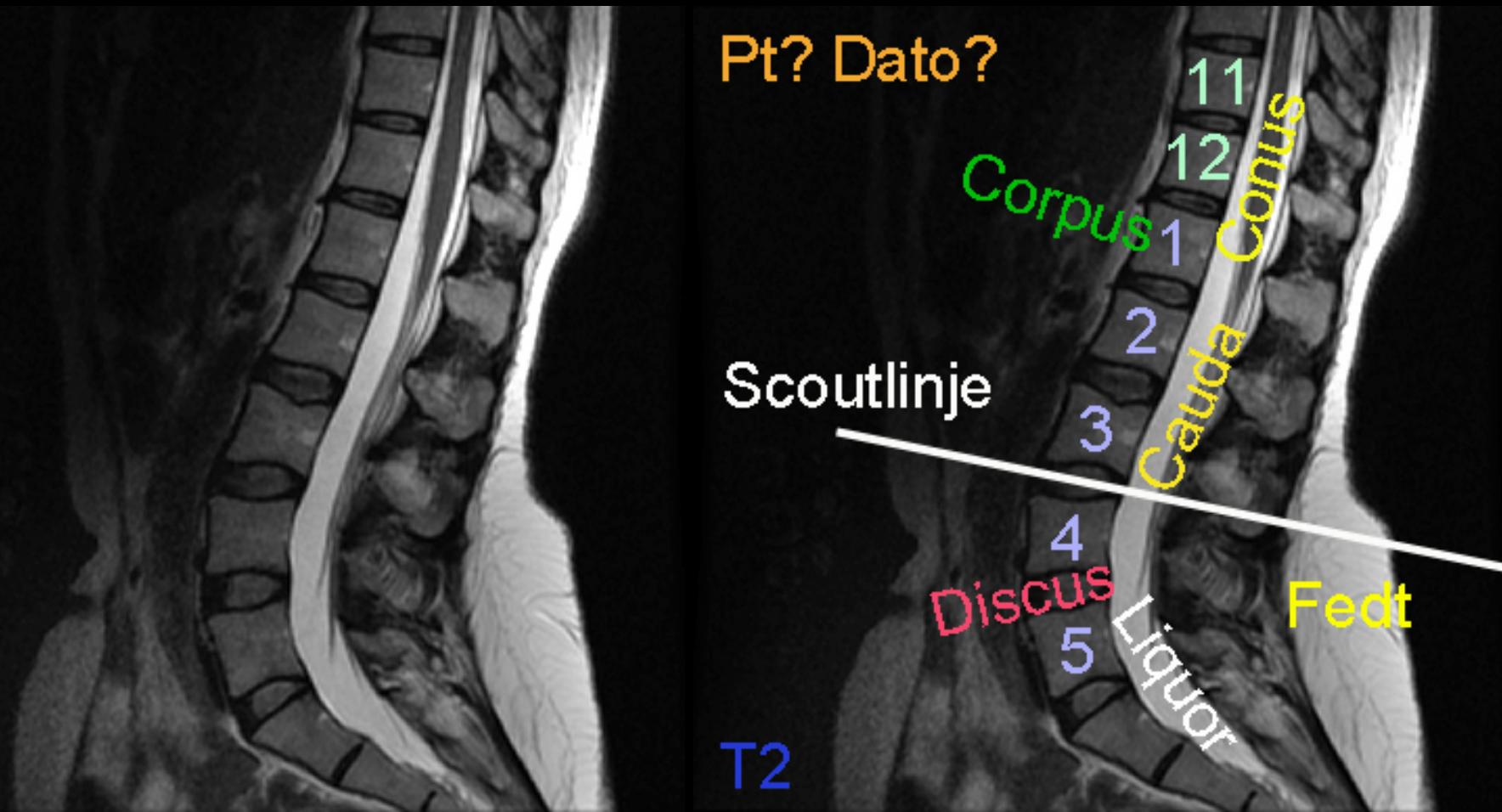
- Baggrundsbefolkningen: 6%
- Lændesmerter: 43%
- Førtidspensionister: 70%

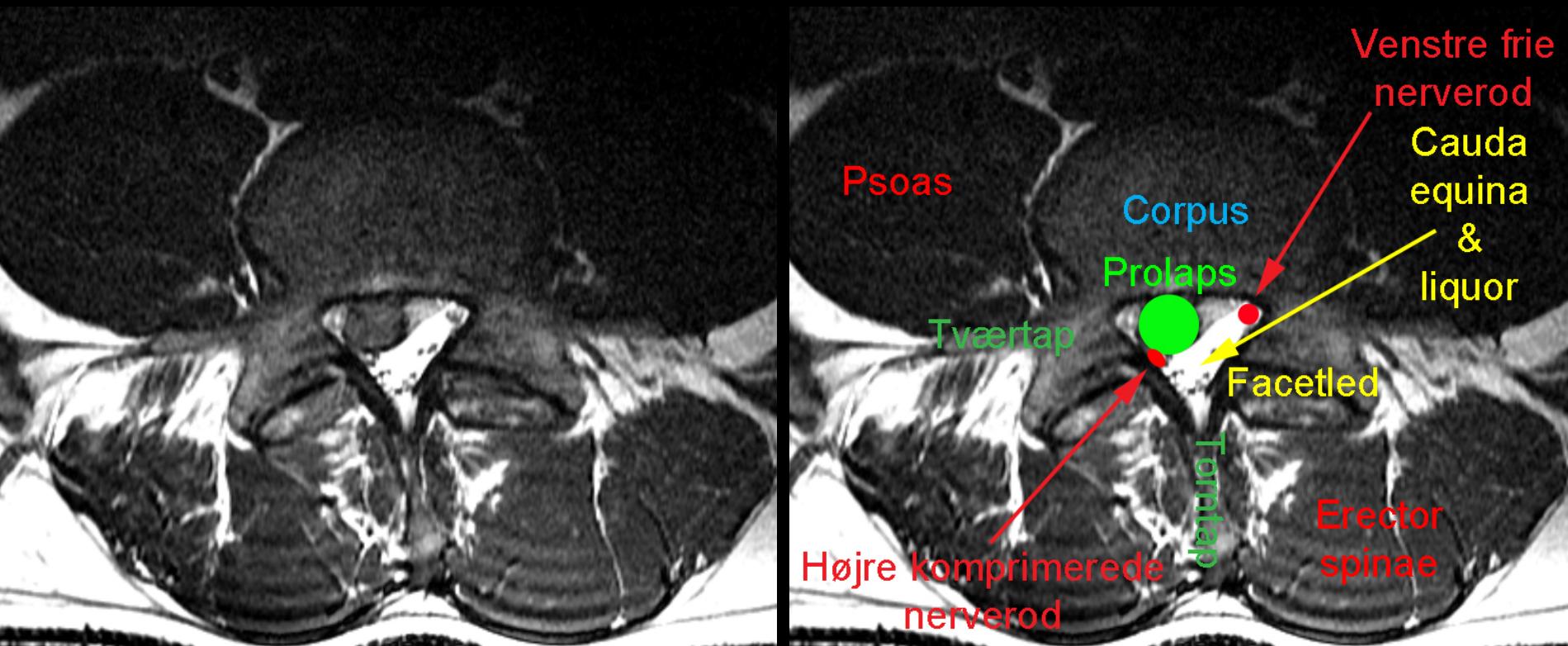
- Propione acnes: propionsyre der "æder" endepladerne
- Biocavid x 3 i 100 dage
- Modic-klinikker
- Kontaminering?
- Korrekt blinding (bivirkninger)?
- Ren antiinflammatorisk effekt?
- NNT 3-4

MR-skanning (Sag T2)

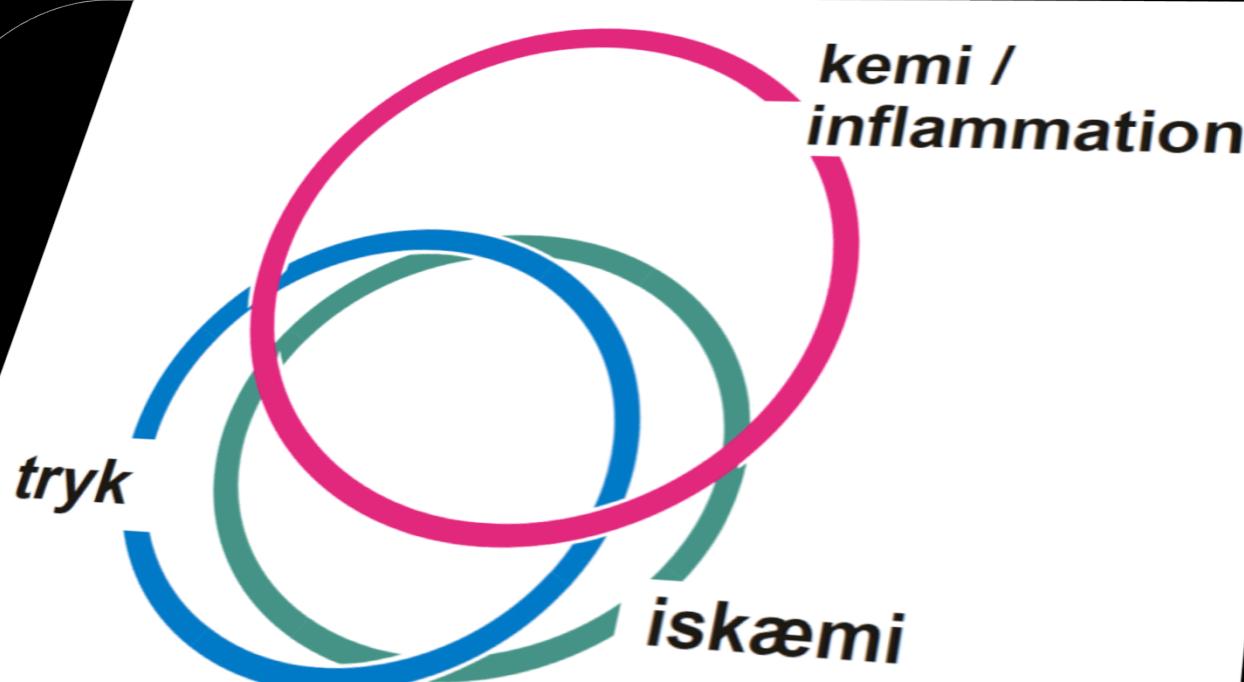

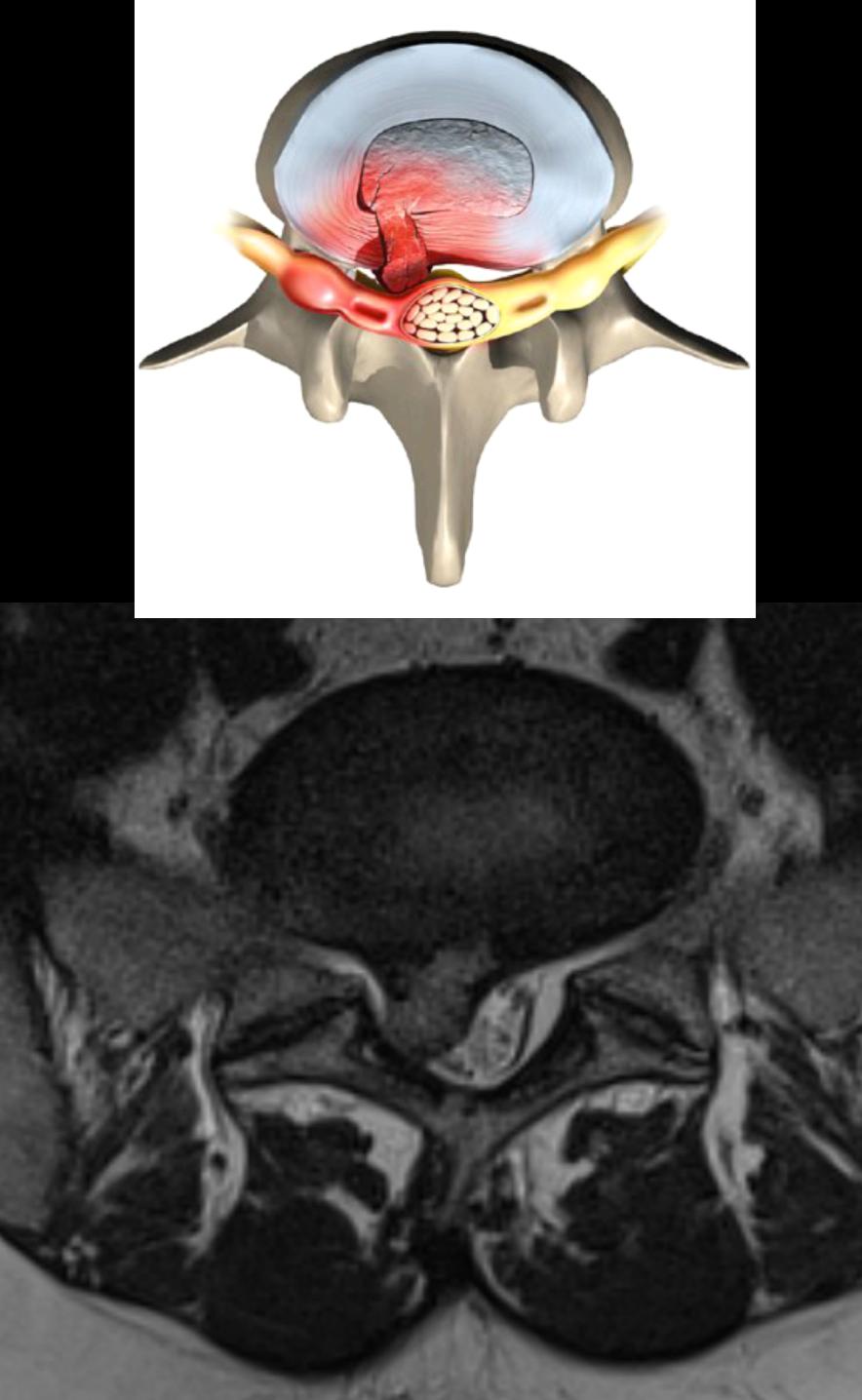
MR-skanning (Hor T2)

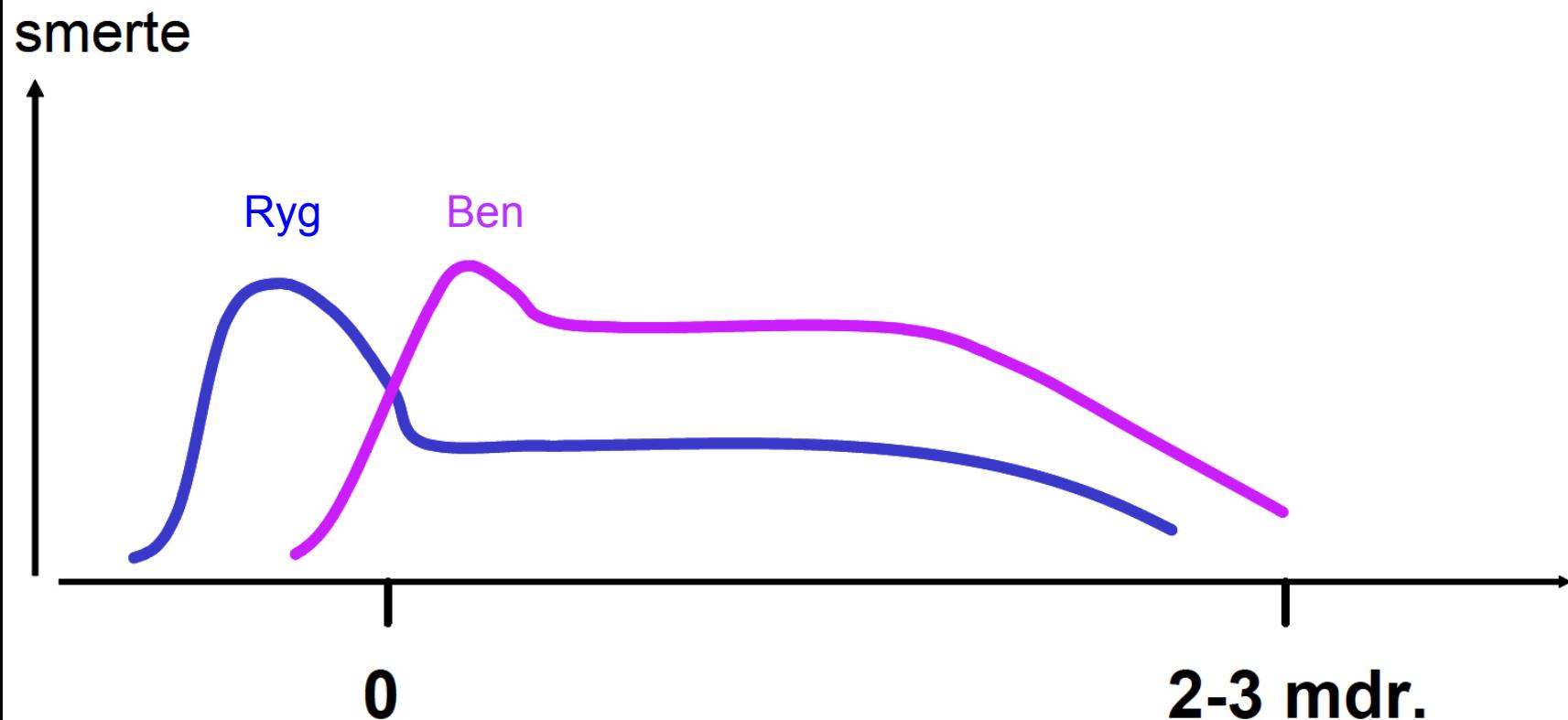
Rodpåvirkning ved discusprolaps

Sensibilisering

Naturforløbet ved discusprolaps

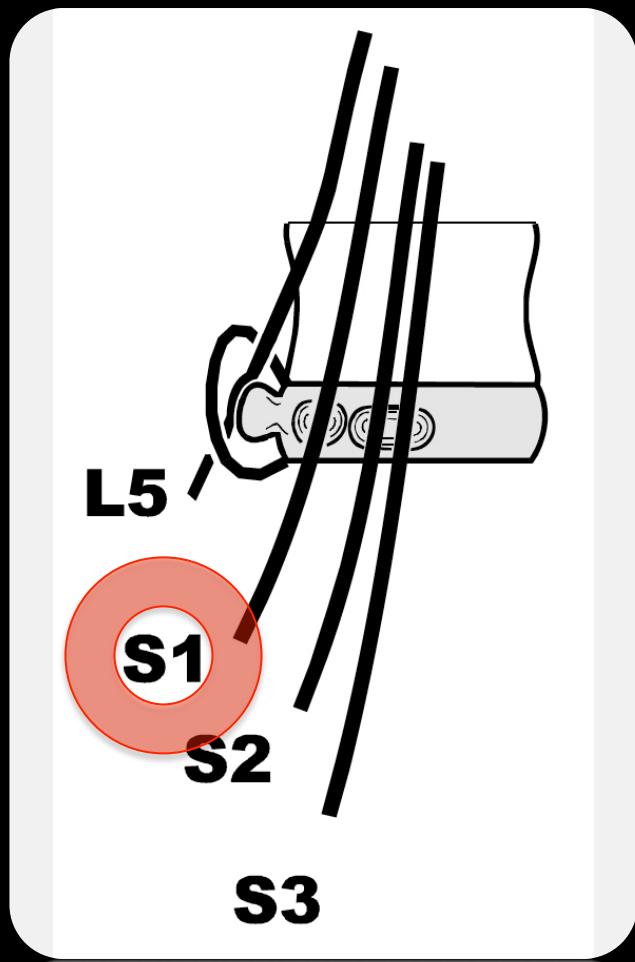

Tabel 7.2. Risikofaktorer for forekomst og kronicitet af lænderygsmerter.

	Forekomst	Kronicitet
<i>Individuelle faktorer</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Alder - Fysisk form - Arvelighed - Nedsat udholdenhed af rygmuskulatur - Rygning - Dårligt helbred - Lavt uddannelsesniveau - Lav socialgruppe 	<ul style="list-style-type: none"> - Overvægt - Kraftig smerte og funktionsnedsættelse - Ischias smerter - Langvarig sygemelding
<i>Psykosociale faktorer</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Stress - Bekymring - Dårlig kognitiv funktion - Lav jobtilfredshed 	<ul style="list-style-type: none"> - Depression - Somatisering - Aggraverende (overdreven) sygdomsadfærd
<i>Arbejdsrelaterede faktorer</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Dårligt arbejdsmiljø - Mange belastende vrid - Mange gentagne bevægelser - Mange helkropsvibrationer 	<ul style="list-style-type: none"> - Arbejdsskadesag, erstatningssag eller pensionssag under behandling - Tungt arbejde / mange løft ved tilbagevenden til arbejde

Discusniveau L5/S1

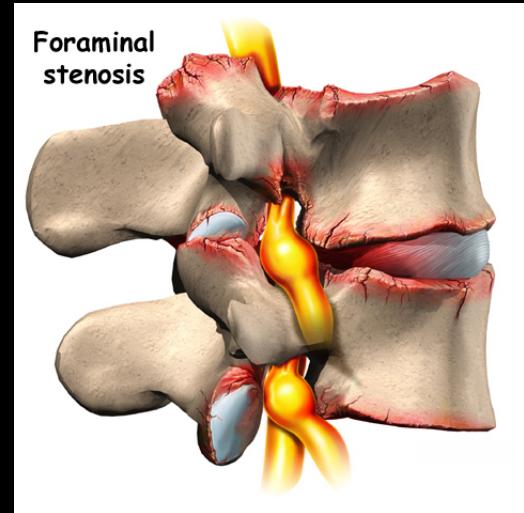
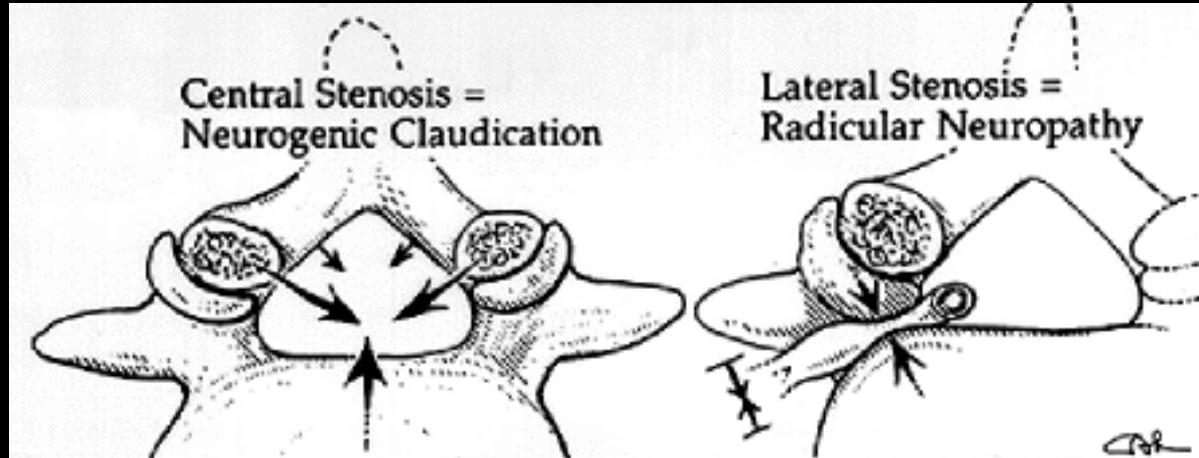
Behandling af diskusprolaps

- De fleste bedres på konservativ behandling:
kortvarigt sengeleje, smertestillende medicin,
rygøvelser, information
- Elektiv operation:
 - Ved manglende effekt efter 6-8 uger
- Akut operation:
 - Cauda equina syndrom
 - Hurtigt udviklende svær parese
 - Morfikaresistente smerter

Lumbar spinalstenose

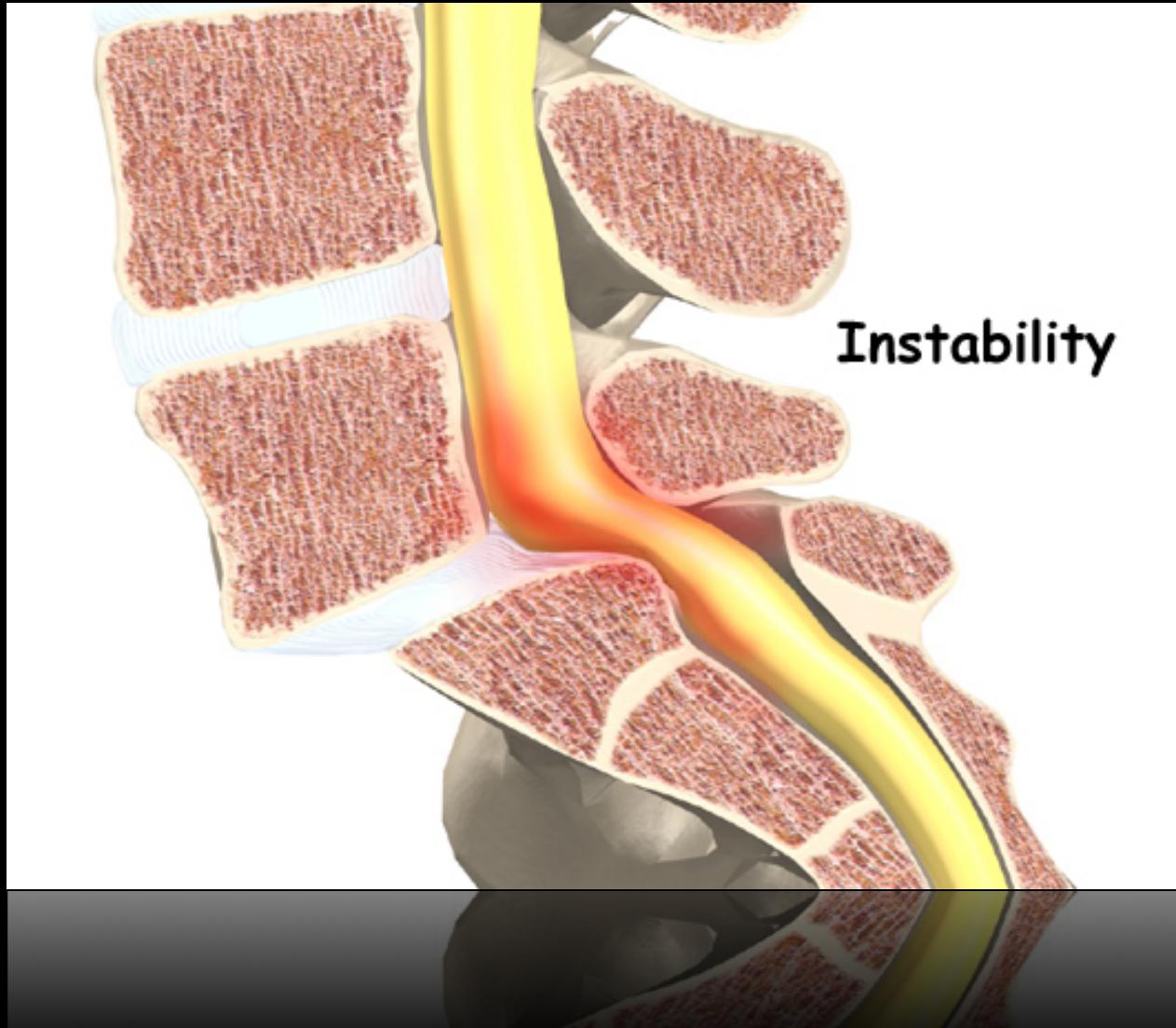

Central eller foraminær/lateral type

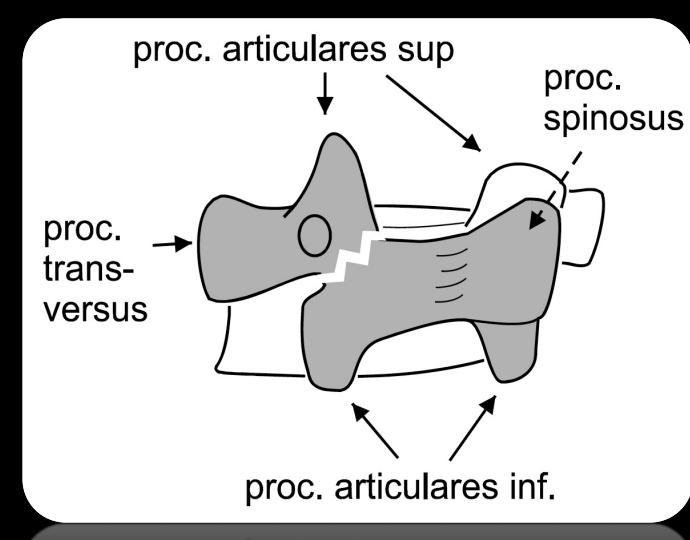

Evt. sammen med olistese (glidning)

I givet fald udføres spondylodese (stivgørende operation)

Arcolyse & spondylolistese

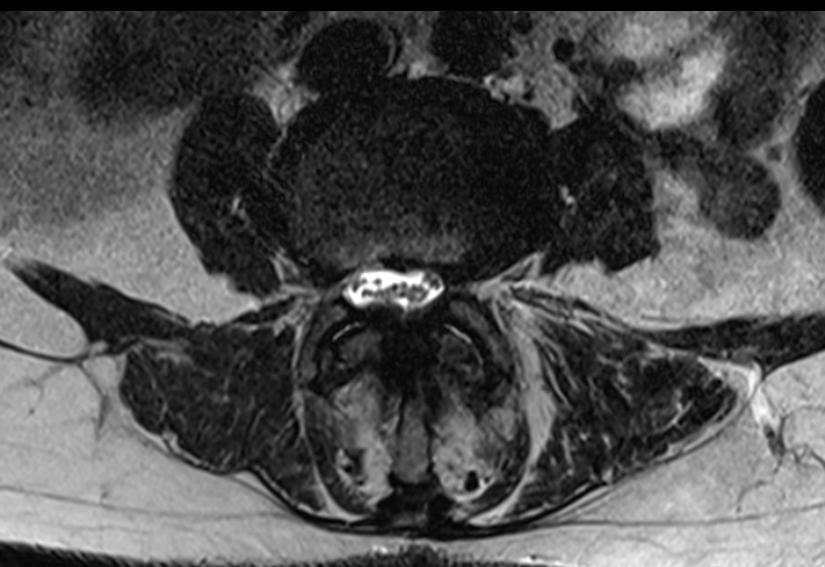
bloc articulaire inf.

Klinik

- Rygsmærter
- **Radikulære smerter** (oftest uden neuroudfalde)
- **Neurogen claudicatio** ved gang: reduceret gangdistance – ingen problemer med at cykle
- Foroverbøjning lindrer – ekstension forværret
- Progredierende og intermitterende symptomer – forværring ved aktivitet

MR

CASE

- 70-årig mand (tidligere skibsmontør)
- Lumbal dese L3-L5 i 1999
- Rygsmerter med udstråling til venstre ben
- Positiv strakt-ben-test
- Blæreskanning: 800 ml
- Svært nedsat perianal sensibilitet
- Ophørt voluntær sfinkterkontraktion
- Rimelig sfinktertonus
- Tidspunkt da du ser pt: 23:30

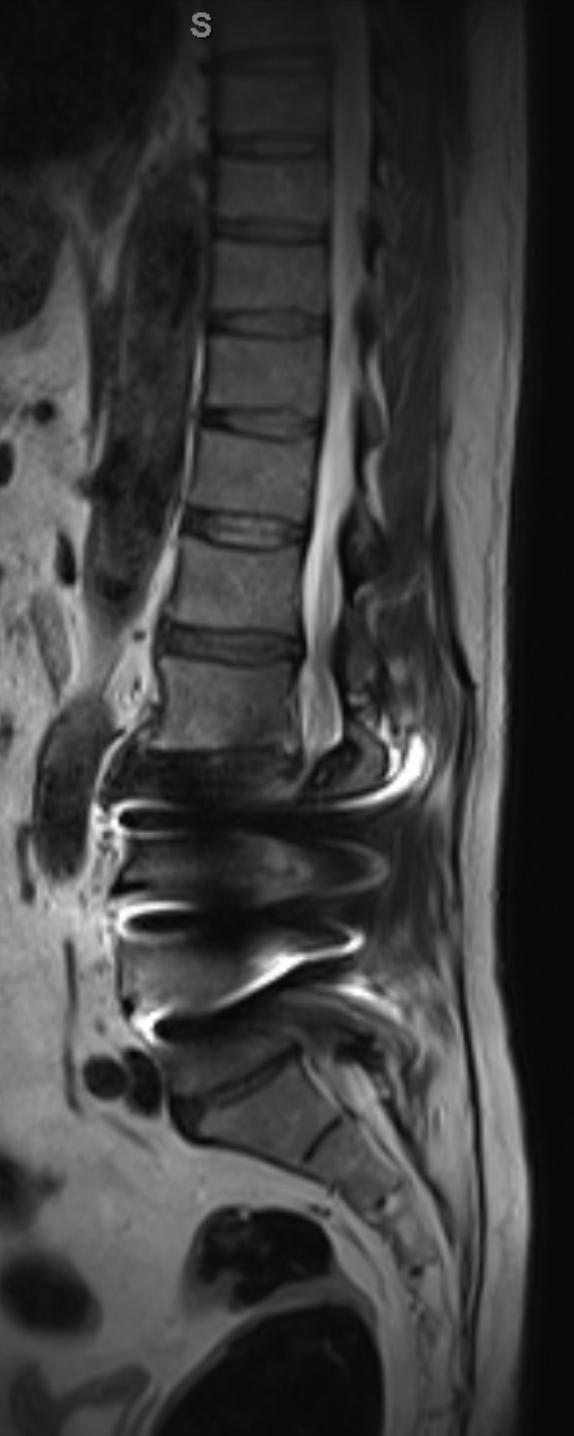
Diagnose?
Udredning?

CT-skanning

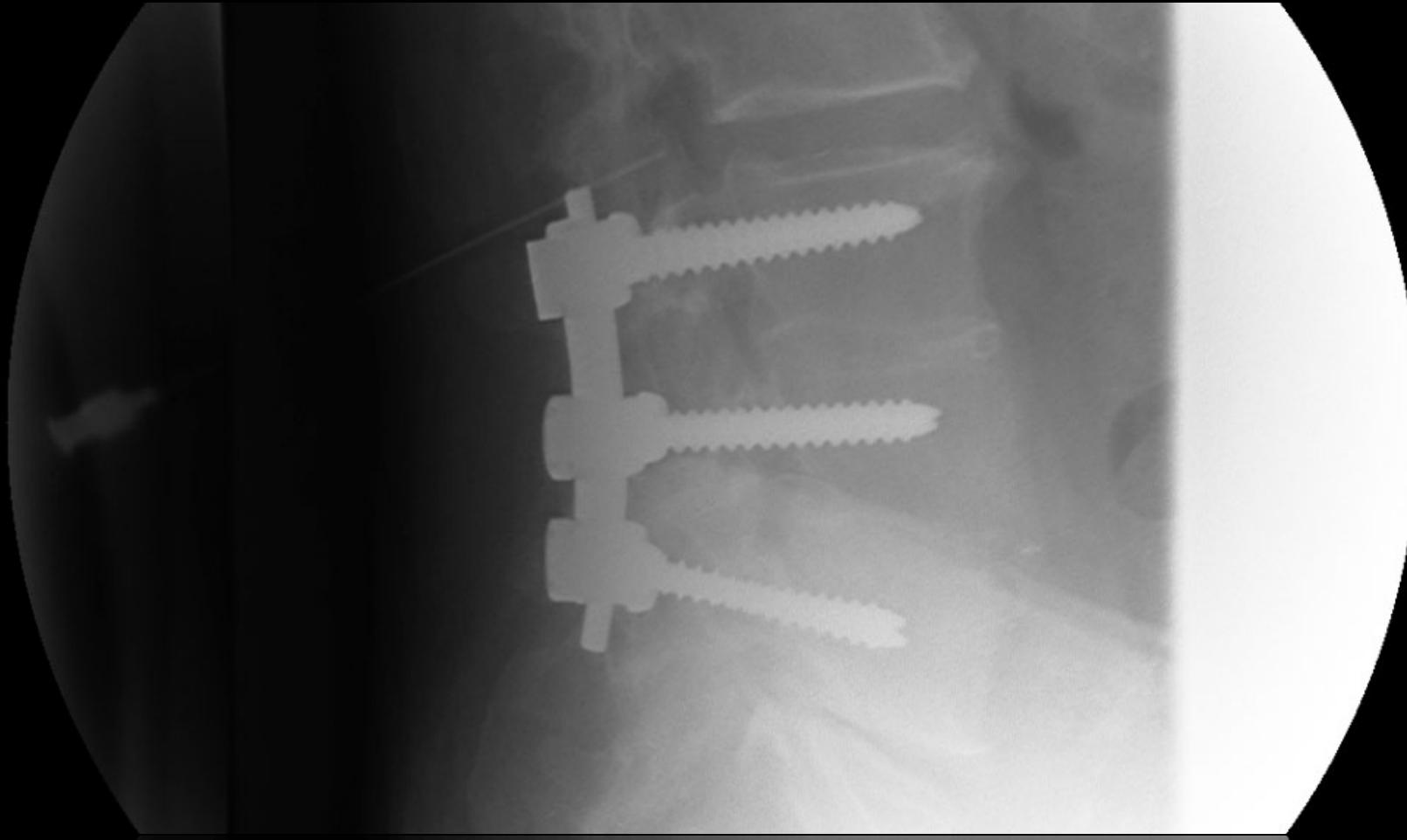

s

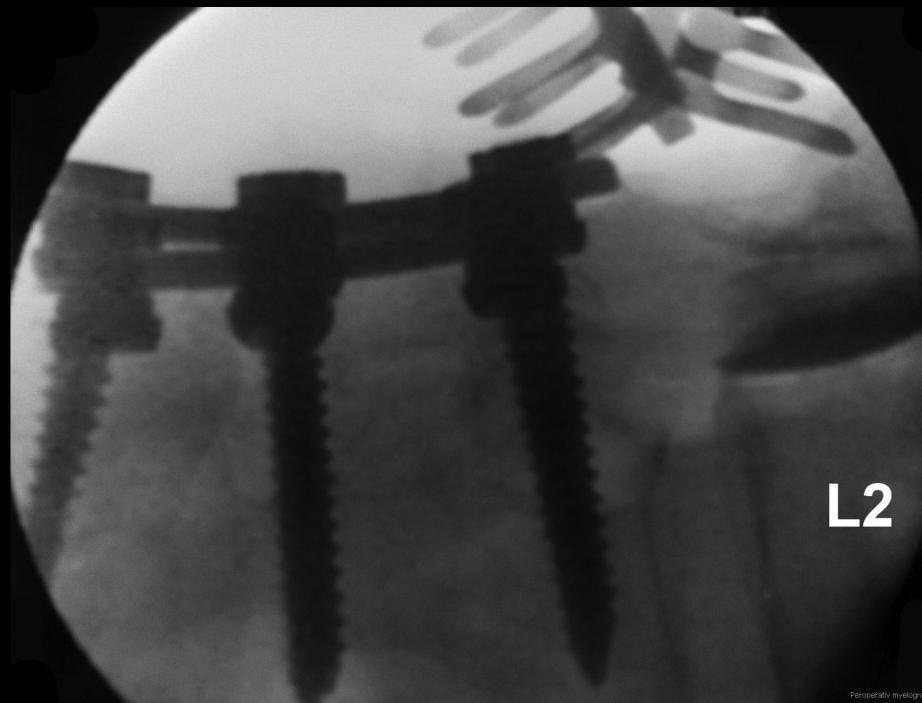
MR-skanning

Myelografi

Peroperativ myelografi

L2

Peroperativ myelografi

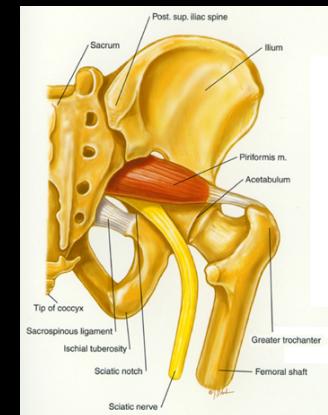
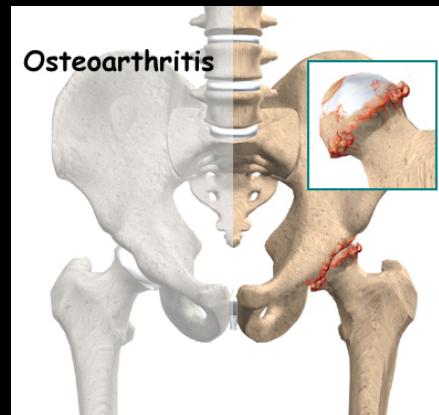
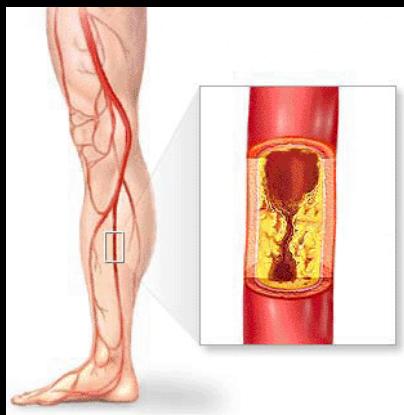
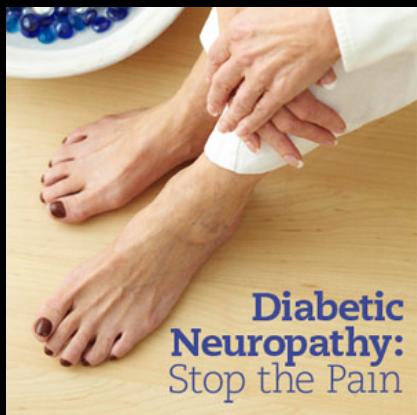
L2

Peroperativ myelografi

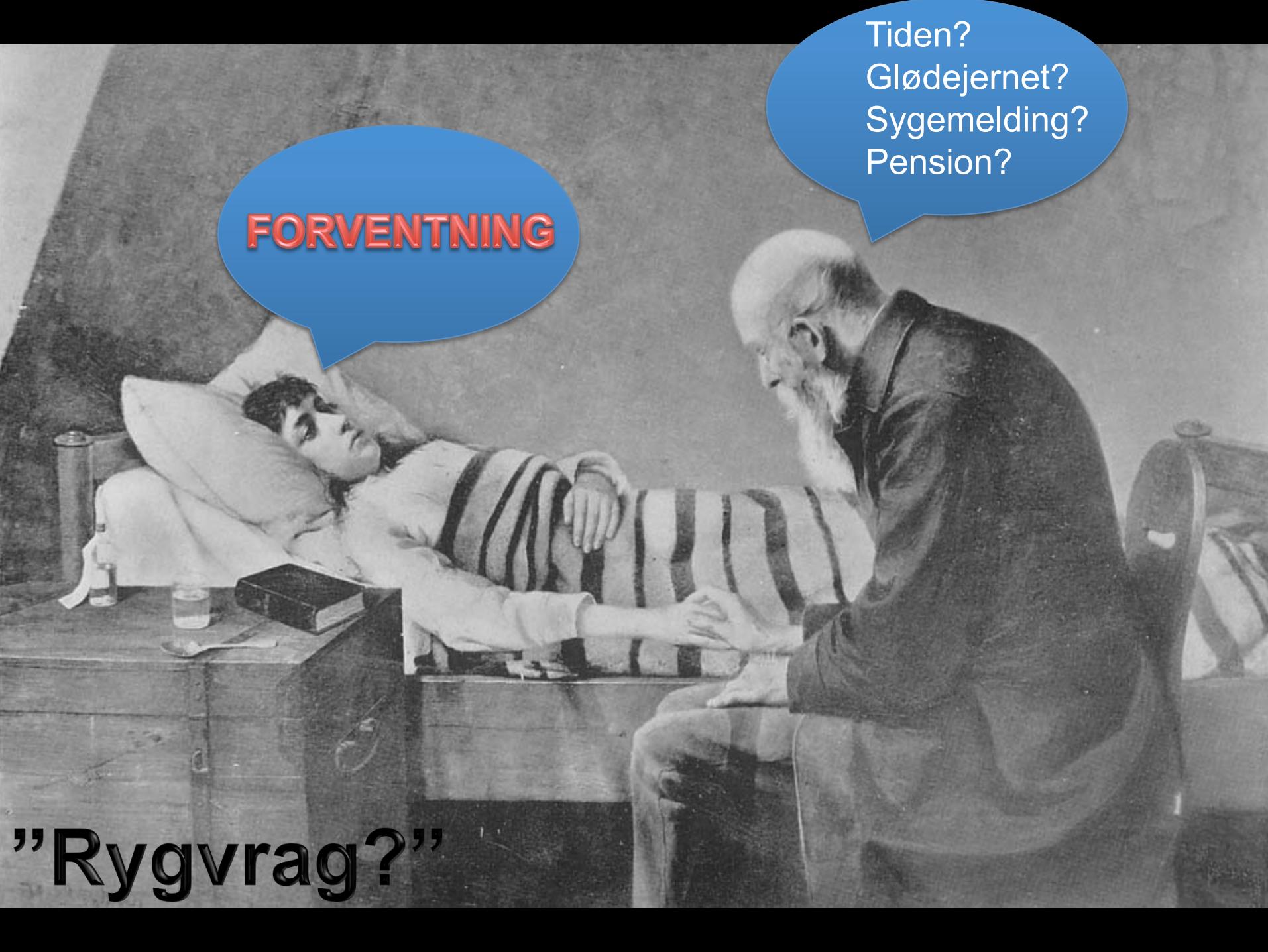
Differentialdiagnoser

- Polyneuropati
- Vaskulær claudicatio
- Hoftearrose
- Myoser (fx piriformis)

Neurofysiologisk us.
DBT/A-grafi
FABER's test
Freiberg/indadrot.

Behandling

Tiden?
Glødejernet?
Sygemelding?
Pension?

FORVENTNING

"Rygvrag?"

RYGKIRURGI

- Dekompression (frilægning)
- Spondylodese (stivgøring)
- Korrektion (opretning)

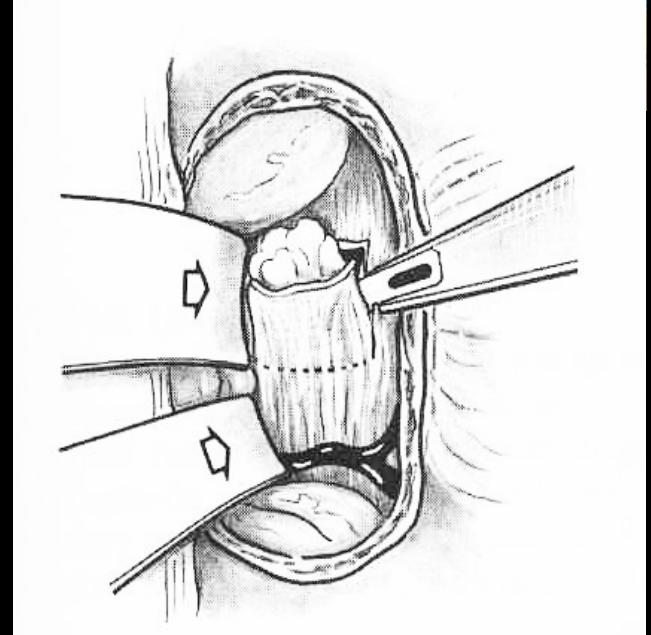
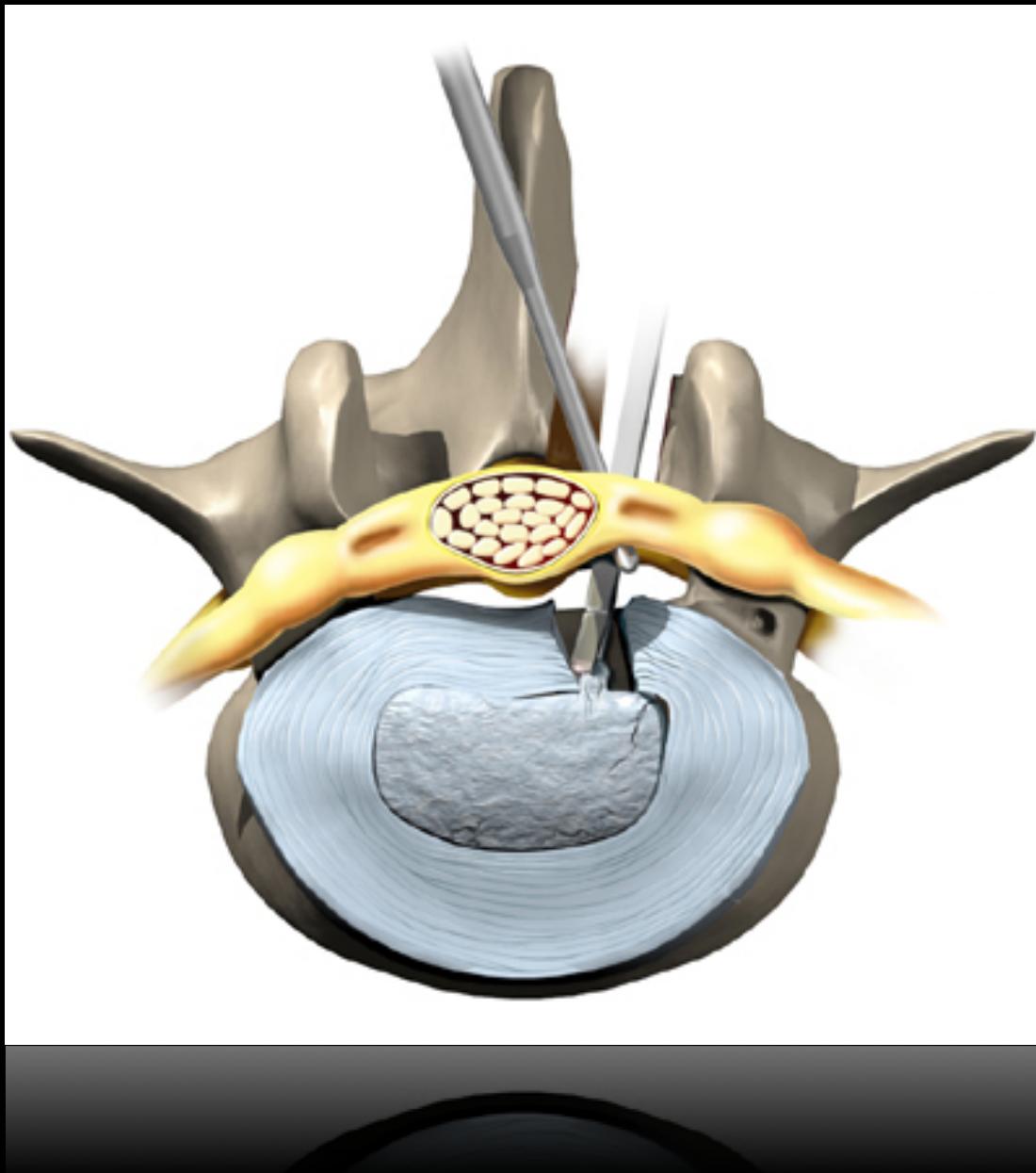
Effekten af operation

- Diskusprolaps: 8/10
- Stivgørende operation i lænden: 2/3

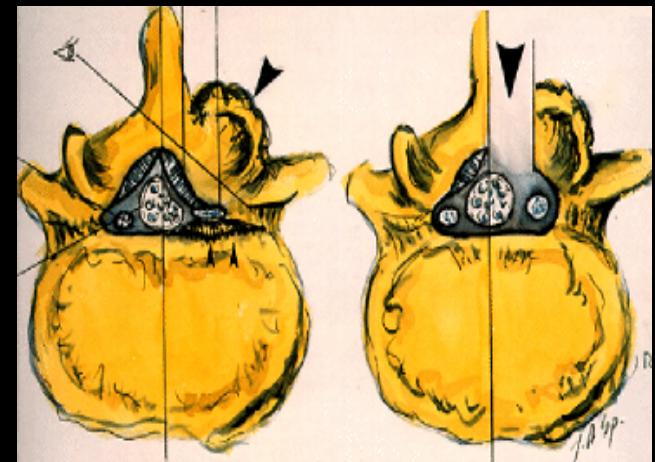
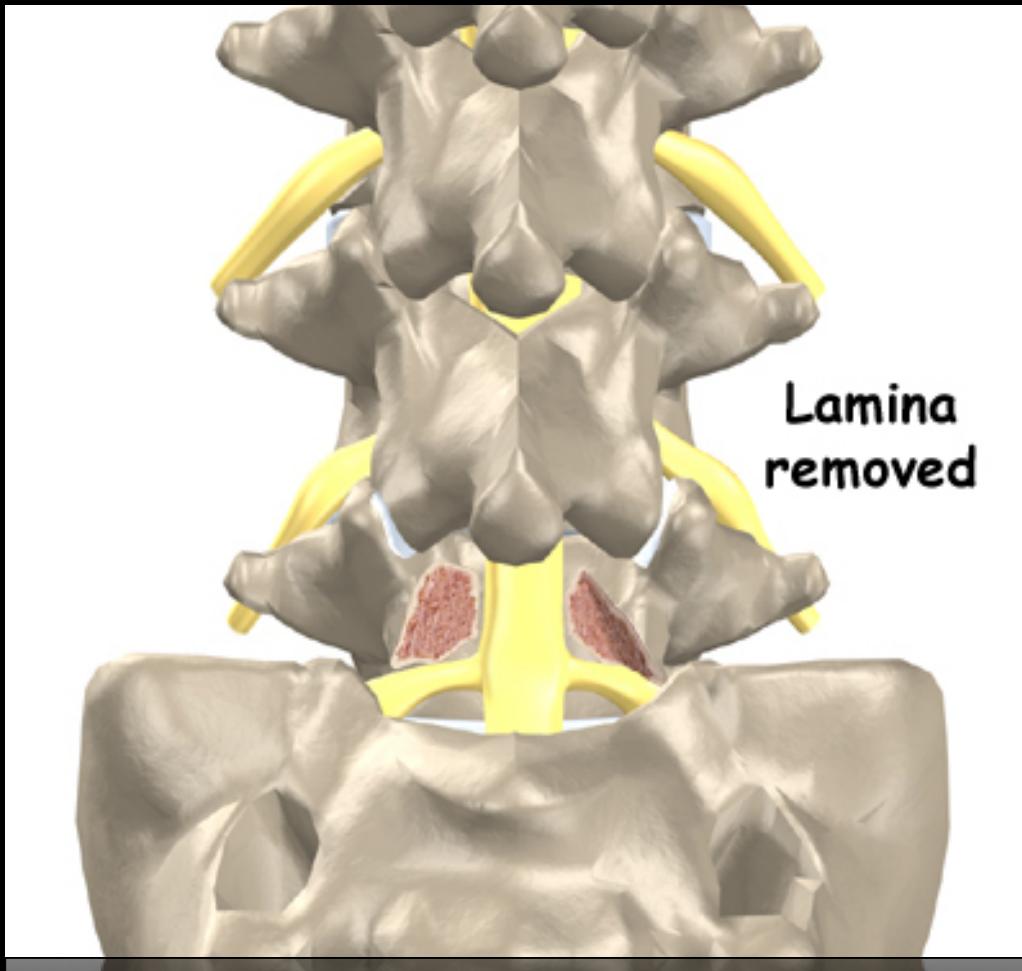
Partiel hemilaminektomi

- Klassisk diskektomi
- Mikroskop v/ recidiv
- Evt. dese

Laminektomi eller rodfrilægning

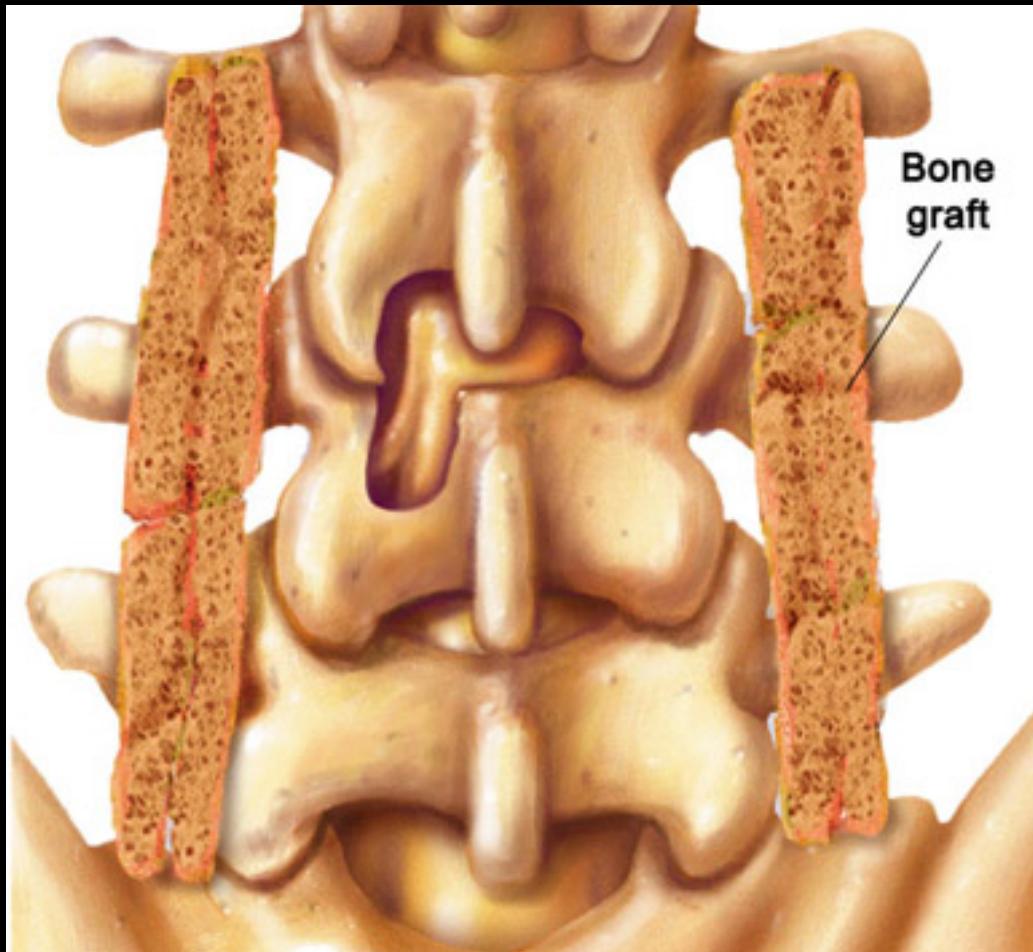
Facetleddet bevares – 4% udvikler instabilitet

Discus- degeneration, lændesmerter og stivgørende operation

Ikke-instrumenteret dese

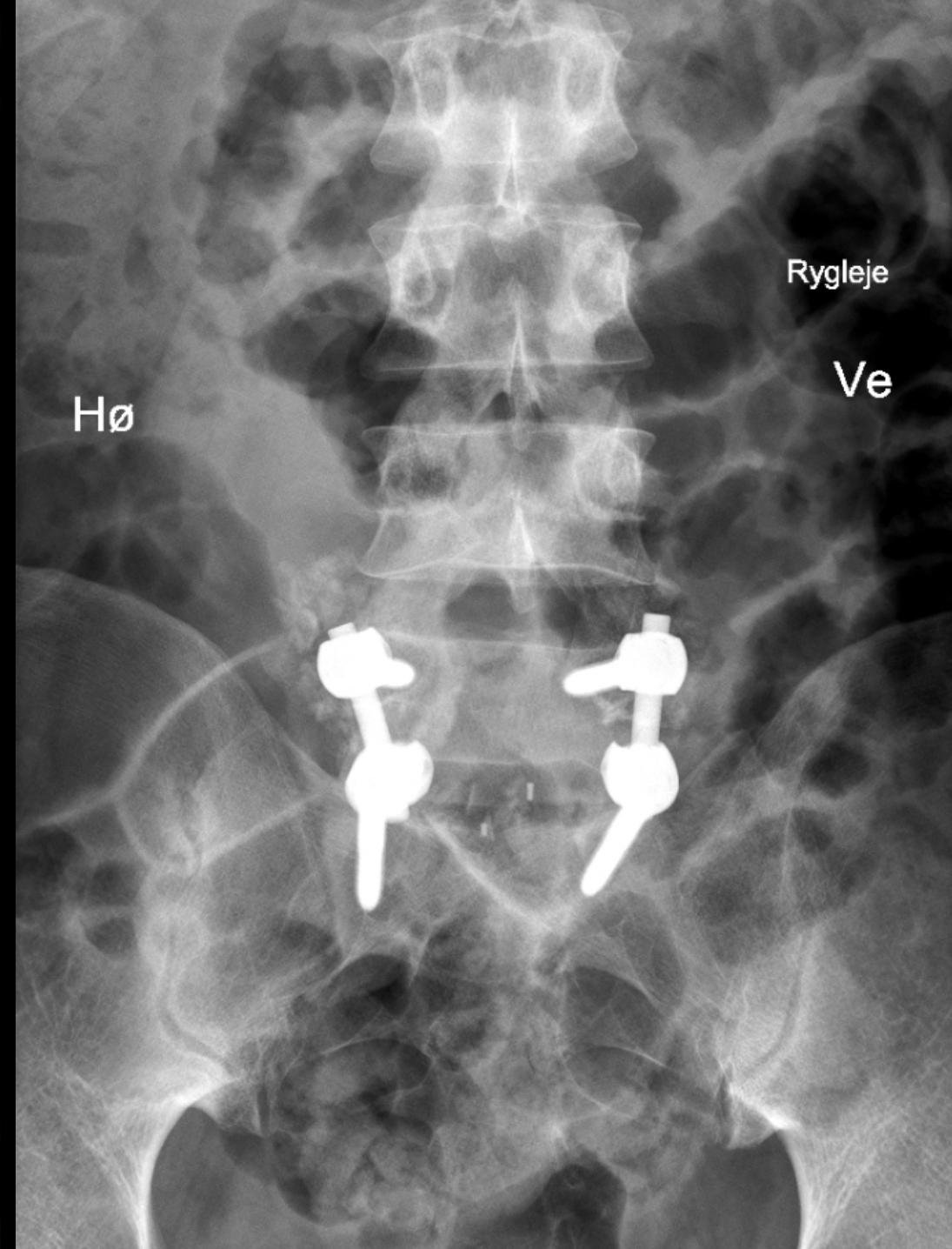
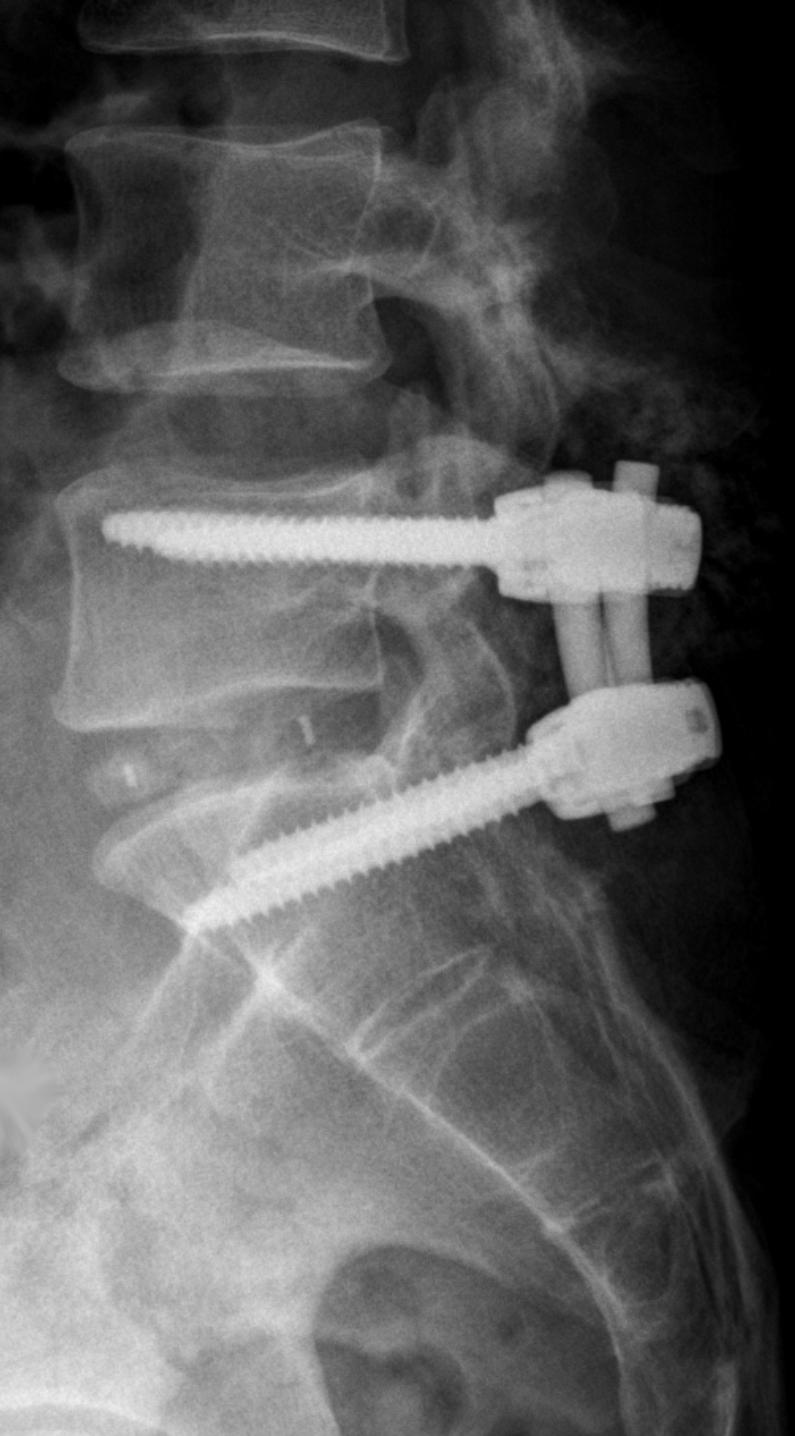

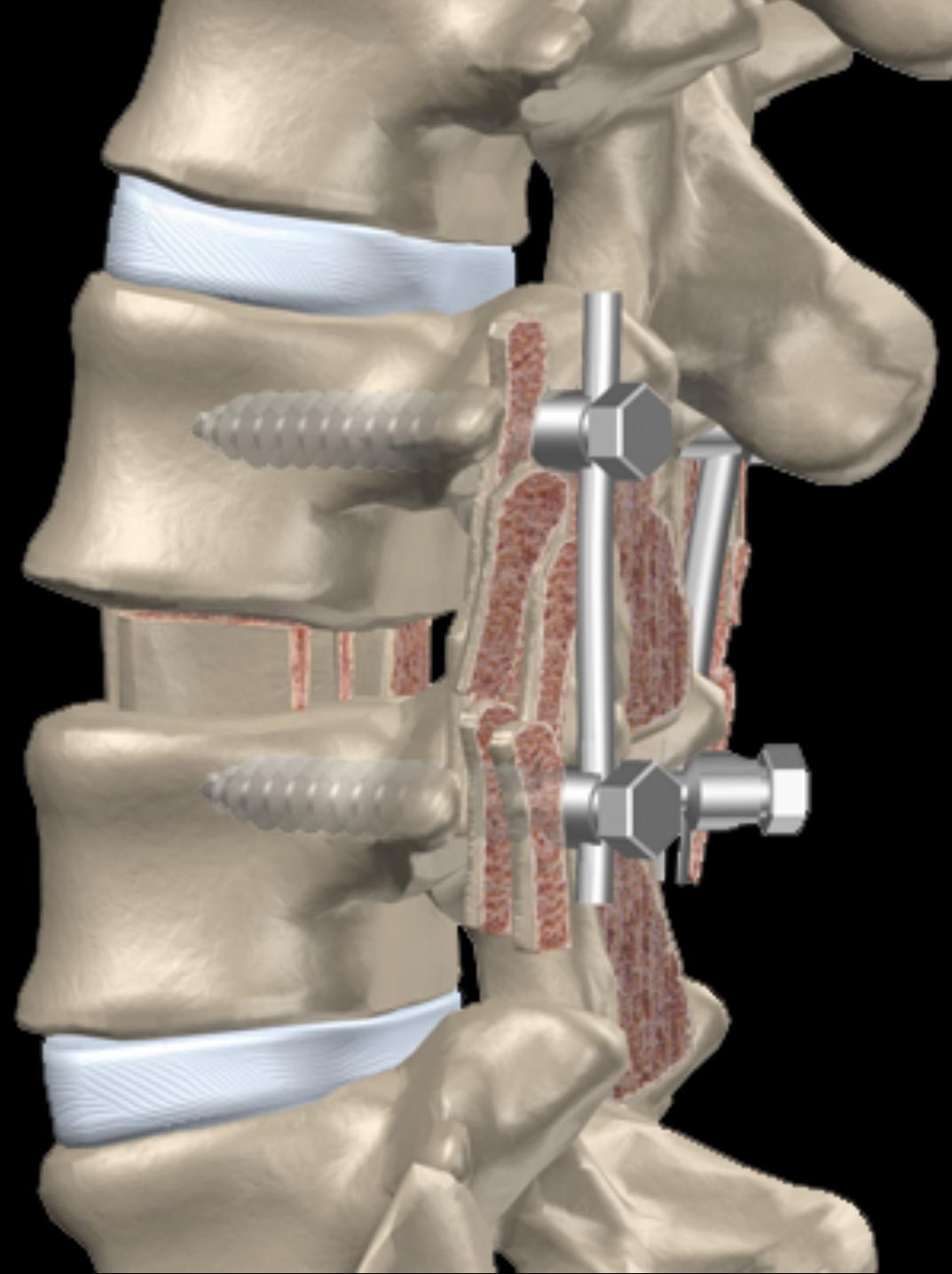
L4/L5-Dese

Transforaminal Lumbar Interbody Fusion

- Pedikelskruer
- Stave
- Diskectomi
- TLIF-Spacer (Opal)
- Knoglestykker evt.
transplantat

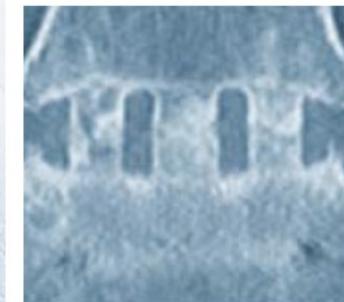
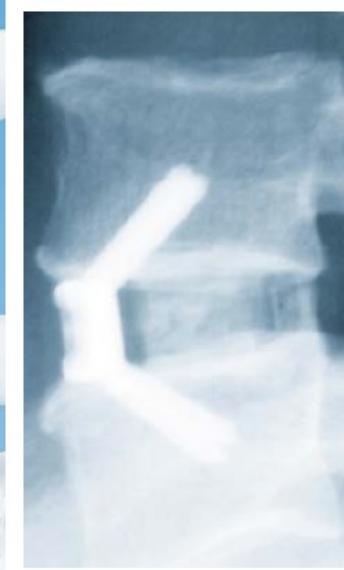
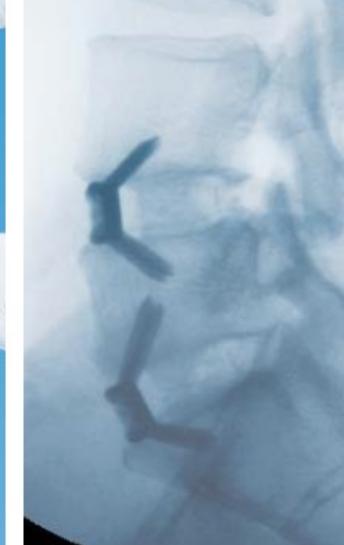

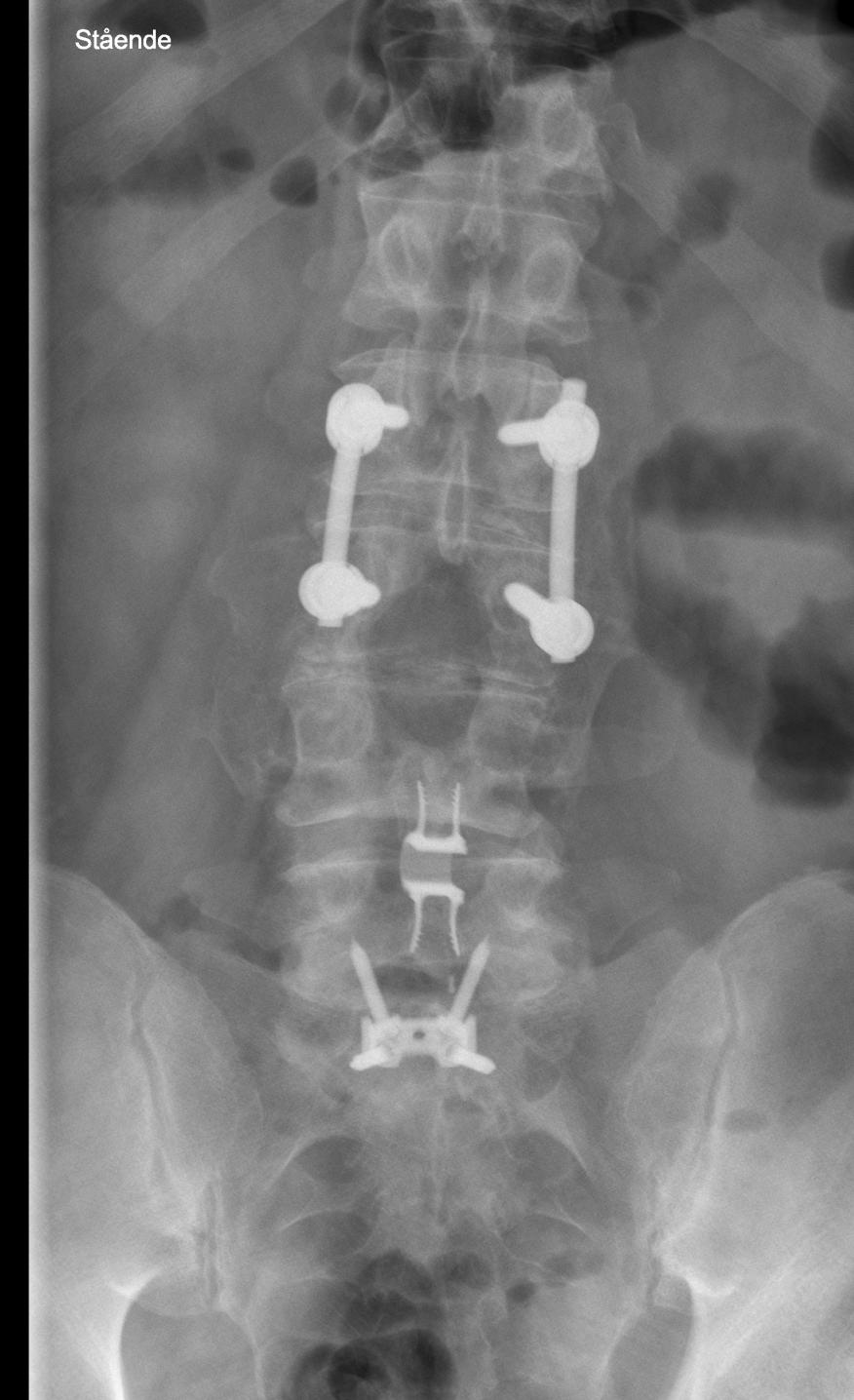

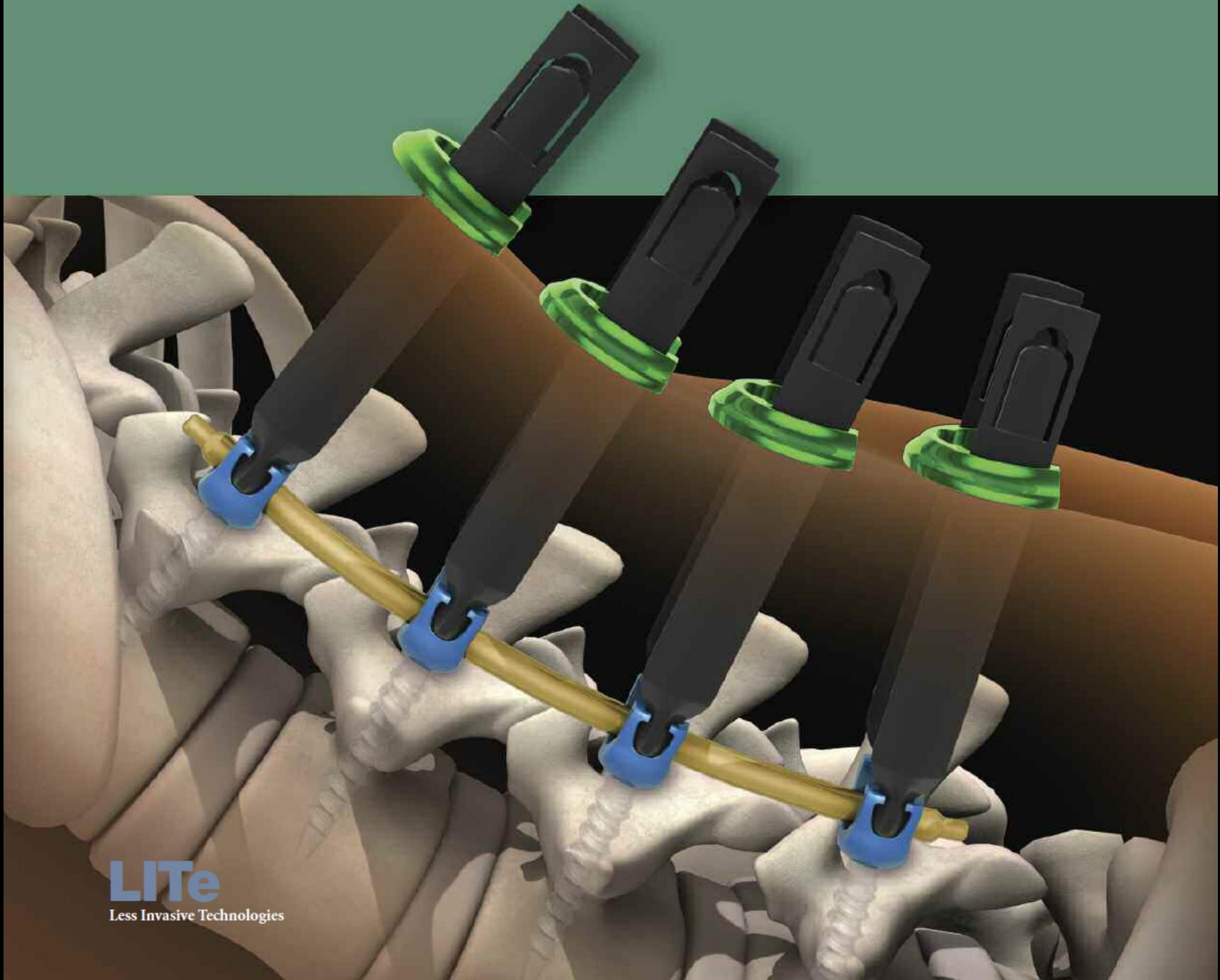

TLIF

ALIF

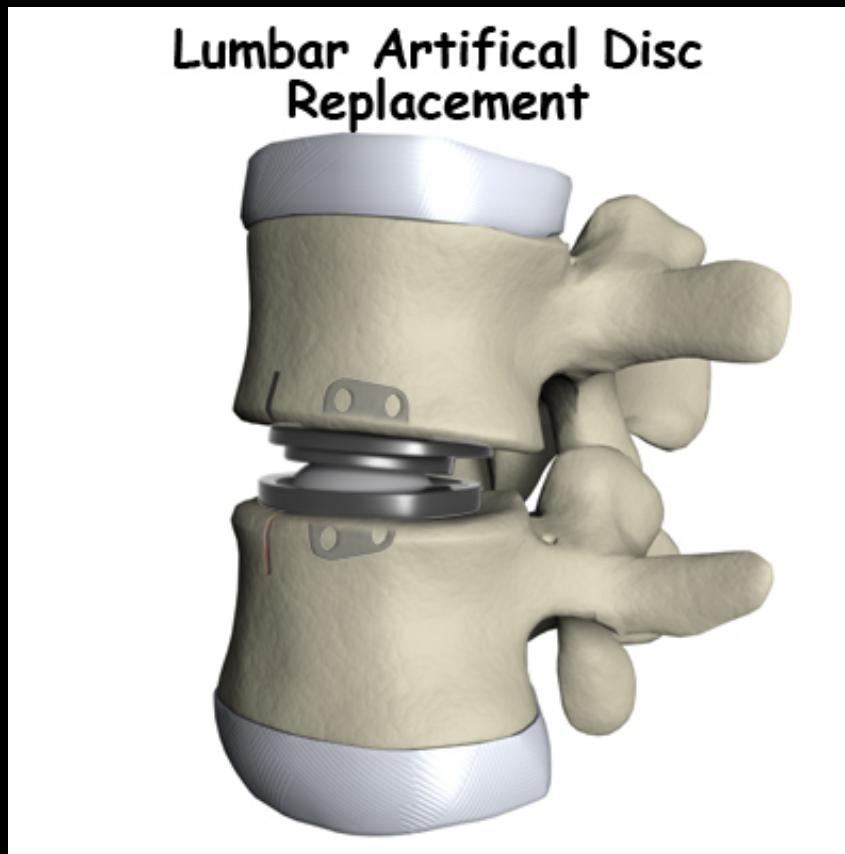

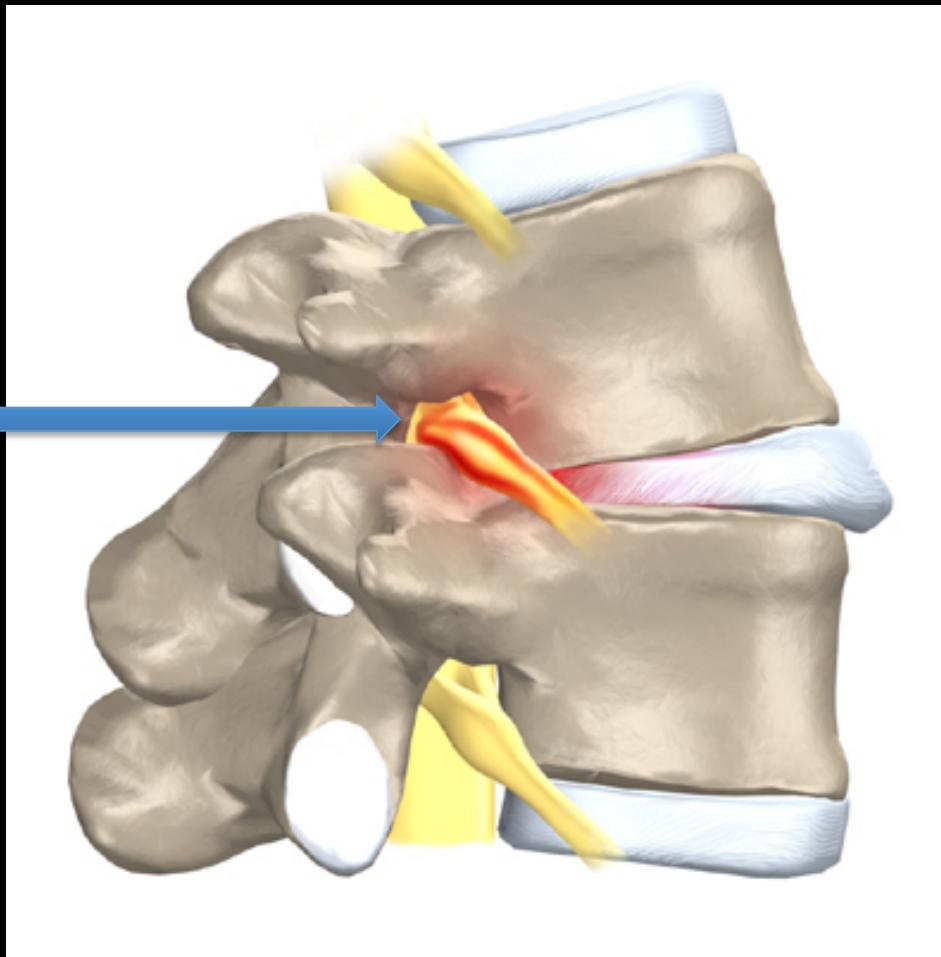

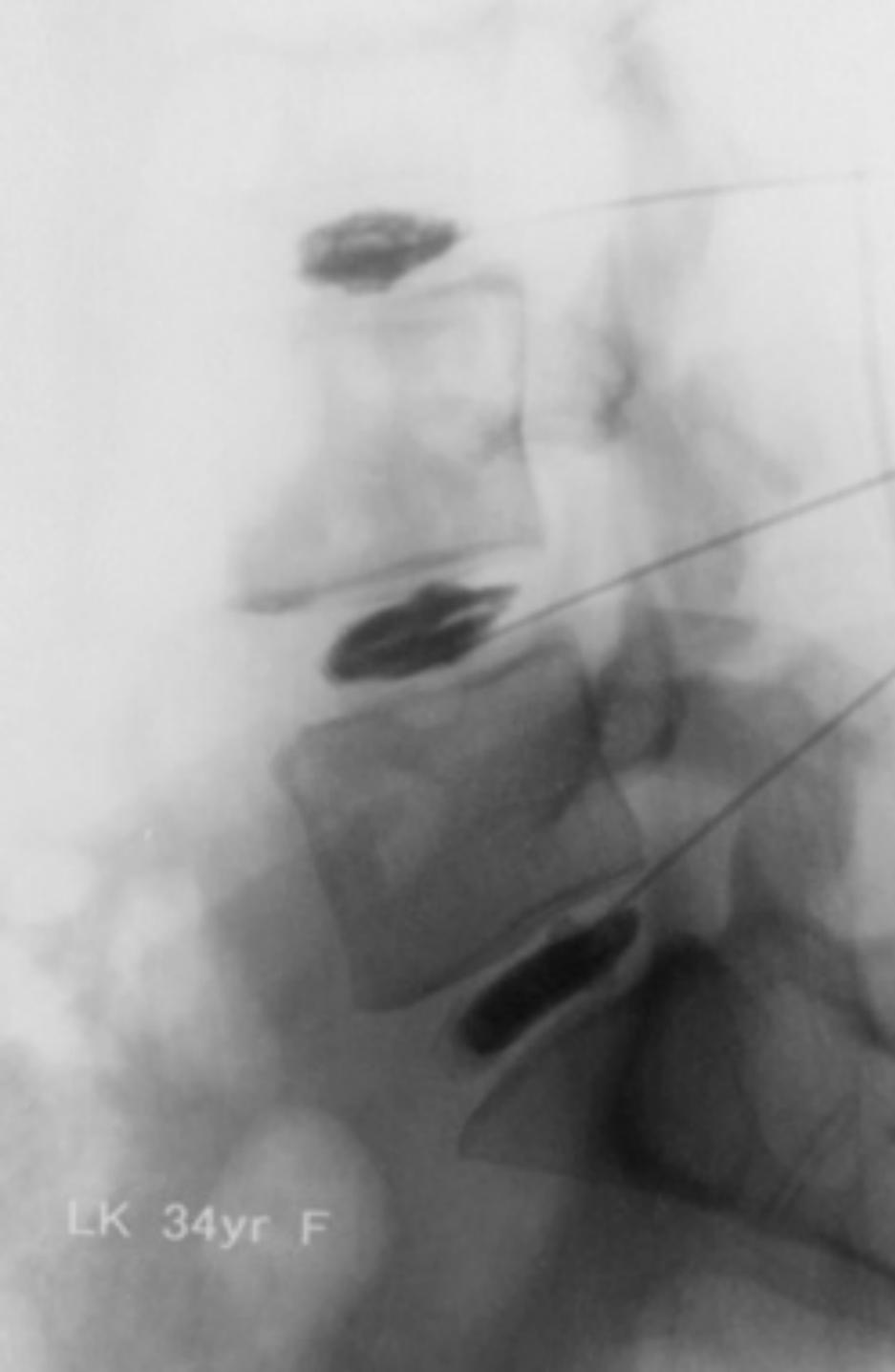
LITe
Less Invasive Technologies

Diskusproteze

Blokade af nerverod eller facetled

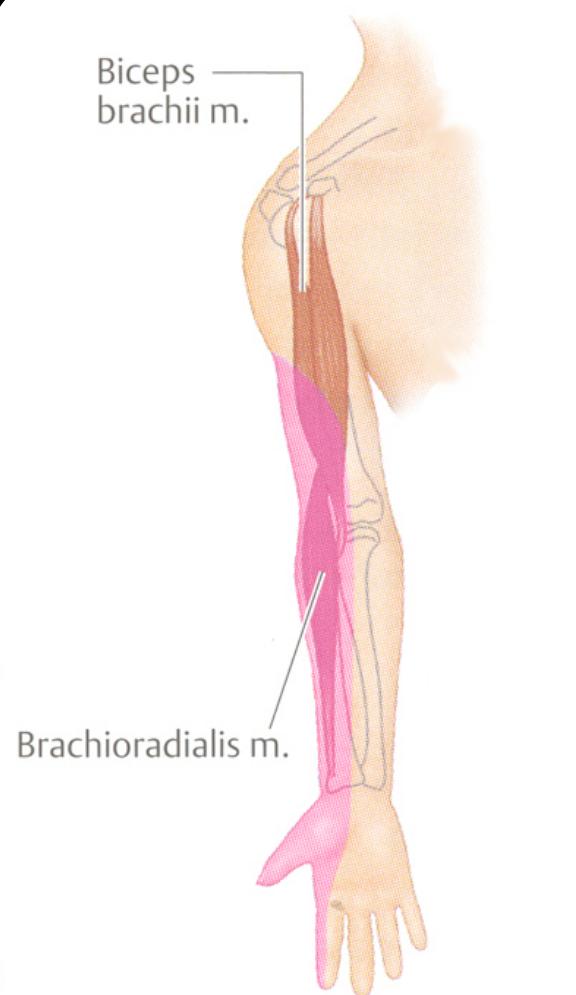

LK 34yr F

Cervikal diskusprolaps

C 6
(Dermatome: dark red)

(Дерматома: темно-красная)
С 6

Motorisk funktion af de cervikale rødder

Additional Motor Function Hints

C4 - trapezius **shrugs shoulders**

C5 - Supraspinatus and deltoid **allows shoulder abduction**

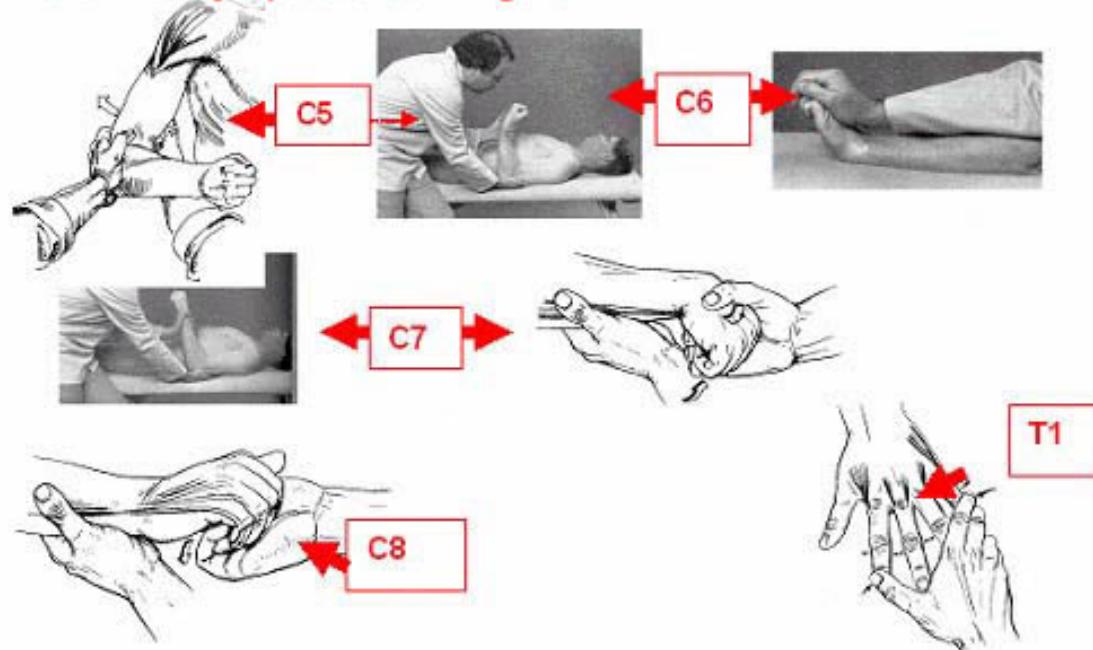
C6 - Biceps & wrist extensors **allow a waiter to carry a serving tray on the palm of his hand without using fingers**

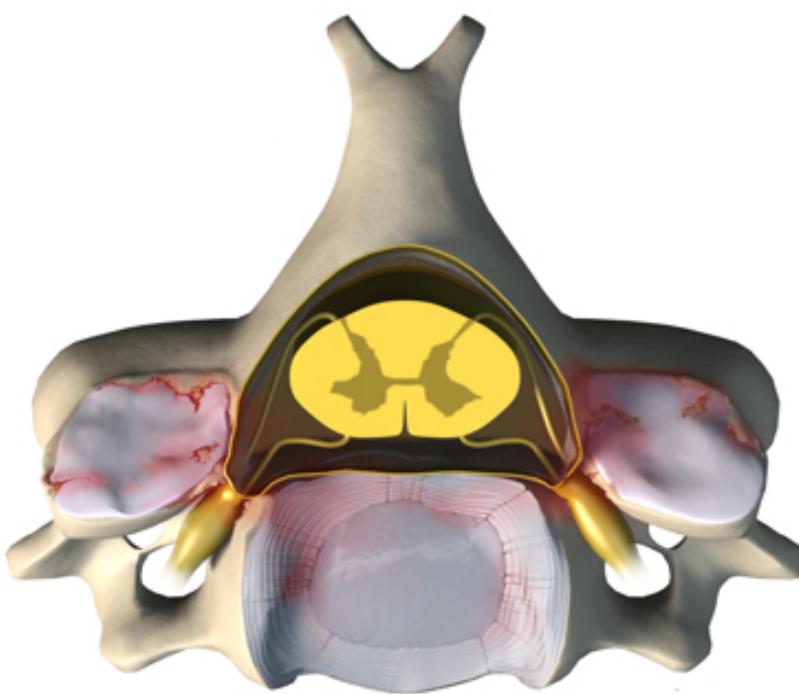
C7 - Triceps, wrist flexors and finger extensors **allow a waiter to slyly accept tips behind his back**

(arm straight down, palm up with fingers extended)

C8 - Finger flexors **allow us to carry a bucket with no thumb.**

T1 - Thumb and finger abductors **allow us to give a "thumbs up"**
and widely spread our fingers.

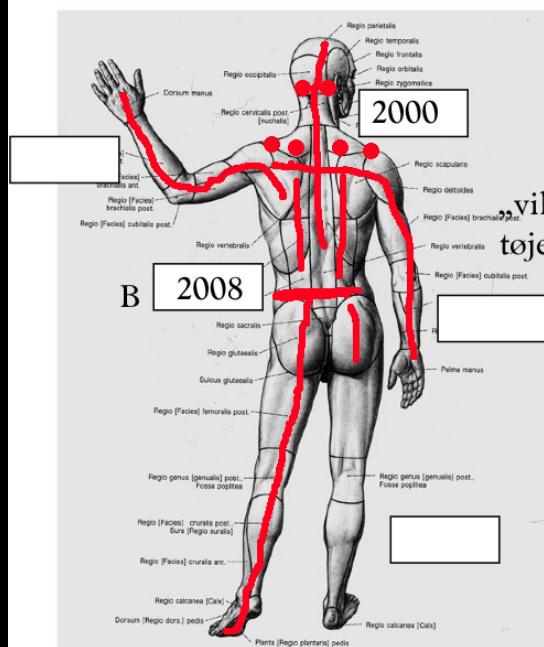
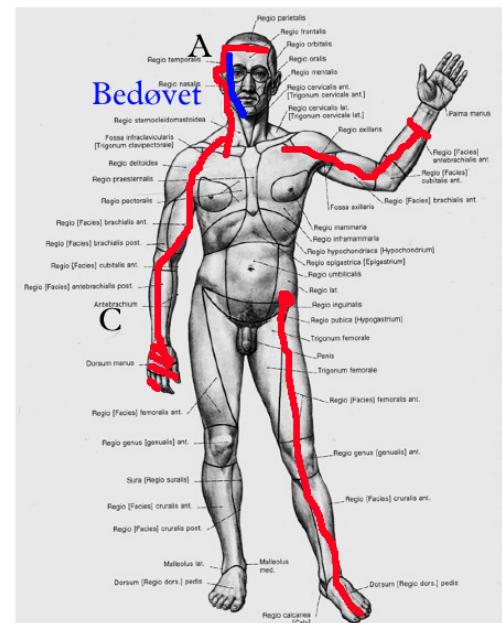
Differentialdiagnostiske overvejelser ved armsmerter

- Plexus brachialis: costa cervicalis, apikal lungetumor, plexusneuritis, stråleskade, neurofibrom
- Muskler: polymyalgi, myositis, metabolisk myalgi, tumor
- Knogle: osteomalaci, tumor, osteomyelit
- Sene: tenosynovitis
- Nerverod: prolaps, tumor, neurofibrom, meningoom
- Referred pain: pleura, hjertet
- Led: calcificeret tendinit, rotator cuff læsion, bursitis, osteoarthritis, rheumatoid arthritis, infektiøs arthrit, tennisalbue
- Vaskulær: thoracic outlet syndrome, paraproteinæmi, kollagenøs karsygdom
- PNS: nerveskade, neuropati, karpaltunnelsyndrom, ulnariskompression

Somatisering & funktionelle lidelser

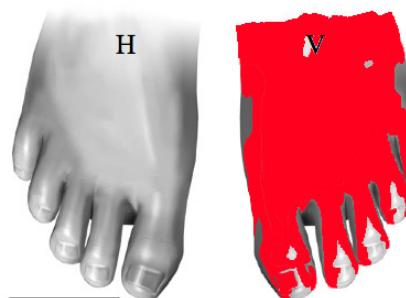
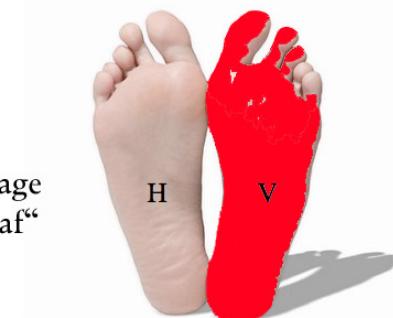
Smertediagrammet

Anfaldsvise smarerter

SMERTE (rød, x)
MYREKRYB (grøn, Δ)
FØLELSESLOSHED (blå, o)
NEDSAT BEVÆGELIGHED (□)

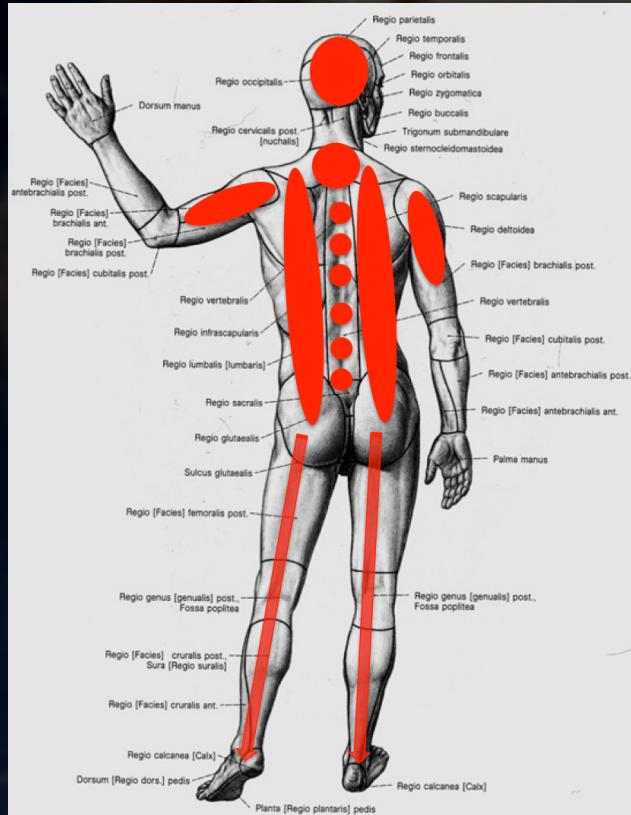
Disp

Flere subgrupper

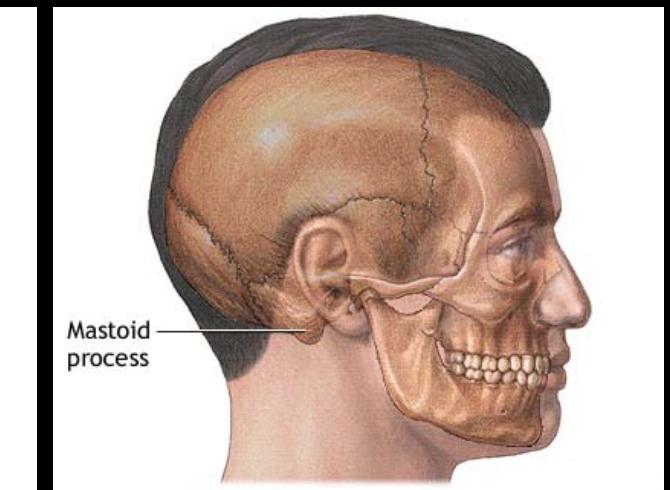
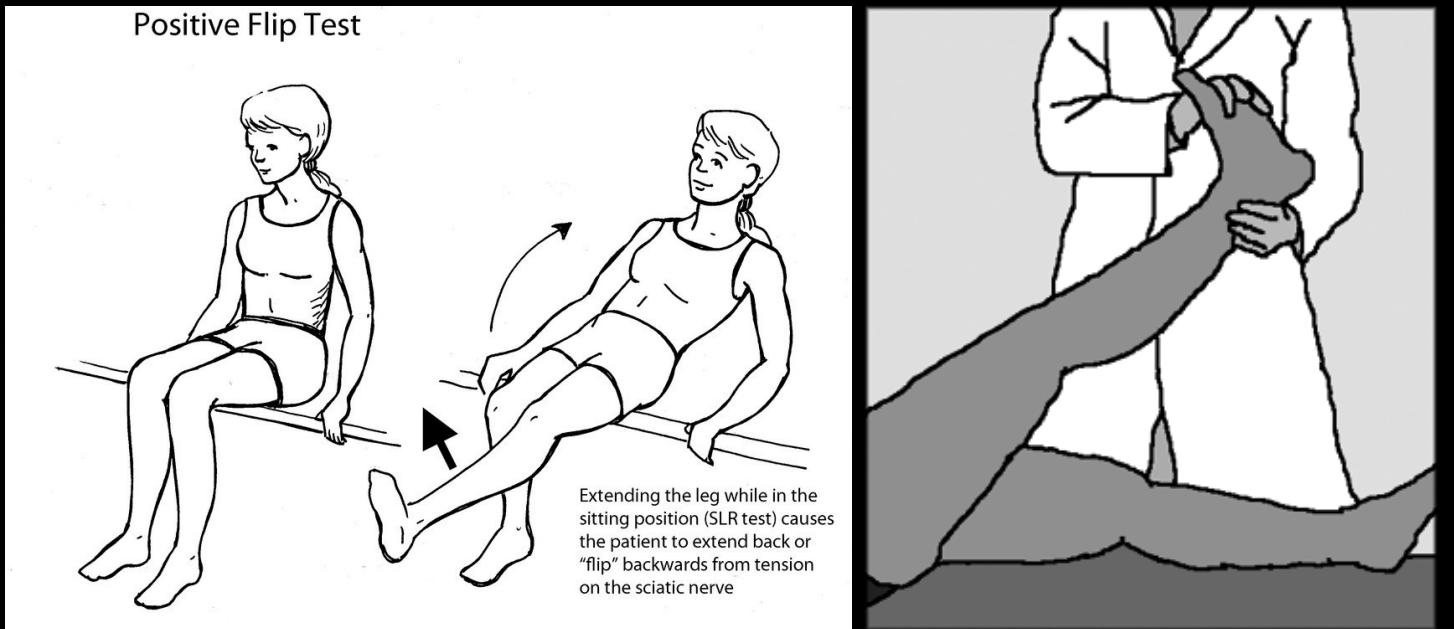
- Smerter: fibromyalgi, piskesmæld
- PTSD/PNES: kendt psykotraume
- Depression
- Overbekymring: ved f.eks. cancer
- Forsikringssvindel: Crash-for-cash
- Almindeligt forekommende symptomer
- Aldersbetingede, degenerative forandringer
- Sekundær gevinst – bevidst eller ubevist

Somatisering

- Polysymptomatologi
- Overdriver symptomerne, symptomfiksering, atypiske symptomer
- Overdriver medicinforbruget eller udfald – kan afledes
- Underdriver funktionsniveauet
- Waddell

Smerteprovokation

Behandling af somatisering

- ”Intet hjælper”

- **Psykoterapi**

- Let medicinering evt. SSRI
- Social afklaring inkl. forsikringssager
- Genfinde livsmening

TABLE 1. The 8 Nonorganic Somatic Signs¹³

Test Categories	Nonorganic Somatic Signs
Tenderness	1. Superficial The skin is tender to light pinch over a wide lumbar area. A localized band in a posterior primary ramus distribution may be caused by nerve irritation and should be discounted.
	2. Deep Tenderness is felt over a wide area. It is not localized to 1 structure, and it often extends to the thoracic spine, sacrum, or pelvis.
Simulation tests	3. Axial loading Low back pain is reported on vertical loading over the standing participant's skull by the examiner's hands. Neck pain is common and should be discounted.
	4. Rotation Back pain is reported when the shoulders and pelvis are passively rotated in the same plane as the participant stands relaxed with the feet together. In the presence of root irritation, leg pain may be produced and should be discounted.
Distraction test	5. Straight leg raising Straight leg raising is the most useful distraction test. The participant whose back pain has a nonorganic component shows marked improvement in straight leg raising on distraction as compared with formal testing.
	6. Sensory Sensory disturbances include diminished sensation to light touch, pinprick, and sometimes other modalities fitting a "stocking" rather than a dermatomal pattern.
Regional disturbances	7. Weakness Weakness is demonstrated on formal testing by a partial cogwheel "giving way" of many muscle groups that cannot be explained on a localized neurological basis.
Overreaction	8. Overreaction during examination may take the form of disproportionate verbalization, facial expressions, muscle tension and tremor, collapsing, or sweating. Judgments should, however, be made with caution, minimizing the examiner's own emotional reaction; there are considerable cultural variations, and it is very easy to introduce observer bias or to provoke this type of response unconsciously.

A category is positive if at least 1 nonorganic somatic sign in that category is positive. Three positive categories are required indicating that a patient with low back pain does not have a straightforward physical problem.

Komplikationer

Komplikationer afhænger af indgrebstypen

Indgrebstype	Anterior adgang	Posterior adgang (lam.)
Cervikalt niveau:	Vejrtræknings- problemer (ACIF)	Tværsnits- syndromet
Lumbalt niveau:	Shock (ALIF)	Cauda Equina Syndromet

Komplikationer

Hæppighed

10 %

5%

Durarift

Overfladisk
hæmatom

Sårinfektion

DVT

Recidivprolaps

Instabilitet

Nerveskade

Hæs

Spondylodiscit

Tryksår

Dybt hæmatom

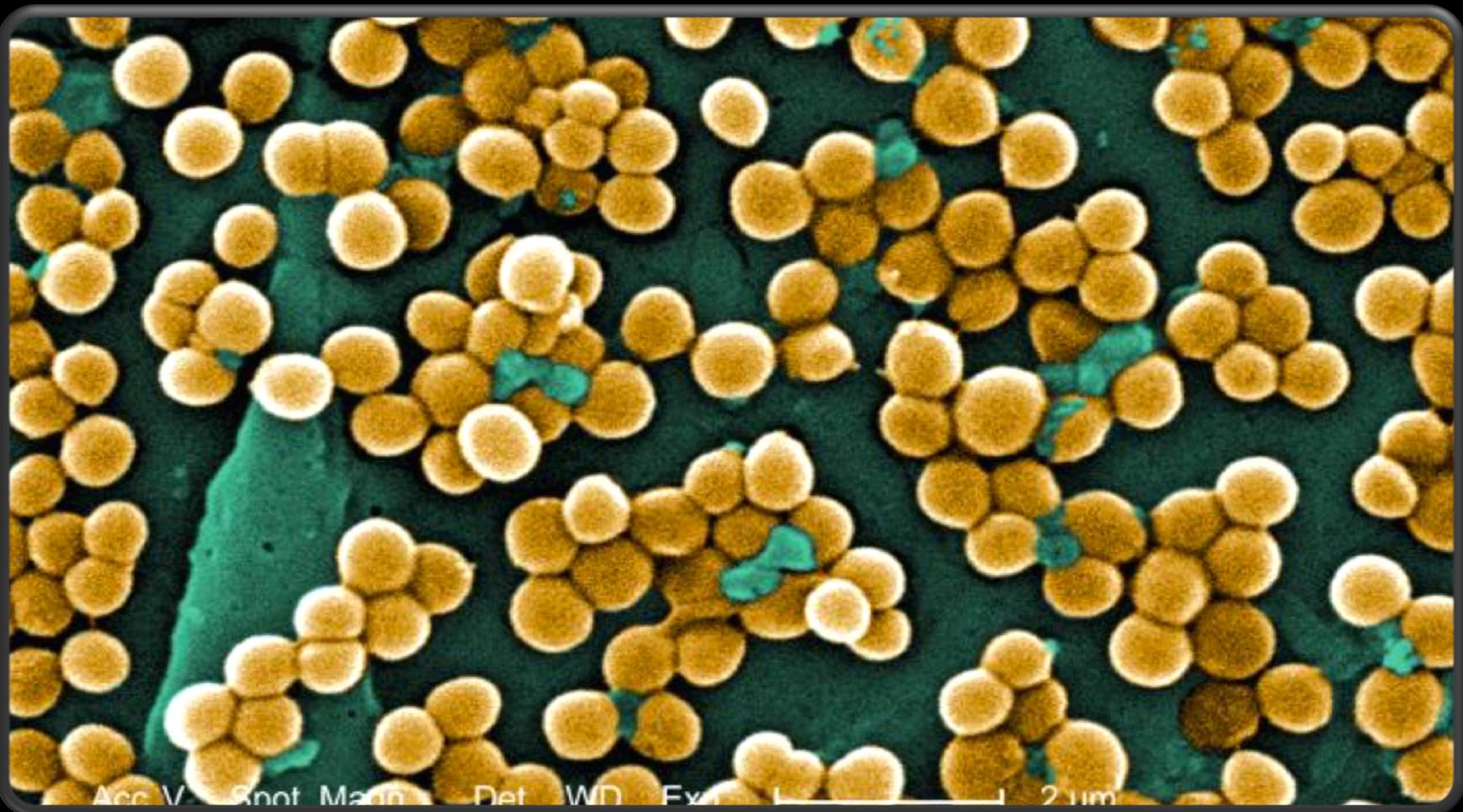
LE

Alvorsgrad

Postoperativ smerteøgning

- I opvågningen ...
- Efter et par timer ...
- Efter et par dage ...
- Efter et par uger ...
- Efter et par år ...

MRSA

A**B**

SE1

TR 500

TE 15

Thk 4.0

TA 4:51

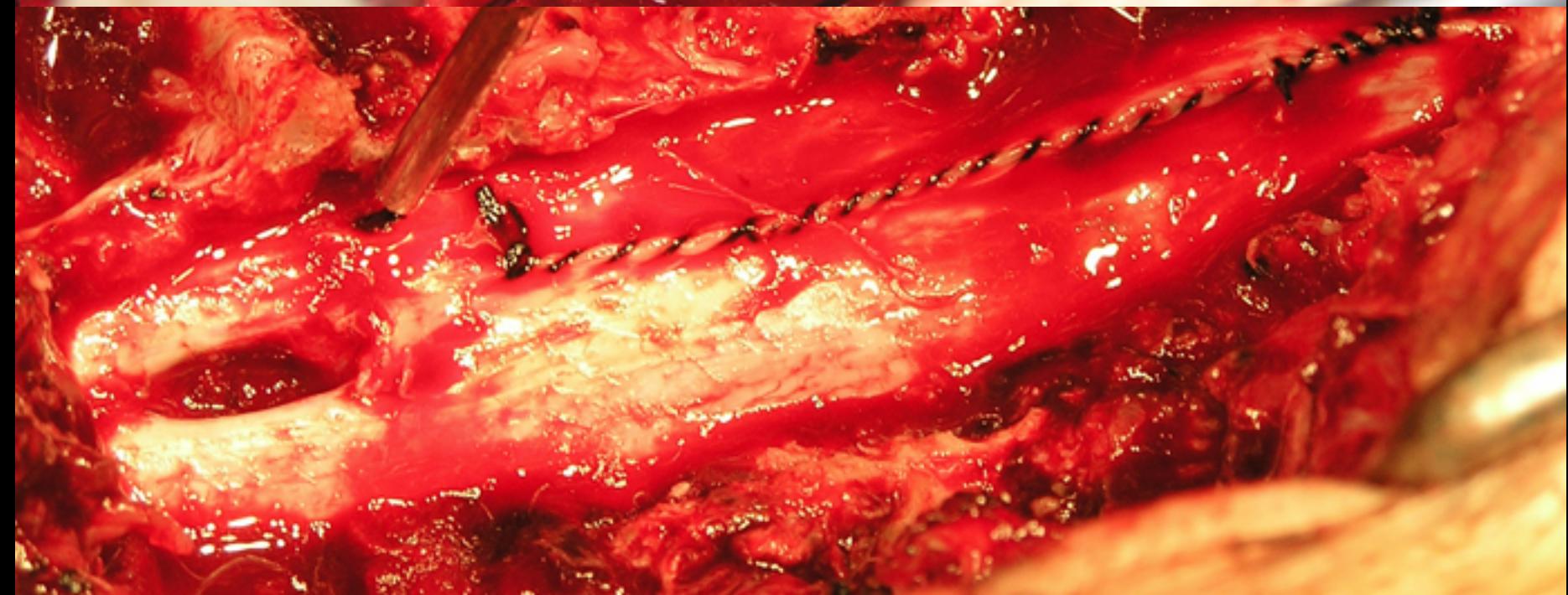
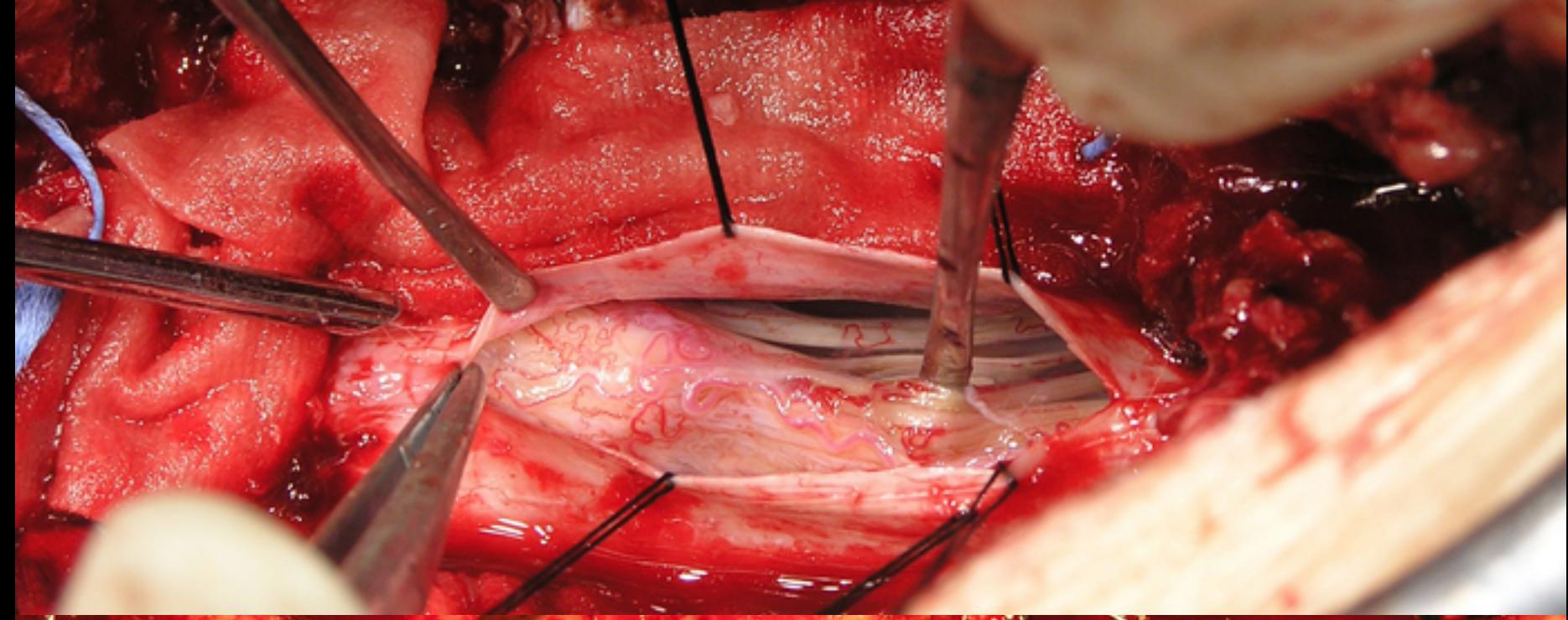
SE1

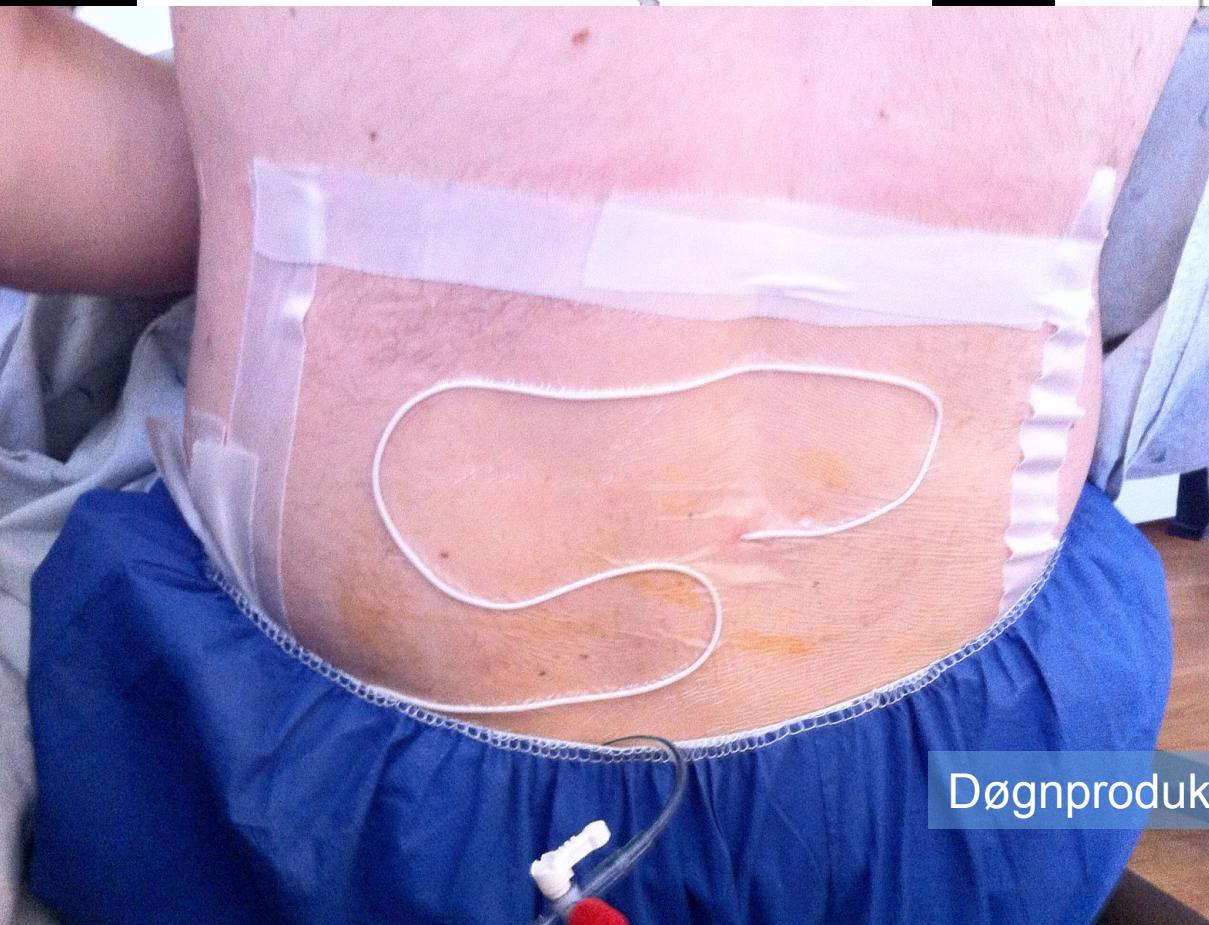
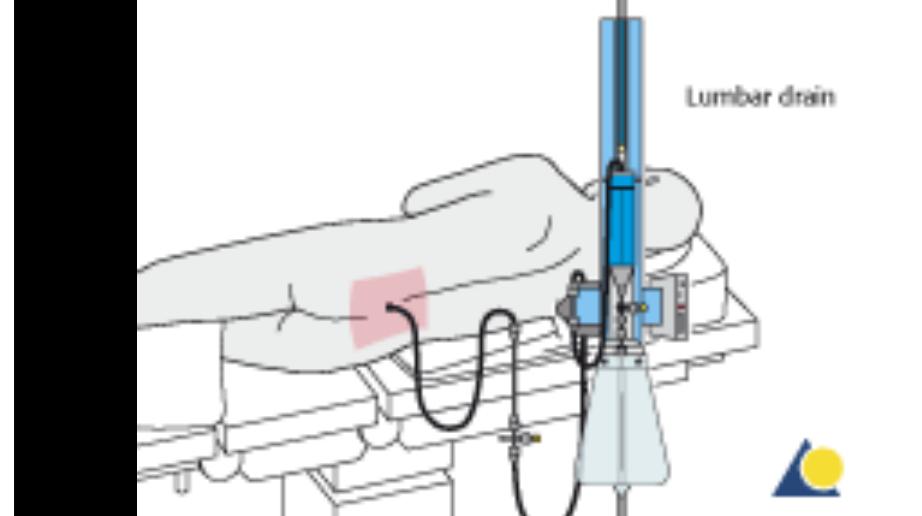
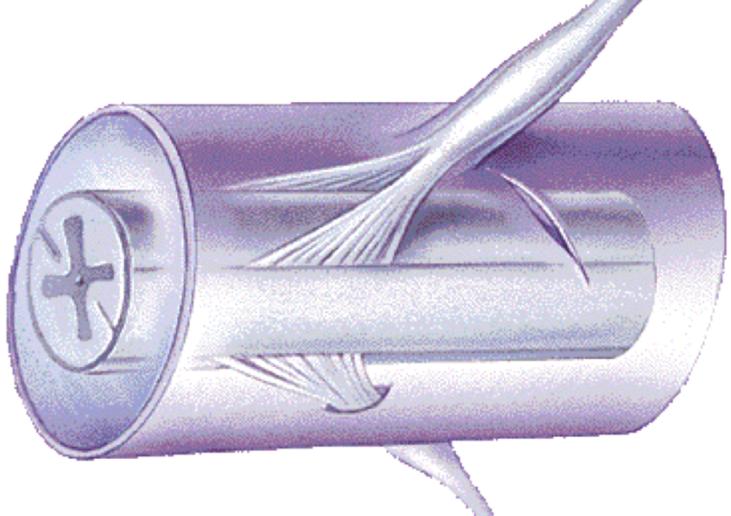
TR 500

TE 15

Thk 4.0

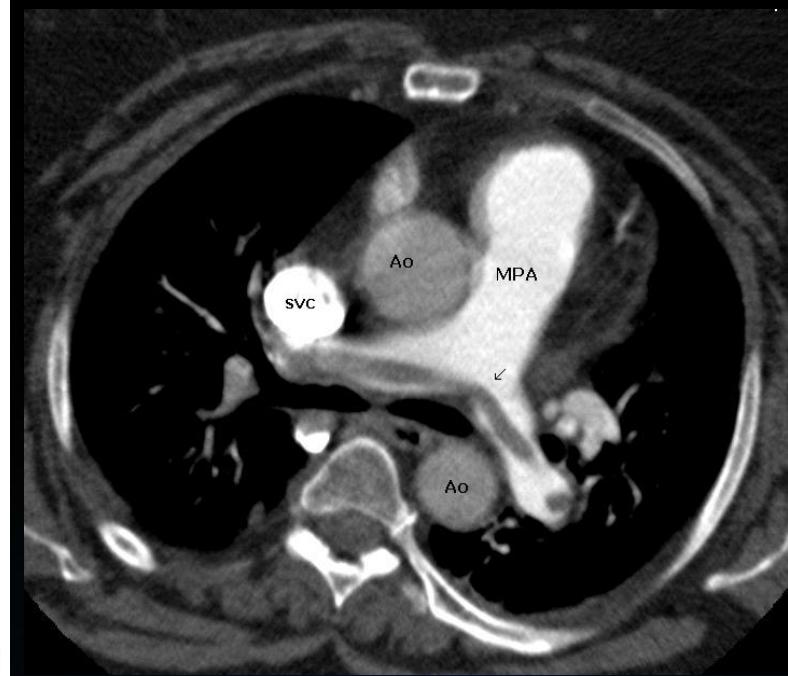
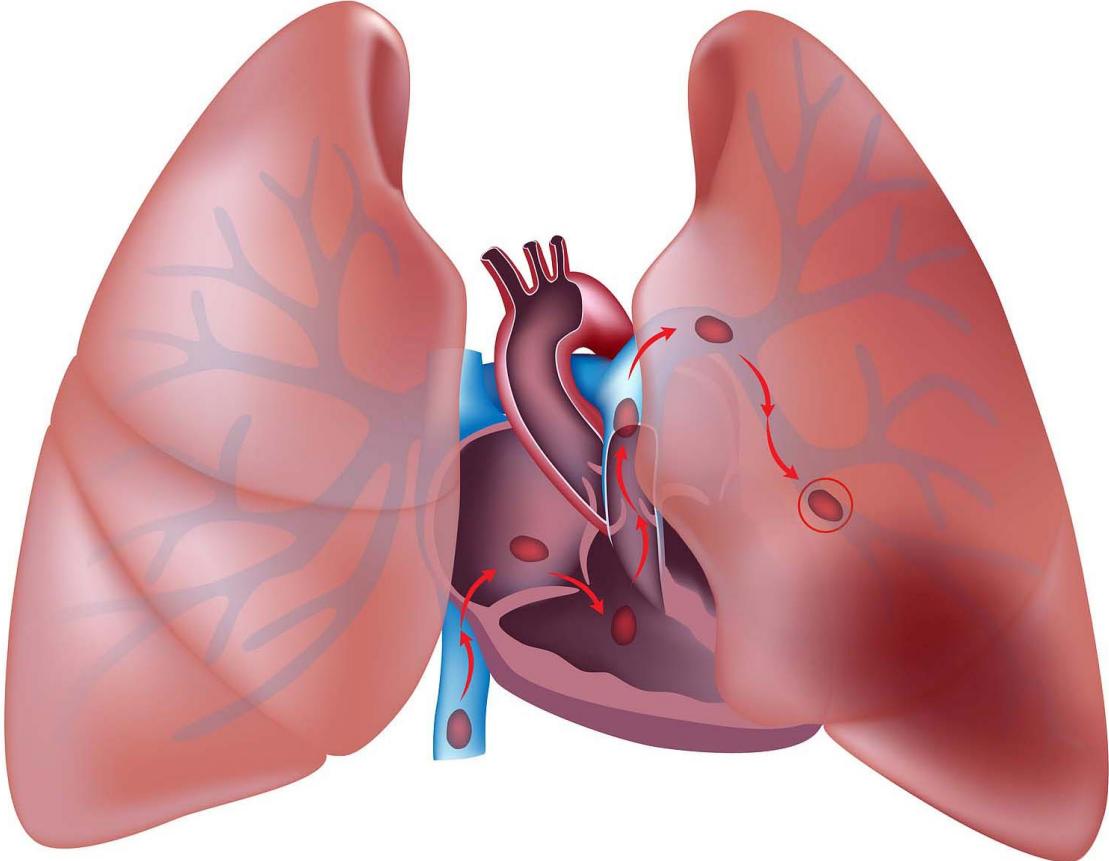
TA 4:51

Døgnproduktion: 500 ml

- (Lægømhed)
- Åndenød
- Svimmelhed
- Hoste evt. blodig
- Brystsmerter
- Synkope
- Takykardi
- Svedtendens
- Tidlige DVT
- Hjertesvigt
- Overvægt
- Graviditet
- Sengeleje
- P-piller
- Cancer
- Arvelige blodsygdomme

